

TRIBUNAL DE COMPTES D'ANDORRA

Informe relatiu als treballs de fiscalització
corresponents al tancament de l'exercici 2017, del
GOVERN D'ANDORRA

Juny de 2019

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. Objecte i abast	4
1.2. Metodologia	4
1.3. Marc jurídic	5
1.4. Organització i control intern	6
2. FISCALITZACIÓ REALITZADA	7
2.1. Pressupost de l'exercici	7
2.1.1. Pressupost inicial	7
2.1.2. Modificacions pressupostàries	8
2.1.3. Despeses plurianuals	10
2.2. Liquidació del pressupost	11
2.2.1. Impostos directes i indirectes	12
2.2.2. Taxes i altres ingressos	13
2.2.3. Transferències corrents d'ingressos	14
2.2.4. Ingressos patrimonials	14
2.2.5. Alienació d'inversions	15
2.2.6. Despeses de personal	16
2.2.7. Consum de béns corrents i serveis	19
2.2.8. Transferències i subvencions atorgades	21
2.2.9. Inversions reals	22
2.2.10. Actius financers	24
2.2.11. Passius financers i despeses financeres	25
2.3. Estats financers	27
2.3.1. Efectiu i equivalents d'efectiu	32
2.3.2. Altres actius financers	34
2.3.3. Comptes a cobrar, vendes i ingressos	35
2.3.4. Inventaris	37
2.3.5. Altres actius financers (Actius no corrents)	38
2.3.6. Propietats d'inversió	39
2.3.7. Propietat, planta i equipament	40
2.3.8. Actius intangibles	42
2.3.9. Comptes a pagar	43
2.3.10. Passius financers (passius corrents)	44
2.3.11. Passius financers (passius no corrents)	44
2.3.12. Endeutament	45
2.3.13. Provisions a llarg termini	49
2.3.14. Actius nets/Patrimoni	50
2.3.15. Resultats extraordinaris	51
2.4. Estat del romanent de tresoreria	52
2.5. Contractació pública	54
2.6. Sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal	56
2.7. Altres aspectes a destacar	57
2.8. Evolució de les magnituds i ratis principals	60
3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS	67
4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS	67
5. CONCLUSIONS	70
6. AL·LEGACIONS	70
7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES	109

Abreviacions

LGFP:	Llei general de les finances públiques
LFC:	Llei de les finances comunals
LCP:	Llei de contractació pública
LQDCC:	Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns
LQTC:	Llei qualificada de transferències als comuns
LFP:	Llei de la funció pública
LSEPF:	Llei de sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal
NICSP:	Normes internacionals de comptabilitat del sector públic
BOPA:	Butlletí Oficial del Principat d'Andorra

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Objecte i abast

D'acord amb l'art. 8 de la Llei del Tribunal de Comptes, de 13 d'abril de 2000, correspon a aquest Òrgan la fiscalització externa de la gestió econòmica, financera i comptable de l'Administració general, integrada entre d'altres, pel Govern d'Andorra (en endavant Govern).

La fiscalització del Govern forma part dels treballs de fiscalització per a l'exercici 2017, d'acord amb les competències que té atribuïdes aquest Tribunal.

Aquesta actuació suposa la realització d'una auditoria de regularitat (financera i de compliment) de l'activitat economicofinancera de l'esmentada entitat, desenvolupada en l'exercici 2017.

La liquidació de comptes del Govern corresponent a l'exercici 2017, objecte d'aquesta fiscalització, va ser lliurada al Tribunal de Comptes en data 3 d'abril de 2018 i consta, entre altres, de la documentació següent: gestió comptable d'ingressos i despeses (liquidació del pressupost), gestió comptable de tresoreria, gestió comptable del patrimoni, gestió comptable de l'endeutament, estat de situació financera, estat del rendiment financer, estat de canvis en els actius nets/ patrimoni i estat de fluxos d'efectiu. D'acord amb el Decret d'aprovació del Reglament relatiu a l'adopció de les NICSP, s'inclou també segons el model d'estats financers: el resultat pressupostari, la conciliació entre el resultat pressupostari i el resultat comptable, modificacions pressupostàries, el romanent de tresoreria, la memòria pressupostària i notes en les quals s'inclou un resum de les polítiques comptables significatives i altres notes explicatives.

1.2. Metodologia

El treball s'ha realitzat d'acord amb els Principis i Normes d'Auditoria del Sector Públic, que ha consistit en la realització d'aquelles proves selectives i revisions de procediments que s'han considerat necessàries en cada cas per a l'examen de les diferents àrees.

L'actuació portada a terme ha estat una auditoria de regularitat, que inclou una auditoria de legalitat o compliment i una auditoria financera, amb els següents objectius:

- Verificar si l'activitat economicofinancera del Govern s'ha desenvolupat de conformitat amb les normes, disposicions i directrius que li són d'aplicació.
- Verificar si els comptes anuals i altres estats financers del Govern expressen la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del rendiment financer i de l'execució del pressupost, i que la informació economicofinancera es presenti d'acord als principis comptables que li són d'aplicació.

No obstant això, en la mesura que s'han detectat en la fiscalització, en l'informe es posen de manifest incidències i conclusions que tenen a veure amb la gestió, és a dir,

que indiquen si la gestió econòmicofinancera s'ha portat a terme amb criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Han estat objecte de la present fiscalització els fets generats pel Govern en l'exercici 2017 encara que, quan ha calgut per tenir incidència en l'exercici fiscalitzat, també ho han estat els d'exercicis anteriors i posteriors, abordant tant els aspectes comptables i pressupostaris com els patrimonials, així com els d'organització i control intern existents. Al mateix temps, també s'ha verificat si es compleix amb la legalitat vigent en la gestió dels recursos públics.

No s'han portat a terme procediments específics, tendents a localitzar fets posteriors que poguessin afectar a l'exercici fiscalitzat. No obstant això, en aquells casos en els quals s'ha comptat amb evidència d'algun tipus, originada amb posterioritat a la data de tancament dels exercicis, s'ha fet referència als mateixos en l'informe.

El treball de camp a les dependències del Govern va concloure el 20 de desembre de 2018.

1.3. Marc jurídic

La legislació que regula l'activitat econòmicofinancera, pressupostària i comptable del Govern en el període fiscalitzat es conté, fonamentalment, en les següents disposicions:

- Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns, de 4 de novembre de 1993.
- Llei qualificada de transferències als comuns, de 4 de novembre de 1993.
- Llei de contractació pública, de 9 de novembre de 2000.
- Llei del Govern, de 15 de desembre de 2000.
- Llei de la funció pública, de 15 de desembre de 2000.
- Llei 5/2008, del 15 de maig, sobre les noves formes de contractació i finançament d'obres públiques.
- Llei 27/2008, del 20 de novembre, d'impostos especials.
- Llei 31/2008, de 18 de desembre, de mesures de reactivació econòmica.
- Llei 93/2010, del 16 de desembre, de mesures de promoció de l'activitat econòmica i social, i de racionalització i d'optimització dels recursos de l'administració.
- Llei 23/2014 del 30 d'octubre, qualificada de la creació i regulació del pla de pensions de la funció pública.
- Llei 32/2014, del 27 de novembre, de sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal.
- Decret legislatiu del 29-4-2015 de publicació del text refós de la Llei 21/2014, del 16 d'octubre, de bases de l'ordenament tributari.
- Decret legislatiu del 29-4-2015 de publicació del text refós de la Llei 95/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre societats.

- Decret legislatiu del 29-4-2015 de publicació del text refós de la Llei 11/2012, del 21 de juny, de l'impost general indirecte.
- Decret legislatiu del 29-4-2015 de publicació del text refós de la Llei 5/2014, del 24 d'abril, de l'impost sobre la renda de les persones físiques.
- Decret legislatiu del 29-4-2015 de publicació del text refós de la Llei 94/2010, del 29 de desembre, de l'impost sobre la renda dels no-residents fiscals.
- Decret legislatiu del 20-5-2015 de publicació del text refós de la Llei general de les finances públiques, del 19 de desembre de 1996.
- Decret legislatiu del 15-7-2015, de publicació del text refós del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989.
- Decret del 22-12-2016 d'aprovació del Reglament relatiu a l'adopció de les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic amb el caràcter de Pla marc per al sector públic estatal del Principat d'Andorra.
- Llei 3/2017, del 9 de febrer, del pressupost de l'exercici 2017.
- Decret legislatiu del 27-9-2017 de publicació del text refós de la Llei del Tribunal de Comptes, del 13 d'abril del 2000.
- Llei 19/2017, del 20 d'octubre, qualificada de modificació de la Llei qualificada de delimitació de competències dels comuns.

1.4. Organització i control intern

El control intern és un procés integral de l'organització, responsabilitat dels òrgans de govern i de direcció, dissenyat per afrontar els riscos i per aportar una seguretat raonable que en la consecució de la missió de l'ens s'assoleixen els objectius de:

- Execució ordenada, ètica, econòmica, eficient i efectiva de les operacions.
- Compliment de les obligacions de responsabilitat.
- Compliment de les lleis i regulació aplicable.
- Salvaguarda dels recursos per evitar pèrdues, mal ús o danys.

En els treballs de fiscalització s'han estudiat i avaluat aquells procediments del control intern que hem considerat necessaris atenent l'abast i la naturalesa del treball, sense que l'esmentat estudi hagi pretès identificar necessàriament totes les debilitats que puguin existir, motiu pel qual no expressem una opinió sobre el sistema de control intern del Govern. No obstant això, en el transcurs de l'informe es detallen aquelles observacions i recomanacions que han de possibilitar la millora dels procediments de control intern de l'entitat.

Al Govern, la fiscalització i verificació del control intern recau, per mandat normatiu, en la intervenció general la qual s'estructura en els dos àmbits de competència que li atorga la LGFP, l'anomenat servei de comptadoria, el qual és el centre director de la comptabilitat administrativa i de la tresoreria, i les intervencions delegades, les quals assumeixen la funció fiscalitzadora de l'activitat de l'Administració.

Govern utilitza una aplicació de gestió pressupostària i comptable pel registre de les operacions econòmiques.

2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

2.1. Pressupost de l'exercici

2.1.1. Pressupost inicial

El pressupost inicial de l'exercici presenta les següents xifres a nivell de capítols:

Pressupost de despeses	Pressupost inicial	Pressupost d'ingressos	Pressupost inicial
DESPESES		INGRESSOS	
1 Despeses de personal	107.798.666	1 Impostos directes	74.228.539
2 Consum de béns corrents i serveis	49.743.837	2 Impostos indirectes	280.828.668
3 Despeses financeres	15.811.249	3 Taxes i altres ingressos	25.043.496
4 Transferències corrents	206.863.584	4 Transferències corrents	-
		5 Ingressos patrimonials	35.018.371
Despeses corrents	380.217.336	Ingressos corrents	415.119.074
6 Inversions reals	52.023.105	6 Alienació d'inversions	-
7 Transferències de capital	8.346.942	7 Transferències de capital	-
8 Actius financers	953.476	8 Actius financers	3.935.024
9 Passius financers	468.108.653	9 Passius financers	490.595.414
Despeses de capital	529.432.176	Ingressos de capital	494.530.438
Total pressupost despeses	909.649.512	Total pressupost ingressos	909.649.512

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

De la revisió efectuada es desprenen les següents observacions:

Mancances en l'expedient d'elaboració del pressupost

La LGFP reclama que l'expedient contingui informació que complementa o justifica la continguda al pressupost que s'aprova. En relació a aquesta informació, l'expedient del pressupost del Govern no conté el pressupost consolidat a efectes informatius, tal i com preveu l'art.12.3 de la LGFP. El pressupost del Govern inclou una agregació de pressupostos; en cap cas hi consten eliminacions i ajustaments de consolidació.

Estructura pressupostària

La normativa bàsica en relació a la gestió econòmicofinancera de les entitats públiques d'àmbit estatal es recull en la LGFP, les NICSP i la llei del pressupost vigent per a l'exercici. Cap d'aquests textos defineix una estructura pressupostària. Es recomana que s'aprovi una estructura pressupostària d'obligat compliment, que hauria de definir de forma clara els comptes pressupostaris que s'han d'utilitzar en l'elaboració del pressupost, tant per ingressos com per despeses, i la correlació amb els comptes definits en les normes comptables.

2.1.2. Modificacions pressupostàries

Els quadres següents resumeixen les modificacions pressupostàries que s'han tramitat durant l'exercici, que han donat lloc a les previsions definitives que s'han liquidat:

Estat d'ingressos del pressupost

Capítol	Pressupost inicial	Modificacions	Pressupost final
1 Impostos directes	74.228.539	-	74.228.539
2 Impostos indirectes	280.828.668	-	280.828.668
3 Taxes i altres ingressos	25.043.496	-	25.043.496
4 Transferències corrents	-	-	-
5 Ingressos patrimonials	35.018.371	-	35.018.371
Ingressos corrents	415.119.074	-	415.119.074
6 Alienació d'inversions	-	-	-
7 Transferències de capital	-	-	-
8 Actius financers	3.935.024	-	3.935.024
9 Passius financers	490.595.414	-	490.595.414
Ingressos de capital	494.530.438	-	494.530.438
Total pressupost ingressos	909.649.512	-	909.649.512

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Estat de despeses del pressupost

Capítol	Pressupost inicial	Compromisos reconduïts	Suplements de crèdit	Crèdit Extraordinari	Tranferències de crèdit	Crèdits ampliables	Crèdits ampl. contra ing.	Crèdits traspassats	Avenç de fons no ratificat	Transferència per avenç de fons	Modificacions	Pressupost final
Despeses de personal	107.798.666	32.657	-	-	1.789.396	1.433.330	22.073	-	-	-	3.277.516	111.076.182
Consums de béns corrents i serveis	49.743.837	1.281.910	262.528	50.000	1.024.137	1.495.220	106.569	-	-	-	918.351	48.825.486
Despeses financeres	15.811.249	-	-	-	-	1.221.594	-	-	-	-	1.221.594	14.589.655
Tranferències corrents	206.863.584	853.881	-	-	765.259	7.956.174	260.962	-	-	2.891.821	4.714.749	202.148.835
Inversions reals	52.023.105	18.359.344	262.528	1.123.858	71.635	2.825.739	-	-	-	2.578.189	13.745.081	65.768.186
Tranferències de capital	8.346.942	1.962.579	-	126.465	71.635	1.034.241	-	-	-	313.632	812.808	9.159.748
Actius financers	953.476	-	-	-	-	5.640	6.579	-	-	-	12.419	965.894
Passius financers	468.108.653	422.206	-	-	-	13.093.737	60.000.000	-	-	-	73.515.973	541.624.626
Pressupost de despeses	909.649.511	22.912.575	-	1.200.323	0	-	60.396.203	-	-	-	84.509.101	994.158.612

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió efectuada s'han posat de manifest les següents incidències i observacions:

Comptabilització de les modificacions pressupostàries dels ingressos

Contràriament al disposat en la LGFP, el Govern no enregistra comptablement les operacions que afecten a l'estat d'ingressos de les modificacions pressupostàries i igualment no es registren en les previsions pressupostàries d'ingressos les operacions que es deriven de les modificacions que s'aproven.

Modificacions de pressupost en dates properes al tancament de l'exercici

Durant l'exercici 2017, s'han comptabilitzat i aprovat modificacions pressupostàries en dates properes al tancament de l'exercici les quals han tingut per finalitat donar cobertura pressupostària a despeses per les quals, en el moment d'adquirir els compromisos, no existia la consignació pressupostària adequada i suficient per atendre-les, la qual cosa seria contrària al principi d'especialitat regulat en l'article 15.2 de la LGFP.

Així, de les mostres efectuades s'ha detectat una transferència de crèdit de data 27 de desembre de 2017, per 3.501.623 euros la qual tenia per finalitat el finançament del contracte amb el SAAS corresponent als mesos de juliol a desembre.

Transferències de crèdits que afecten a crèdits de despeses financeres

Durant l'exercici 2017, s'han aprovat diferents transferències entre crèdits que afecten a despeses financeres per un import total de 328.500 euros, fet que pot contravenir l'article 26.2.b.) de la LGFP.

2.1.3. Despeses plurianuals

De la revisió d'aquest apartat, s'han posat de manifest les observacions següents:

Reajustaments d'anualitats de les despeses plurianuals

En l'elaboració del pressupost general, es segueix la pràctica de reajustar els imports de les anualitats per despeses plurianuals aprovades en exercicis anteriors a les quanties que es preveuen per al pressupost de l'exercici que es tramita.

Els articles 29.5 i 29.6 de la LGFP obliguen a consignar en el pressupost l'afectació anual de les despeses plurianuals aprovades per Llei i determinar la quantitat de despeses plurianuals atribuïda a cada exercici en la resta de despeses plurianuals, i en el cas de no ajustar-se a aquests requeriments, justificar-ho en la memòria adjunta al projecte de pressupost.

La memòria de pressupost no inclou justificacions suficients relatives als reajustaments d'anualitats afectats, contràriament al que requereix l'art 29.7 de la LGFP.

2.2. Liquidació del pressupost

El resum dels imports retuts pel Govern es recullen en els quadres següents:

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Impostos directes	74.228.539	74.228.539	71.289.094	-2.959.445	96,01%	82.922.927	-11.653.833	-14,05%	69.341.485
Impostos indirectes	280.828.668	280.828.668	292.923.122	12.094.454	104,31%	290.740.248	2.182.874	0,75%	279.594.880
Taxes i altres ingressos	25.043.496	25.043.496	26.920.006	1.876.510	107,49%	24.684.394	2.235.611	9,06%	20.082.016
Transferències corrents	-	-	56.522	56.522	0,00%	67.051	-10.529	-15,70%	56.522
Ingressos patrimonials	35.018.371	35.018.371	32.018.699	-2.999.671	91,43%	40.374.103	-8.355.404	-20,69%	31.985.836
Ingressos corrents	415.119.074	415.119.074	423.187.443	8.068.369	101,94%	438.788.723	-15.601.280	-3,56%	401.060.699
Alienacions d'inversions	-	-	166.014	166.014	0,00%	13.983	152.031	1.087,24%	166.014
Transferències de capital	-	-	-	-	0,00%	-	-	0,00%	-
Ingressos de capital	-	-	166.014	166.014	0,00%	13.983	152.031	1087,24%	166.014
Actius financers	3.935.024	3.935.024	5.576.742	1.641.718	141,72%	3.899.873	1.676.869	43,00%	5.168.818
Passius financers	490.595.414	490.595.414	522.711.135	32.115.721	106,55%	726.254.652	-203.543.517	-28,03%	522.706.329
Variació d'actius i passius financers	494.530.437	494.530.437	528.287.877	33.757.440	106,83%	730.154.524,25	-201.866.647	-27,65%	527.875.247
Pressupost d'ingressos	909.649.511	909.649.511	951.641.334	41.991.823	104,62%	1.168.957.231	-217.315.897	-18,59%	929.101.950

Font: Govern
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses

	Pressupost inicial	Modificacions Pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Reconduït a l'exercici 2018	Pagat exercici
Despeses de personal	107.786.666	3.277.516	111.078.182	110.772.164	304.018	99,73%	105.643.932	5.128.232	4,85%	26.518	105.915.955
Consums de béns corrents i serveis	49.743.837	-918.351	48.825.486	45.024.891	3.800.594	92,22%	44.004.239	1.020.653	2,32%	1.062.499	39.740.323
Despeses financeres	15.811.249	-1.221.594	14.589.655	13.773.686	815.969	94,41%	16.212.060	-2.438.373	-15,04%	219.000	9.898.924
Transferències corrents	206.683.584	-4.714.749	202.148.835	198.691.070	3.457.765	98,29%	200.072.555	-1.381.486	-0,69%	2.605.789	194.089.595
Despeses corrents	380.217.335	-3.577.177	376.640.157	368.261.811	8.378.346	97,78%	365.932.785	2.329.026	0,64%	3.913.786	349.644.799
Inversions reals	52.023.105	13.745.081	65.768.186	39.862.325	25.905.860	60,61%	44.514.642	-4.652.316	-10,45%	24.343.259	34.594.105
Transferències de capital	8.346.942	812.806	9.159.748	6.147.725	3.012.023	67,12%	5.749.457	398.269	6,93%	2.829.753	5.571.754
Despeses de capital	60.370.047	14.557.887	74.927.934	46.010.051	28.917.883	61,41%	50.264.098	-4.254.047	-8,46%	27.178.012	40.165.858
Actius financers	953.476	12.419	965.894	880.481	85.414	91,16%	18.979.376	-18.098.896	-95,36%	-	428.238
Passius financers	468.108.853	73.515.973	541.624.826	541.604.286	20.340	100,00%	684.344.042	-152.739.756	-22,00%	-	541.156.948
Variació d'actius i passius financers	469.062.129	73.528.391	542.590.520	542.484.767	105.753	99,98%	713.323.418,60	-170.838.652	-23,95%	-	541.585.186
Pressupost de despeses	909.649.511	84.509.101	994.158.612	956.756.629	37.401.983	96,24%	1.129.520.392	-172.763.673	-15,30%	31.091.798	931.395.844

Font: Govern
(Imports en euros)

Resultat pressupostari

	Pressupost inicial	Modificacions Pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Ingressos corrents	415.119.074	-	415.119.074	423.187.443	101,94%	438.788.723	- 15.601.280	-3,56%	401.060.699
Despeses de funcionament ¹	- 364.406.086	2.355.584	- 362.050.502	- 354.488.125	97,91%	- 349.720.726	- 4.767.399	1,36%	- 339.745.875
Ingressos de capital	-	-	-	166.014	0,00%	13.983	152.031	1.087,24%	166.014
Despeses de capital	- 60.370.047	- 14.557.887	- 74.927.934	- 46.010.051	61,41%	- 50.264.098	- 4.254.047	-8,46%	- 40.165.858
Superàvit o dèficit de gestió	- 9.657.060	- 12.202.303	- 21.859.363	22.855.281	-104,56%	38.817.882	- 15.962.601	-41,12%	21.314.980
Despeses financeres	- 15.811.249	- 1.221.594	- 14.589.655	- 13.773.686	94,41%	- 16.212.060	2.438.373	-15,04%	- 9.898.924
Superàvit o dèficit de caixa	- 25.468.309	- 10.980.710	- 36.449.018	9.081.595	-24,92%	22.605.823	- 13.524.228	-59,83%	11.416.056
Actius financers (ingressos)	3.935.024	-	3.935.024	5.576.742	141,72%	3.899.873	1.676.869	43,00%	5.168.818
Passius financers (ingressos)	490.595.414	-	490.595.414	522.711.135	106,55%	726.254.652	- 203.543.517	-28,03%	522.706.329
Actius financers (despeses)	- 953.476	- 12.419	- 965.894	- 880.481	91,16%	- 18.979.376	18.098.896	-95,36%	- 428.238
Passius financers (despeses)	- 468.108.853	- 73.515.973	- 541.624.826	- 541.604.286	100,00%	- 684.344.042	152.739.756	-22,00%	- 541.156.948
Variació d'actius i passius financers	25.468.308	- 73.528.391	- 48.060.083	- 14.196.890	29,54%	16.831.105	- 31.027.996	-184,35%	- 13.709.940
Resultat pressupostari	-	0	- 84.509.101	- 84.509.101	5,11%	39.436.928	- 44.552.224	-112,97%	- 2.293.884

¹Les despeses de funcionament inclouen despeses de capítol 1 de personal, de capítol 2 Consum de béns corrents i serveis i despeses de capítol 4 Transferències corrents.

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat, s'han posat de manifest les observacions següents:

Estalvi net pressupostari negatiu

L'indicador de l'estalvi net reflecteix la capacitat del pressupost de generar excedents derivats de les activitats ordinàries, les quals queden recollides en els capítols pressupostaris de l'I al V, una vegada descomptades les quantitats que s'han de destinar a satisfer la despesa financera i el retorn dels préstecs i crèdits amb venciment a l'exercici.

Aquests excedents són, en el cas de produir-se, els que el Govern pot destinar a l'autofinançament d'inversions o d'altres despeses de capital o a atendre el servei del deute de noves operacions d'endeutament que es proposi formalitzar.

Tal i com es posa de manifest en el quadre següent, la liquidació de l'exercici presenta un estalvi net negatiu. Els imports següents són els que deriven dels estats financers i pressupostaris retuts, sense incloure-hi l'efecte de les observacions que es detallen en el transcurs de l'informe les quals no les atenuarien.

Concepte	2017 Import	2016 Import
Ingressos corrents exercici	423.187	438.789
Despeses corrents exercici (cap. I,II i IV)	-354.488	-349.721
Estalvi brut	68.699	89.068
Obligacions reconegudes (cap. III i IX)	-555.378	-710.556
Estalvi net	-486.679	-621.488
<i>Percentatge sobre Ingressos corrents</i>	<i>-115,00%</i>	<i>-141,64%</i>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en milers d'euros)

Aquest estalvi net pressupostari negatiu obliga al Govern al refinançament permanent del seu endeutament. Per la seva part, donat que aquestes operacions es formalitzen majoritàriament a curt termini, com s'observa a la nota 2.4, comporten romanents de tresoreria negatius que es tradueixen en una liquiditat supeditada a la formalització d'operacions de tresoreria en el molt curt termini.

2.2.1. Impostos directes i indirectes

El resum dels imports registrats en el capítol d'impostos directes figura en el quadre següent:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Sobre la renda	74.203.755	74.203.755	71.238.204	- 2.965.551	96,00%	82.898.143	- 11.659.939	-14,07%	69.310.575
Impost sobre la renda	26.594.521	26.594.521	32.672.326	6.077.804	122,85%	30.451.144	2.221.181	7,29%	32.002.773
Impost s/Plusvàlues immobiliàries	1.758.457	1.758.457	2.760.317	1.001.860	156,97%	1.940.703	819.613	42,23%	2.757.480
Impost s/ Renda Persones Físiques (IRPF)	24.836.065	24.836.065	29.912.009	5.075.944	120,44%	28.510.441	1.401.568	4,92%	29.245.292
Impost Societats/Activit. econòmiques	37.649.397	37.649.397	26.493.462	- 11.155.935	70,37%	40.800.287	- 14.306.825	-35,07%	27.719.712
Impost sobre societats	37.649.397	37.649.397	26.403.004	- 11.246.392	70,13%	40.689.351	- 14.286.347	-35,11%	27.737.789
Activitats econòmiques	-	-	90.458	90.458	-	110.936	- 20.478	-18,46%	- 18.077
Impost sobre la renda no residents	9.959.837	9.959.837	12.072.416	2.112.579	121,21%	11.646.711	425.705	3,66%	9.588.090
Persones físiques (IRNR)	27.907	27.907	34.810	6.703	124,02%	24.443	10.167	41,60%	30.101
Persones jurídiques (IRNR)	9.931.929	9.931.929	12.037.606	2.105.677	121,20%	11.622.269	415.537	3,58%	9.557.989
Altres impostos directes	24.784	24.784	30.890	6.106	124,64%	24.784	6.106	24,64%	30.890
S. act.que vulguin obrir fns a 24h	24.784	24.784	30.890	6.106	124,64%	24.784	6.106	24,64%	30.890
Total	74.228.539	74.228.539	71.269.094	- 2.959.445	96,01%	82.922.927	- 11.653.833	-14,05%	69.341.465

Font: Govern
(Imports en euros)

El resum dels imports registrats en el capítol d'impostos indirectes es mostra en el quadre següent:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Sobre tans. patrim. i act. jurid. doc.	1.812.002	1.812.002	2.525.285	713.284	139,36%	2.356.787	168.498	7,15%	2.522.014
Impost s/transmiss. patrim. Immoil.	1.812.002	1.812.002	2.525.285	713.284	139,36%	2.356.787	168.498	7,15%	2.522.014
Sobre el consum	122.808.472	122.808.472	131.994.637	9.186.165	107,48%	127.840.883	4.153.754	3,25%	118.687.008
IGI	122.808.472	122.808.472	131.994.637	9.186.165	107,48%	127.840.883	4.153.754	3,25%	118.687.008
Sobre serveis	3.143.422	3.143.422	3.100.567	- 42.856	98,64%	6.620.320	- 3.519.753	-53,17%	3.082.264
ISI Banca i financer						3.622.725	3.622.725	100,00%	
ISI Assegurances	3.143.422	3.143.422	3.100.567	- 42.856	98,64%	2.997.595	102.972	3,44%	3.082.264
Impostos especials	44.741.562	44.741.562	45.552.960	811.398	101,81%	45.028.773	524.187	1,16%	45.556.507
Impostos especials	44.741.562	44.741.562	45.552.960	811.398	101,81%	45.028.773	524.187	1,16%	45.556.507
Sobre el tràfic exterior	107.088.108	107.088.108	108.490.871	1.402.763	101,31%	107.557.319	933.552	0,87%	108.490.900
Taxa al consum	106.468.285	106.468.285	107.841.421	1.373.136	101,29%	108.882.703	958.719	0,90%	107.841.421
Tarifa Exterior Comuna (TEC)	604.478	604.478	620.273	15.796	102,61%	661.110	40.836	6,18%	620.303
Antidumping	15.345	15.345	29.176	13.831	190,14%	13.507	15.669	116,00%	29.176
Sobre el joc	1.235.102	1.235.102	1.258.801	23.699	101,92%	1.336.164	- 77.363	-5,79%	1.256.168
Sobre el Joc del Bingo	1.235.102	1.235.102	1.241.437	6.336	100,51%	1.316.879	75.441	-5,73%	1.241.437
Impost s/ Joc d'atzar	-	-	17.364	17.364	-	19.286	- 1.922	-9,97%	14.731
Total	280.828.668	280.828.668	292.923.122	12.094.454	104,31%	290.740.248	2.182.874	0,75%	279.594.860

Font: Govern
(Imports en euros)

2.2.2. Taxes i altres ingressos

El resum dels imports retuts en el període fiscalitzat és:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Taxes	12.007.861	12.007.861	15.129.191	3.121.330	125,99%	13.688.215	1.440.976	10,53%	11.366.391
Taxa d'activitats econòmiques	5.609.599	5.609.599	6.715.775	1.106.177	119,72%	6.077.153	638.622	10,51%	4.041.941
Taxa vehicles	4.657.335	4.657.335	5.050.598	393.263	108,44%	4.616.889	433.680	9,39%	3.971.080
Taxa judicial	716.814	716.814	616.359	- 100.454	85,99%	769.932	- 153.572	-19,95%	616.359
Taxa marques	361.296	361.296	906.508	545.212	250,90%	693.054	213.454	30,80%	903.038
Taxa sol·licituds de treball	607.154	607.154	1.767.051	1.159.897	291,04%	1.451.061	315.990	21,78%	1.762.541
Taxa Salut animal	45.366	45.366	54.644	9.278	120,45%	63.670	9.026	-14,16%	54.020
Altres taxes	10.298	10.298	18.285	7.988	177,57%	16.458	1.828	11,10%	17.413
Prestacions de serveis	6.076.586	6.076.586	5.841.766	- 234.820	96,14%	5.495.276	346.490	6,31%	5.700.922
Legalització de documents	51.354	51.354	56.173	4.819	109,38%	50.939	5.234	10,27%	55.804
Llicències,permisos i autorit.	756.998	756.998	700.566	- 56.431	92,55%	695.468	5.098	0,73%	697.229
Serveis sanitaris	291.993	291.993	324.242	32.249	111,04%	307.965	16.277	5,29%	271.624
Certificats	63.648	63.648	87.564	23.916	137,58%	67.474	20.090	29,77%	86.403
Camets escolars	1.262.454	1.262.454	986.312	- 276.143	78,13%	985.953	359	0,04%	959.271
Passaports	406.777	406.777	423.756	16.978	104,17%	382.857	40.899	10,68%	422.411
Inscripcions en registre	1.301.593	1.301.593	1.482.281	180.687	113,88%	1.346.911	135.370	10,05%	1.481.128
Ús Cartografia digital	143	143	30	- 113	20,96%	128	- 98	-76,63%	-
Altres serveis	1.941.625	1.941.625	1.780.942	- 160.683	91,72%	1.657.581	123.261	7,44%	1.727.051
Venda de béns	417.621	417.621	454.555	36.934	108,84%	425.863	28.691	6,74%	442.717
Venda de publicacions pròpies	45.661	45.661	50.217	4.556	109,98%	43.532	6.685	15,36%	47.798
Impresos	92.292	92.292	175.090	82.798	189,71%	103.842	71.248	68,61%	174.622
Fotocòpies i altres prod.repografia	2.497	2.497	4.343	1.846	173,95%	2.610	1.733	66,42%	4.195
Cartografia i fotografia aèria	43.549	43.549	33.484	- 10.065	76,89%	35.037	- 1.552	-4,43%	31.566
Documentació diversa	52.803	52.803	1.078	- 51.725	2,04%	55.802	- 54.725	-98,07%	1.078
Productes sanitaris	152.181	152.181	164.200	12.019	107,90%	159.996	4.204	2,63%	158.152
Altres béns	28.637	28.637	26.143	- 2.494	91,29%	25.045	1.098	4,38%	25.307
Reintegraments	267.324	267.324	613.208	345.884	229,39%	400.158	213.050	53,24%	509.257
De pressupost corrents	264.861	264.861	503.060	238.199	189,93%	398.311	104.749	26,30%	398.109
D'exercicis tancats	2.463	2.463	110.148	107.685	4.472,53%	1.847	108.301	5.863,38%	110.148
Altres ingressos	6.274.105	6.274.105	4.881.287	- 1.392.818	77,80%	4.674.882	206.405	4,42%	2.062.728
Sancions	3.529.382	3.529.382	3.507.889	- 21.493	99,39%	4.094.896	- 587.007	-14,34%	1.500.122
Expedients	-	-	600	600	-	79.410	80.010	-100,76%	600
Dany i imprevisos	421.768	421.768	557.776	136.008	132,25%	382.320	175.457	45,89%	273.334
Recàrrecs	2.322.955	2.322.955	815.021	- 1.507.934	35,09%	277.401	537.620	193,81%	288.673
Subhastes	-	-	-	-	-	325	325	-100,00%	-
Total	25.043.496	25.043.496	26.920.006	1.876.510	107,49%	24.684.394	2.235.611	9,06%	20.082.016

Font: Govern
(Imports en euros)

2.2.3. Transferències corrents d'ingressos

El resum de les operacions que s'han registrat en el transcurs de l'exercici és el següent:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
D'Empreses Públ. i altres Ent.Públ.	-	-	-	-	-	13.631	-13.631	-100,00%	-
Universitat d'Andorra	-	-	-	-	-	13.631	-13.631	-100,00%	-
Altres transferències corrents	-	-	56.522	56.522	-	53.420	3.102	5,81%	56.522
Comissió Nacional Andorrana UNESCO	-	-	4	4	-	19	-15	-77,91%	4
Entitats sense ànim de lucre AND	-	-	10.511	10.511	-	-	10.511	-	10.511
Comissió d'intercanvi cultural	-	-	46.007	46.007	-	49.801	-3.794	-7,62%	46.007
Institut Ramon Llull	-	-	-	-	-	3.600	-3.600	-100,00%	-
Total	-	-	56.522	56.522	-	67.051	-10.529	-15,70%	56.522

Font: Govern

(Imports en euros)

2.2.4. Ingressos patrimonials

Al tancament de l'exercici, la liquidació del pressupost del capítol d'ingressos patrimonials, presentava el següent resum:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
De institucions sense finalitat de lucre	443.033	443.033	273.433	- 169.600	61,72%	321.734	- 48.301	-15,01%	254.761
Int.Préstecs. Financament extraordinari	142.926	142.926	-	- 142.926	-	142.926	- 142.926	-100,00%	-
Int.Préstecs parapúblics	299.497	299.497	248.461	- 51.036	82,96%	178.804	69.658	38,96%	248.461
Interessos crèdits concedits ll/p	609	609	-	- 24.382	4098,74%	4	24.967	660.512,17%	6.300
Interessos de dipòsits	5.872	5.872	6.835	963	116,41%	10.108	- 3.273	-32,38%	6.835
De comptes corrents	1.568	1.568	757	- 811	48,27%	3.702	- 2.945	-79,55%	757
Interessos de dipòsit	4.304	4.304	6.078	1.775	141,23%	6.407	- 328	-5,13%	6.078
Distribució de resultats	31.749.110	31.749.110	29.117.056	- 2.632.054	91,71%	34.793.909	- 5.676.853	-16,32%	29.117.056
Distribució de resultats de FEDA	3.514.675	3.514.675	3.258.947	- 255.729	92,72%	2.493.720	765.227	30,69%	3.258.947
Distribució de resultats STA	28.234.435	28.234.435	25.856.774	- 2.377.661	91,58%	32.300.000	- 6.443.226	-19,95%	25.856.774
Distribució resultats Casa Rossell	-	-	135	135	-	189	- 54	-28,57%	135
Distribució resultats CAPESA	-	-	1.200	1.200	-	-	1.200	-	1.200
Lloguers	68.980	68.980	59.941	- 9.038	86,90%	69.138	- 9.197	-13,30%	59.458
Cafeteria Govern	6.890	6.890	6.890	-	100,00%	7.454	- 574	-7,69%	6.890
Lloguers duana	11.531	11.531	11.629	98	100,85%	11.726	- 98	-0,83%	11.629
Places d'aparcament MI Govern	162	162	-	- 162	-	-	-	-	-
Casa Rossell	13.058	13.058	7.869	- 5.189	60,26%	10.564	- 2.695	-25,51%	7.869
Lloguer Auditori Nacional	1.007	1.007	483	- 523	48,03%	3.053	- 2.569	-84,16%	-
Lloguer Residence Les Palaces	35.853	35.853	32.536	- 3.318	90,75%	35.853	- 3.318	-9,25%	32.536
Lloguer Casa d'Areny Plandolit	478	478	375	- 103	78,45%	478	- 103	-21,55%	375
Centre Esportiu d'Ordino	-	-	160	160	-	-	160	-	160
Altres ingressos patrimonials	2.506.235	2.506.235	2.300.609	- 205.626	91,80%	4.891.346	- 2.590.738	-52,97%	2.300.609
Ingressos per cessió d'ús	6.235	6.235	20.088	13.853	322,18%	14.714	5.374	36,52%	20.088
Comercialització euro	2.500.000	2.500.000	2.280.521	- 219.479	91,22%	4.876.632	- 2.596.112	-53,24%	2.280.521
Resultat d'operacions comercials	229.829	229.829	231.720	1.891	100,82%	240.466	- 8.746	-3,64%	231.720
Cànon ITV	222.501	222.501	231.720	9.220	104,14%	240.466	- 8.746	-3,64%	231.720
Cànon olis vegetals	7.329	7.329	-	- 7.329	-	-	-	-	-
Interessos de demora	15.312	15.312	15.573	261	101,70%	47.401	- 31.828	-67,15%	15.396
Interessos Legals	15.312	15.312	15.573	261	101,70%	47.401	- 31.828	-67,15%	15.396
Ingressos provin. inversions reals	-	-	13.532	13.532	-	-	13.532	-	-
Ingressos provin. inversions reals	-	-	13.532	13.532	-	-	13.532	-	-
Total	35.018.371	35.018.371	32.018.699	- 2.999.671	91,43%	40.374.103	- 8.355.404	-20,69%	31.985.836

Font: Govern

(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en sorgeixen les observacions següents:

Duplictat d'ingressos per al finançament d'inversions

En data 7 de maig de 2007, es va formalitzar el conveni entre el Govern, Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) Andorra Telecom, SAU (Servei de Telecomunicacions d'Andorra (STA), en el moment de la signatura i Túnel d'Envalira, SA, per a "l'execució

i posterior conservació i manteniment d'una galeria de serveis i evacuació paral·lela al Túnel d'Envalira”.

Segons preveu el conveni esmentat, aquesta inversió es finançarà de la manera següent: un 35% a càrrec de Govern, un 15% a càrrec de l'STA i un 50% a càrrec de FEDA.

En data 11 de juny de 2008, el Govern va adjudicar les obres esmentades per un import de 21.637.163 euros. Així, en aplicació del conveni anterior i els pactes signats en data 16 de juliol de 2008, FEDA i STA van efectuar l'ingrés al Govern de la seva contribució al finançament, d'acord amb els imports que es detallen en el quadre següent:

Entitat	% Finançament	Import
FEDA	50%	10.818.581,56
STA	15%	3.245.574,47
Total ingressos		14.064.156,03

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Simultàniament, la Llei 3/2008, de 8 d'abril, aprovà un crèdit extraordinari de 20.489.763 euros per a donar cobertura pressupostària a les inversions referides, detallant-se en la Llei que el finançament de la modificació pressupostària seria amb endeutament. Aquest endeutament, integrat en el conjunt d'operacions formalitzades durant l'exercici 2008, es va formalitzar i disposar. En conseqüència, les obres esmentades disposen d'un excés de finançament que ascendeix a 12.916.756 euros. Donat que aquests recursos no poden ser disposats lliurement per part del Govern s'hauria d'acordar un destí dels mateixos.

2.2.5. Alienació d'inversions

La liquidació del pressupost del present capítol es resumeix en el quadre adjunt:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Alineació de bens Immobles	-	-	166.014	166.014	-	-	166.014	-	166.014
Vehicles	-	-	-	-	-	13.983	- 13.983	-100,00%	-
Total	-	-	166.014	166.014	-	13.983	152.031	1087,24%	166.014

Font: Govern
(Imports en euros)

2.2.6. Despeses de personal

La liquidació del pressupost del present capítol es resumeix en el quadre adjunt:

	Pressupost Inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ pressupost	Liquidat exere. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Retrib. bás., alt. remu, alts càrrec	3.636.420	-	281.821	3.354.599	-	100,00%	3.290.588	64.011	1,95%	3.354.599	-
Remun. bàsiques i altres, pers. fix	73.693.373	2.337.501	76.030.874	75.902.777	128.097	99,83%	73.244.403	2.658.374	3,63%	75.547.400	-
Rem.bàs. agent adm.caract.indefinit	-	278.359	278.359	278.359	-	100,00%	-	278.359	-	278.359	-
Rem.bàs. agent adm.caract.eventual	5.210.064	332.769	5.542.833	5.540.054	2.778	99,95%	4.631.592	908.463	19,61%	5.398.987	-
Quotes seguretat social	13.206.222	492.321	13.698.543	13.069.569	28.974	99,79%	12.851.287	818.302	6,37%	13.612.911	-
Prestacions socials	11.214.510	160.012	11.374.523	11.374.523	-	100,00%	11.191.887	182.636	1,63%	6.986.135	-
Despeses socials del personal	838.076	-	41.624	652.282	144.170	81,90%	434.195	218.087	50,23%	599.564	25.518
Total	107.798.666	3.277.516	111.076.182	110.772.164	304.018	99,73%	105.643.932	5.128.232	4,85%	105.916.555	25.518

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió de l'àrea es posen de manifest les següents incidències:

Enregistrament comptable de les fases de despesa

Les despeses del personal al servei del Govern es registren pressupostàriament acumulant en un sol acte les fases ACLOP.

Tot i que l'article 15.5 de la Llei 3/2017 del pressupost 2017, a l'establir la fiscalització de les despeses de personal en el moment previ al seu pagament, determina aquest procediment, cal tenir en compte que no es dona el supòsit que preveu el mateix article pel qual es puguin agrupar les fases de gestió pressupostària en un sol acte administratiu, doncs els actes administratius que autoritzen la despesa i els actes que dicten el compromís de la mateixa es produeixen en moments processals molt distants, en temps, als de la liquidació, ordre de pagament i pagament material de la mateixa. Així, els primers actes tenen lloc en el moment de dur a terme els processos selectius i de contractació mentre que els segons, en el moment d'aprovació de la nòmina i el seu pagament.

Cal tenir en compte, també, que les contractacions de persones que tenen una durada superior a l'any, veuen reproduït el compromís de despesa a l'inici de cada anualitat.

Això comportaria que, atès que a l'inici de l'exercici el Govern té compromeses les despeses de personal per aquelles persones les quals presten els seus serveis a l'entitat per a tot l'exercici o, en el seu cas, fins a l'extinció del contracte, calgués comptabilitzar a l'obertura de l'exercici el corresponent compromís de la despesa.

En conseqüència, la pràctica seguida, a més de ser contrària al disposat a l'article 31 de la LGFP, provoca que el pressupost no s'utilitzi com l'eina de gestió que garanteix l'acompliment del principi d'especialitat quantitativa.

Hores extraordinàries

L'article 8.1 del Reglament de sistemes de compensació estableix que *"les hores extres són la circumstància per la qual el personal de l'Administració general, de forma voluntària, autoritzada i motivada per necessitats del servei, treballa fora de la seva jornada laboral"*.

Així mateix, la Disposició addicional segona del reglament esmentat, estipula que el *“màxim d’hores extraordinàries autoritzades i compensades amb retribució per persona és de 120 hores a l’any. El màxim d’hores extraordinàries compensades amb temps no pot sobrepassar les 80 hores de descans per any. Aquests límits no es poden excedir excepte en casos puntuals, degudament justificats, després de l’informe del Director del departament o del secretari d’Estat i amb l’aprovació de la Secretaria d’Estat de Funció Pública”*.

El quadre següent resumeix els treballadors pels quals s’han detectat hores extraordinàries en un nombre superior a 120 hores any.

Interval d’hores extres/any	Nombre de treballadors
Més de 350	1
Entre 300 i 350	0
Entre 200 i 300	9
Entre 150 i 200	17
Entre 120 i 150	27
Total	54

Font: Elaboració pròpia a partir d’informació del Govern

Atenent a que aquestes pràctiques són observades de manera recurrent, podrien ser indicadors de debilitats i ineficiències organitzatives. Així, s’ha observat com, en general, l’autorització i la justificació d’aquestes hores extraordinàries és posterior a la seva execució.

Registre de personal

L’article 13 de la Llei de la funció pública preveu la necessitat d’establir un registre de personal on s’inscriguin els llocs de treball, els funcionaris, els agents de l’Administració i el personal de relació especial, incloent dades exclusivament de la vida administrativa.

Govern hauria de promoure el reglament necessari, i establir els mecanismes per tal de complir amb la previsió d’aquesta Llei.

Conceptes retributius no regulats

De la revisió efectuada, s’ha observat que s’han retribuit a persones al servei de Govern conceptes en relació als quals no consta cap regulació normativa que els empari, per la qual cosa no es pot determinar la raonabilitat dels imports abonats.

En concret, aquesta incidència es posa de manifest en la retribució dels següents conceptes:

- “Guàrdies forenses”

Respecte aquest concepte, hem constatat un escrit de data 2 de novembre de 2004, adreçat pel ministre de Justícia i Interior, en el qual comunica a la cap del departament de Medicina Legal i Forense que les guàrdies realitzades per aquesta queden fora del “Reglament de sistemes de compensació” de data 9 de juliol de 2003, i en conseqüència, se li abonaran les seves guàrdies

al preu estipulat pel Ministeri de Justícia i Interior. Aquest concepte ha estat retribuint per un import total de 31.936 euros.

- “Prima secció canina” i “Especificitat policia”

Aquests conceptes es retribueixen al personal del cos de policia. Segons la informació que ens ha estat facilitada des de la Secretaria d'Estat de Funció Pública l'abonament s'efectua mensualment a partir d'una comunicació del secretari d'Estat d'Interior. El total retribuint en concepte de “Prima secció canina” en l'any 2017 ascendeix a 53.790 euros, i en concepte de “Especificitat policia” a 6.840 euros.

- “Permanència Pas Educació”, “Activitats hivern Pas” i “Pas Bombers”

Aquests conceptes retribueixen al personal d'educació, d'hivern i Bombers pel fet d'estar al Pas de la Casa. El total retribuint per aquest concepte en l'any 2017 ascendeix a 38.371 euros, 38.374 euros i 26.221 euros respectivament.

En relació als conceptes retributius exposats, cal precisar que, segons l'art.63 f) i 18.3 de la Llei de la funció pública, correspon al complement específic la retribució derivada de les circumstàncies de treball d'aquells conceptes retributius.

Contractacions de personal eventual no ajustades a la LFP

S'ha detectat l'existència de personal eventual el qual, atenent a la seva durada o la funció que desenvolupa, la seva contractació podria ser contrària al que disposa l'article 87.2 de la LFP.

Així, s'han observat contractacions d'eventuals per a places que han de ser cobertes mitjançant un procediment selectiu que han superat els màxims permisos per supòsits d'aquesta naturalesa. En concret s'han detectat un 38 total contractes que superen el termini de 9 mesos previstos a l'article 88.2 de la LFP.

2.2.7. Consum de béns corrents i serveis

El resum dels imports retuts en el període fiscalitzat és:

	Pressupost inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press inal i realitzat	% Liq/ pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. exercicis	Liquidat % Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Lloguers	13.446.367	271.120	13.175.247	13.010.166	165.081	98,75%	13.513.713	- 503.547	-3,73%	11.706.021	80.242
Lloguer terrenys i béns naturals	318.457	1.013	319.470	287.934	31.535	90,13%	269.533	18.401	6,83%	228.110	-
Cànon i prést. deriv. cons. admin.	8.358.279	-	8.358.279	7.910.371	59.466	99,26%	8.478.305	- 567.935	-6,70%	6.730.124	59.456
Lloguer edificis i altres construcc	1.903.210	19.544	1.982.753	1.958.109	24.644	98,76%	1.937.115	20.594	1,08%	1.948.445	-
Lloguer de maquin. instal. i equip.	63.281	11.985	51.296	47.005	4.291	91,83%	55.875	- 8.871	-15,88%	40.913	291
Lloguer de material de transport	1.797.166	123.259	1.920.426	1.917.836	2.590	99,87%	1.780.351	157.485	8,95%	1.897.557	-
Lloguer de mobiliari i efectes	1.886	-	1.886	1.782	204	89,71%	3.469	- 1.687	-48,63%	289	-
Lloguer d'equipaments per a inform.	65.001	7.999	73.000	65.675	7.325	89,97%	52.022	13.653	26,25%	58.716	176
Lloguer altre immobilitat immaterial	875.643	22.802	852.840	817.839	35.001	95,90%	949.738	- 131.899	-13,89%	797.841	20.319
Lloguer altre immobilitat material	3.344	305	3.649	3.616	33	99,10%	7.305	- 3.659	-50,50%	3.616	-
Reparació, conservació i manteniment	5.769.342	140.544	5.628.799	5.327.530	301.269	94,65%	4.850.794	476.736	9,83%	4.835.315	149.705
Repar. i cons. de terrenys i béns	33.352	9.433	42.785	42.781	4	99,99%	38.633	4.148	10,74%	38.205	-
Rep. i cons. edificis i altres cons.	695.789	-	67.579	628.211	516.834	82,27%	305.634	211.200	69,10%	470.609	88.631
Repar. i cons. maquin. instal. i equip	3.591.342	21.975	3.569.367	3.449.608	119.759	96,64%	3.423.591	25.616	0,75%	3.098.172	60.352
Rep. i cons. material transport	484.250	143.421	627.671	624.700	2.970	99,53%	546.834	77.866	14,24%	574.764	-
Rep. i cons. mobiliari i efectes	9.846	3.838	6.008	3.759	2.249	62,57%	6.520	- 2.761	-42,35%	3.759	-
Reparació i cons. d'equip. i inf.	900.755	174.036	726.719	667.425	59.294	91,84%	523.388	144.037	27,52%	629.708	722
Rep. i cons. aparells mèdics	8.805	1.350	10.155	7.501	2.654	73,86%	5.495	2.006	36,50%	5.176	-
Repar. i cons. altre immobilitat	13.203	6.247	7.956	7.724	232	97,08%	287	7.427	2498,17%	7.724	-
Material, subministrament i altres	29.720.490	256.080	29.464.410	26.299.592	3.164.828	89,26%	25.307.562	992.020	3,92%	22.828.688	832.553
Material d'oficina	988.347	5.219	993.129	896.068	87.061	91,14%	788.791	107.277	13,60%	845.957	-
Subministraments	7.198.796	295.846	7.494.642	7.031.587	463.055	93,82%	5.669.019	1.362.568	24,04%	5.830.300	185.186
Comunicacions	1.714.779	36.498	1.678.291	1.570.088	108.193	93,55%	1.615.228	- 45.140	-2,79%	1.565.179	-
Transport	871.399	755.942	1.627.341	1.508.917	118.425	92,72%	2.003.263	- 494.346	-24,68%	1.483.205	5.580
Primes d'assegurances	1.224.591	6.348	1.230.939	1.210.648	20.291	98,35%	1.173.980	36.668	3,12%	1.204.029	-
Tributs	2.731	-	2.731	1.051	1.671	38,84%	1.698	- 638	-37,54%	1.051	-
Altres serveis	5.104.014	370.666	4.733.348	3.977.959	755.389	84,04%	4.030.170	- 52.211	-1,30%	3.673.571	156.655
Treballs realitzats per altres empr	12.590.832	881.136	11.709.696	10.099.222	1.610.474	85,26%	9.985.193	114.029	1,14%	8.221.614	485.131
Imprestos o insuficiències	25.000	20.097	4.303	4.033	270	93,72%	40.221	- 36.188	-89,97%	3.942	-
Indemnitzacions per serveis	792.637	235.607	557.030	387.613	169.417	69,59%	332.169	55.444	16,69%	370.098	-
Reemborsament de dietes	235.140	33.095	202.045	132.531	69.514	65,59%	100.633	31.698	31,70%	126.587	-
Locomoció	557.497	202.512	354.985	255.082	99.903	71,86%	231.537	23.545	10,17%	243.512	-
Nous serveis	15.000	-	15.000	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	49.743.837	918.351	48.825.486	45.624.891	3.800.594	92,22%	44.004.239	1.020.653	2,32%	39.740.323	1.062.499

Font: Govern
(Imports en euros)

El detall dels conceptes amb major volum de despesa és el següent:

DESCRIPCIÓ SUBCONCEPTE		PRESSUPOST INICIAL 2017	MODIF.	(1) PRESSUPOST FINAL 2017	(2) LIQUIDAT 2017	VARIACIÓ (3)=(2)-(1)	% EXECUCIÓ (2)/(1)
201	Cànon i préstecs derivats concessions adminis.	8.358.279	-388.453	7.969.826	7.910.371	-59.455	99,25%
	20100 CTRA, S.A	3.962.399	-214.622	3.747.777	3.747.777	-	100,00%
	20101 Escorxador Nacional d'Andorra (ENA)	248.638	-	248.638	248.638	-	100,00%
	20102 Línia Bus Exprés	808.283	1.078	809.361	809.361	-	100,00%
	20103 Estacions Depuradores d'Aigües Residuals	3.338.959	-174.909	3.164.050	3.104.595	-59.455	98,12%
213	Reparació i cons. maquinaria, instal·lacions i equipaments	3.591.342	-21.975,30	3.569.366,76	3.449.608	-119.759	96,64%
	21300 Reparació i cons. maq, instal·lacions i equipaments	3.591.342	-21.975,30	3.569.366,76	3.449.608	-119.759	96,64%
221	Subministraments	7.198.797	295.844	7.494.641	7.031.588	-463.053	93,82%
	22100 Energia elèctrica	2.158.902	-124.847	2.034.055	1.980.144	-53.911	97,35%
	22110 Aigua	113.740	21.955	135.695	125.109	-10.586	92,20%
	22120 Carburants per a loc.	392.188	-3.275	388.913	370.199	-18.714	95,19%
	22130 Carburants per a calef.	1.290.196	-343.969	946.227	922.146	-24.081	97,46%
	22140 Vestuari	461.112	-19	461.093	411.938	-49.155	89,34%
	22150 Productes alimentaris	281.087	-21.483	259.604	255.337	-4.267	98,36%
	22155 Animals vius	24.695	-	24.695	22.903	-1.792	92,74%
	22160 Productes farm i sanitaris	800.430	-24.535	775.895	694.449	-81.446	89,50%
	22161 Anàlisis clíniques	73.408	-500	72.908	47.823	-25.085	65,59%
	22170 Primeres mat., func. i serveis	56.540	-14.199	42.341	40.315	-2.026	95,22%
	22175 Encunyació moneda Euro	529.500	642.622	1.172.122	1.171.886	-236	99,98%
	22180 Productes de neteja	39.092	-13.843	25.249	21.564	-3.685	85,41%
	22185 Material esportiu	6.821	5.928	12.749	12.428	-321	97,48%
	22190 Altres subministraments	971.086	172.009	1.143.095	955.347	-187.748	83,58%
223	Transport	871.399	755.942	1.627.341	1.508.916	-118.425	92,72%
	22300 Transport mercaderies	137.850	61.437	199.287	146.672	-52.615	73,60%
	22310 Missatgers	33.091	3.698	36.789	28.745	-8.044	78,13%
	22320 Col·lectiu persones	690.421	666.142	1.356.563	1.308.419	-48.144	96,45%
	22330 Altres transports	10.037	24.665	34.702	25.080	-9.622	72,27%
226	Altres serveis	5.104.015	-370.667	4.733.348	3.977.959	-755.389	84,04%
	22610 At. protocol. i de represent	939.004	-315.736	623.268	549.192	-74.076	88,11%
	22620 Divulgació i pub.	532.628	-4.332	528.296	287.562	-240.734	54,43%
	22621 Traduccions i correc.	236.354	-46.851	189.503	81.254	-108.249	42,88%
	22630 Jurisdicció i conten.	550.000	267.517	817.517	810.661	-6.856	99,16%
	22631 Execucions SAIG	20.000	-14.415	5.585	-	-5.585	-
	22635 Repatriació de Nac.	2.400	-1.000	1.400	1.145	-255	81,79%
	22640 Despeses serv. sanit.	348.223	-12.711	335.512	246.795	-88.717	73,56%
	22650 Despeses de comunitat	101.451	-22.249	79.202	50.189	-29.013	63,37%
	22660 Reunions, conf. i cursets	739.038	-131.927	607.111	526.462	-80.649	86,72%
	22670 Publicitat i propaganda	141.912	-4.960	136.952	63.811	-73.141	46,59%
	22680 Promoció cultural	527.182	74.645	601.827	576.999	-24.828	95,87%
	22681 Promoció educativa	103.368	-43.631	59.737	54.190	-5.547	90,71%
	22682 Promoció turística	25.000	-25.000	-	-	-	-
	22683 Promoció esportiva	757.293	-74.488	682.805	682.275	-530	99,92%
	22684 Promoció social	43.365	-15.480	27.885	27.885	-	100,00%
	22690 Altres despeses	36.797	-49	36.748	19.539	-17.209	53,17%
227	Treballs real. per altres empreses	12.590.832	-881.137	11.709.695	10.099.221	-1.610.474	86,25%
	22700 Treb. realit. per empre. de neteja i sanejament	2.388.092	-88.119	2.299.973	2.102.841	-197.132	91,43%
	22710 Treballs realitzats per empreses de seguretat	280.229	20.100	300.329	287.740	-12.589	95,81%
	22720 Treb. realit. per empre. de valoracions i peritatges	264.839	68.520	333.359	285.151	-48.208	85,54%
	22730 Treb. realit. per empre. de processament de dades	492.154	72.081	564.235	461.909	-102.326	81,86%
	22735 Treb. realit. per empre. de pàgines WEB	69.505	737	70.242	66.375	-3.867	94,49%
	22740 Treb. realit. per empre. impressions i publicacions	54.031	-37.283	16.748	13.027	-3.721	77,78%
	22760 Treb. realit. per empre. estudis i treballs tècnics	7.486.162	-1.145.798	6.340.364	5.176.173	-1.164.191	81,64%
	22790 Altres treballs a l'ext.	1.555.820	228.625	1.784.445	1.706.005	-78.440	95,60%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

2.2.8. Transferències i subvencions atorgades

El resum de les operacions pressupostàries de les transferències que s'han produït durant l'exercici fiscalitzat és el següent:

Transferències corrents

Els imports liquidats al tancament de l'exercici per transferències corrents són:

	Pressupost inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Ais coprínceps	707.508	-	707.508	707.508	-	100,00%	707.508	-	-	707.508	-
Consell Gral. i Trib. Constitucional	7.457.548	-	7.457.548	7.457.548	0	100,00%	8.432.316	- 974.768	-11,56%	7.457.548	-
Transf. a entitats parapúbliques	61.603.350	- 2.856.323	58.747.028	56.428.700	2.318.327	96,05%	59.348.470	- 2.599.769	-4,92%	53.004.198	2.276.714
A organismes autònoms administratiu	1.705.730	12.914	1.718.644	1.718.644	-	100,00%	1.673.945	44.799	2,68%	1.718.644	-
A fundacions públiques	625.000	-	625.000	625.000	-	100,00%	73.200	551.800	753,83%	625.000	-
A empreses públiques amb forma SA	20.547.261	-	20.547.261	20.547.261	0	100,00%	20.460.875	86.385	0,42%	20.547.261	-
A corporacions locals	56.436.858	150.238	56.587.095	56.587.095	-	100,00%	56.401.680	185.425	0,33%	56.587.095	-
A empreses privades	3.993.290	- 244.592	3.748.698	3.505.970	242.722	93,50%	3.451.932	64.045	1,57%	2.855.720	185.056
A famílies i instituc. sense finalitat lucre	50.704.016	- 1.233.947	49.470.068	48.714.089	755.979	98,47%	48.315.094	2.399.005	5,16%	48.187.383	140.713
A l'exterior	3.083.014	- 543.039	2.539.975	2.399.229	140.746	94,46%	3.207.636	- 809.407	-25,20%	2.399.229	1.288
Total	206.863.584	- 4.714.749	202.148.835	198.691.070	3.457.765	96,29%	200.072.555	- 1.381.436	-0,69%	194.083.596	2.605.769

Font: Govern
(Imports en euros)

Transferències de capital

Els imports pressupostats i liquidats al tancament de l'exercici són:

	Pressupost inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Consell General	74.142	-	74.142	74.142	-	100,00%	77.105	- 2.963	-3,84%	74.142	-
Consell Superior de la Justícia	193.031	98.345	291.377	240.904	50.473	82,68%	79.240	161.664	204,02%	125.643	45.739
A org. autònoms adm. i parapúbl.	2.172.073	43.280	2.215.353	1.816.145	399.208	81,96%	2.724.126	- 507.981	-33,33%	1.613.174	393.037
A org. autònoms administratiu	6.243	-	6.243	6.239	4	99,93%	2.900	3.339	115,14%	3.365	-
A fundacions públiques	560.000	-	560.000	560.000	-	100,00%	126.800	433.200	341,64%	560.000	-
A empreses públiques amb forma SA	338.311	-	338.311	331.968	6.343	98,13%	233.903	98.065	41,99%	201.500	-
Corporacions locals	-	86.465	86.465	-	86.465	-	-	-	-	-	86.465
A empreses privades	480.000	-	480.000	1.411	78.589	1,79%	40.885	39.475	-96,55%	1.411	43.086
A famílies i instituc. sense fin. lucre	3.720.587	1.784.715	5.505.302	3.116.916	2.388.386	56,62%	2.452.371	664.545	27,10%	2.992.499	2.261.426
A l'exterior	802.554	- 800.000	2.554	-	2.554	-	12.126	- 12.126	-100,00%	-	-
Total	8.346.942	812.808	9.159.748	6.147.725	3.012.023	67,12%	5.749.457	398.269	6,93%	5.571.754	2.829.753

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquestes operacions es desprenen les observacions següents:

Control financer de les subvencions

El reglament de control pressupostari per a l'exercici 2017 limita la fiscalització de les entitats privades que reben subvencions, préstecs, avals i altres ajuts a càrrec del pressupost, als supòsits que la intervenció consideri oportú, i no de forma sistemàtica.

A la pràctica, es constata que no està implantat el mecanisme de control que preveu la LGFP, el control financer, el qual permet garantir que les subvencions i ajuts atorgats s'han obtingut de forma adequada i correcta, que s'ha donat compliment a les obligacions de gestió i aplicació dels mateixos per part dels beneficiaris, l'adequat i correcte finançament de les activitats subvencionades i la realitat i regularitat de les operacions que s'han finançat amb els ajuts.

Explotació concessió bus exprés

En data 7 de setembre de 2006 es va formalitzar el contracte per la prestació del servei en concessió administrativa del projecte de línia ràpida de bus entre Sant Julià de Lòria i Andorra la Vella. Aquest contracte comporta diferents acords sobre els ingressos i despeses de la gestió del servei en funció dels quals s'estableix la contraprestació econòmica de l'explotació del servei.

No tenim constància de la justificació de les obligacions contractuals del concessionari i la seva revisió per part del Govern, especialment les recollides en l'article 11 del contracte i dels plecs de prescripcions.

Cal indicar que en l'exercici 2017 el Govern ha enregistrat la subvenció al dèficit del servei concessionat com una prestació de serveis del capítol II de l'estat de despeses del pressupost quan, atenent a la seva naturalesa de subvenció, s'hauria d'enregistrar amb càrrec al capítol IV del mateix.

2.2.9. Inversions reals

El resum de les operacions pressupostàries de les inversions que s'han produït durant l'exercici fiscalitzat és el següent:

	Pressupost Inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Lliq./ pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	%Var. Lliq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Inversions noves	35.029.137	10.743.659	45.772.796	24.611.571	21.161.225	93,77%	31.728.435	- 7.116.864	-22,43%	22.099.279	20.058.287
Terrenys i béns naturals	-	1.308.096	1.308.096	1.200.323	108.373	91,72%	170.159	1.030.164	605,41%	1.200.323	97.353
Edificis i altres construccions	7.810.000	127.057	7.937.057	3.902.288	4.034.869	46,89%	5.728.150	- 2.125.852	-37,11%	3.166.551	4.032.437
Maquinària, instal·lacions i equip.	920.840	744.904	1.665.744	876.976	788.768	52,65%	545.154	327.823	59,70%	798.456	694.925
Material de transport	72.600	336.783	409.383	326.383	83.000	79,73%	217.722	108.661	49,91%	326.383	80.315
Mobiliari i estris	306.071	93.905	399.976	393.526	66.450	83,39%	416.410	- 82.884	-19,90%	271.185	8.461
Equip. per a procés, d'informació	371.607	86.613	458.220	407.966	50.254	89,03%	474.358	- 66.392	-14,00%	238.866	33.927
Béns destinats a l'ús general	20.144.107	5.655.731	25.799.838	13.860.325	11.939.513	53,72%	20.370.431	- 6.510.106	-31,95%	12.435.774	11.758.331
Altres immobilitzats materials	850.983	9.905	860.888	524.778	336.110	60,95%	575.580	- 50.812	-8,83%	506.680	290.439
Estudis i projectes d'inversió	4.552.930	2.634.119	7.187.049	3.478.997	3.708.052	48,41%	3.226.463	252.534	7,83%	3.155.061	3.061.093
Inversions de reposició	12.244.322	2.739.689	14.984.011	11.610.012	3.373.999	77,75%	10.157.409	1.492.613	14,69%	9.586.674	2.951.664
Acondicionament de terrenys	313.000	121.168	434.168	264.650	169.538	60,95%	477.815	- 213.165	-44,61%	231.731	138.363
Edificis i altres construccions	4.848.723	1.194.667	6.043.390	4.608.171	1.435.218	76,25%	4.524.594	83.577	1,85%	3.696.795	1.319.697
Maquinària, instal·lacions i equip.	2.755.831	138.502	2.894.333	2.331.519	562.814	80,55%	2.127.198	204.321	9,61%	1.642.667	425.522
Material de transport	584.000	18.596	602.596	437.505	165.091	72,60%	403.621	33.884	8,40%	296.635	157.597
Mobiliari i estris	51.448	51.715	103.163	42.500	60.663	41,20%	41.232	1.268	3,07%	38.919	43.195
Equipaments per a procés, d'inform.	168.321	139.820	308.141	304.398	3.743	98,75%	492.569	- 188.171	-38,20%	182.353	2.078
Béns destinats a l'ús general	3.503.000	1.058.632	4.561.632	3.024.701	1.536.931	79,48%	2.057.490	1.567.210	76,17%	3.458.945	864.875
Béns mobles d'interès històric, artístic	20.000	16.568	36.568	36.568	0	100,00%	32.979	3.589	10,88%	36.568	-
Immunitzats immaterials	4.749.645	261.733	5.011.378	3.690.742	1.410.636	71,85%	2.628.707	972.035	36,98%	2.908.152	1.338.308
Immunitzats immaterials	4.749.645	261.733	5.011.378	3.690.742	1.410.636	71,85%	2.628.707	972.035	36,98%	2.908.152	1.338.308
Total	52.022.105	13.745.081	65.767.186	39.962.325	25.805.860	60,81%	44.514.642	- 4.652.316	-10,45%	34.594.105	24.348.259

Font: Govern
(Imports en euros)

Execució del pressupost d'inversions

En els quadres següents es detalla, per conceptes, l'estat d'execució dels crèdits gestionats durant l'exercici que provenen de la incorporació dels crèdits plurianuals, dels reconduïts d'exercicis anteriors i de modificacions pressupostàries aprovades:

Concepte	Pressupost Inicial 2017	Pressupost Final 2017	Liquidat 31-12-17	% Liq./ Press. Inicial	% Liq./ Press. Final
Inversions noves	35.029.137	45.772.796	24.611.571	70,26%	53,77%
Terrenys i béns naturals	-	1.308.696	1.200.323	-	91,72%
Edificis i altres construccions	7.810.000	7.682.943	3.602.298	46,12%	46,89%
Maquinària, instal·lacions i equip.	920.840	1.665.744	876.976	95,24%	52,65%
Material de transport	72.600	409.383	326.383	449,56%	79,73%
Mobiliari i estris	306.071	399.976	333.526	108,97%	83,39%
Equip. per a proces. d'informació	371.607	458.220	407.966	109,78%	89,03%
Béns destinats a l'ús general	20.144.107	25.799.838	13.860.325	68,81%	53,72%
Altres immobilitzat material	850.983	860.948	524.778	61,67%	60,95%
Estudis i projectes d'inversió	4.552.930	7.187.048	3.478.997	76,41%	48,41%
Inversions de reposició	12.244.322	14.984.011	11.650.012	95,15%	77,75%
Terrenys i béns naturals	-	-	-	-	-
Acondicionament de terrenys	313.000	434.188	264.650	84,55%	60,95%
Edificis i altres construccions	4.848.723	6.043.390	4.608.171	95,04%	76,25%
Maquinària, instal·lacions i equip.	2.755.831	2.894.333	2.331.519	84,60%	80,55%
Material de transport	584.000	602.596	437.505	74,92%	72,60%
Mobiliari i estris	51.448	103.163	42.500	82,61%	41,20%
Equipaments per a proces. d'inform.	168.321	308.141	304.398	180,84%	98,79%
Béns destinats a l'ús general	3.503.000	4.561.632	3.624.701	103,47%	79,46%
Béns mobles d'interès hist,art,cult	20.000	36.568	36.568	182,84%	100,00%
Altres immobilitzat material	-	-	-	-	-
Immobilitzat immaterial	4.749.645	5.011.378	3.600.742	75,81%	71,85%
Immobilitzat immaterial	4.749.645	5.011.378	3.600.742	75,81%	71,85%
Nous serveis	-	-	-	-	-
Total	52.023.105	65.768.186	39.862.326	76,62%	60,61%

Font: Govern
(Imports en euros)

L'estat d'execució dels crèdits destinats a inversions es detalla a continuació:

2017	Crèdits plurianuals	%
Crèdits inicials	3.790	5,76%
Crèdits plurianuals	48.233	73,34%
Crèdits reconduïts i modificacions de pressupost	13.745	20,90%
Total pressupost	65.768	100,00%
Crèdits liquidats	39.862	
% execució	60,61%	

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en milers d'euros)

Del quadre anterior en deriva una execució baixa del pressupost d'inversions, relativa als projectes que s'han pressupostat, atenent al volum de plurianuals votats i projectats.

2.2.10. Actius financers

La liquidació del pressupost d'ingressos en el seu capítol d'actius financers presenta el següent detall:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
A curt termini	7.193	7.193	-	-	7.193	-	7.193	-	7.193
Crèdits emancipació	7.193	7.193	-	-	7.193	-	7.193	-	7.193
Préstecs a concedits al Sector Públic	3.200.000	3.200.000	88.196	-	3.111.804	2,76%	3.294.460	-	3.206.264
Préstecs a parapúblics	3.200.000	3.200.000	88.196	-	3.111.804	2,76%	3.294.460	-	3.206.264
Préstecs a mig i llarg termini	45.105	45.105	28.833	-	16.272	63,92%	38.546	-	9.713
Crèdits als estudiants	40.695	40.695	28.833	-	11.862	70,85%	35.239	-	6.406
Crèdit fança	4.410	4.410	-	-	4.410	-	3.308	-	3.308
Devolució de fiances	456.753	456.753	401.343	-	55.410	87,87%	107.728	293.615	272,55%
Devolució de fiances	456.753	456.753	401.343	-	55.410	87,84%	107.728	293.471	272,42%
Devolució de dipòsits	-	-	144	-	144	-	-	144	-
Romanents de tresoreria	225.973	225.973	5.058.371	4.832.398	2.238,48%	451.946	4.606.424	1019,24%	5.058.371
Romanents de tresoreria	225.973	225.973	5.058.371	4.832.398	2.238,48%	451.946	4.606.424	1.019,24%	5.058.371
Total	3.935.024	3.935.024	5.576.742	1.641.718	141,72%	3.899.873	1.676.869	43,00%	5.168.918

Font: Govern
(Imports en euros)

La liquidació del pressupost de despeses en el seu capítol d'actius financers presenta el següent detall:

	Pressupost inicial	Modificacions pressupostaries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Concessió de crèdits	-	-	-	-	-	-	5.820	-	5.820	-100,00%	-
Concessió Crèdits Sector Públic C/T	-	-	-	-	-	-	18.330.057	-	18.330.057	-100,00%	-
Constitució de dipòsits	452.243	-	452.243	452.243	-	100,00%	441.404	10.838	2,46%	-	-
Constitució de fiances	501.233	12.419	513.652	428.238	85.414	83,37%	202.066	226.143	111,90%	428.238	-
Total	953.476	12.419	965.894	880.481	85.414	91,16%	18.979.376	- 18.098.896	-95,36%	428.238	-

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

Enregistrament pressupostari dels excedents de subvenció i aportació que es reintegren

Les lleis del pressupost general dels diferents exercicis estableixen l'obligació de reintegrar els ingressos obtinguts per transferències del Govern i no utilitzats durant l'exercici pressupostari.

El Govern registra pressupostàriament com un ingrés per actius financers, dins del concepte de Romanent de Tresoreria, l'import que li és reintegrat per les entitats dependents en aplicació de la norma anterior.

El detall és el següent:

Entitat	Import
Consell Regulador del Joc	28.129,67
Andorra Desenvolupament i Inversió, SA	325.544,29
Institut d'Estudis Andorrans	3.404,40
Fòrum Nacional de la Joventut d'Andorra	21.721,28
Caixa Andorrana de la Seguretat Social	4.679.571,00
Sumatori	5.058.370,64

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Les quantitats que són retornades per les entitats dependents no comporten la variació de cap actiu financer del Govern, pel que el seu registre pressupostari en el capítol 8 *Actius financers* no és procedent.

El Govern ha de registrar aquests retorns com una operació corrent o de capital de l'estat d'ingressos del pressupost, segons quin fos la naturalesa de la transferència inicial, en conceptes diferents dels reservats per a les variacions de les operacions financeres.

2.2.11. Passius financers i despeses financeres

La liquidació del pressupost d'ingressos en el seu capítol de passius financers presenta el següent detall:

	Pressupost inicial	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Realitzat i Press. Final	% Liq./ Pressupost	Liquidat exerc. anterior	Var. Liquidat exercicis	% Var. Liq. exercicis	Cobrat exercici
Deute públic	457.097.000	457.097.000	518.240.000	61.143.000	113,38%	705.960.000	-187.720.000	-26,59%	518.240.000
Deute Públic	457.097.000	457.097.000	518.240.000	61.143.000	113,38%	705.960.000	-187.720.000	-26,59%	518.240.000
Préstecs c/t entitats privades	30.923.012	30.923.012	1.966.878	- 28.956.134	6,36%	20.154.959	- 18.188.081	-90,24%	1.966.878
Préstecs rebuts c/t de fora SP	30.923.012	30.923.012	1.966.878	- 28.956.134	6,36%	20.154.959	- 18.188.081	-90,24%	1.966.878
Fiances	75.401	75.401	165.057	89.655	218,90%	77.042	88.014	114,24%	160.251
Dipòsits variis	-	-	1	1	0,00%	-	1	0,00%	1
Dipòsits Banc d'Ajudes Tècniques	-	-	1.120	1.120	0,00%	-	1.120	0,00%	-
Fiança de concursos i subhastes	75.401	75.401	163.936	88.534	217,42%	77.042	86.893	112,79%	160.250
Encunyació euros andorrans	2.500.000	2.500.000	2.339.200	- 160.800	93,57%	62.650	2.276.550	3633,74%	2.339.200
Encunyació Euros	2.500.000	2.500.000	2.339.200	- 160.800	93,57%	62.650	2.276.550	3.633,74%	2.339.200
Total	490.595.414	490.595.414	522.711.135	32.115.721	106,55%	726.254.652	-203.543.517	-28,03%	522.706.329

Font: Govern
(Imports en euros)

La liquidació del pressupost de despeses en el seu capítol de passius financers presenta el següent detall:

	Pressupost Inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ pressupost	Liquidat exere. anterior	Var. Liquidat exercicis	%Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Amortització de deute públic	457.087.000	828.000	457.925.000	457.925.000	-	100,00%	415.500.900	42.424.100	10,21%	457.925.000	-
Amortització préstecs llarg termini -CTRASA-	2.116.780	-	2.116.780	2.116.556	224	99,99%	1.944.322	172.234	8,05%	2.116.556	-
Amortització préstecs curt i privat	3.622.206	72.843.035	76.465.241	76.465.241	-	100,00%	272.099.680	-195.634.439	-71,50%	76.043.035	-
Amortització préstecs lit i privat	5.260.257	155.062	5.415.319	5.097.490	7.735	99,85%	4.799.140	298.350	6,22%	5.072.358	-
Devolució de fiances	12.380	-	12.380	-	12.380	-	-	-	-	-	-
Total	468.108.533	73.515.973	541.624.626	541.604.286	20.340	100,00%	694.344.042	-152.733.756	-22,00%	541.156.948	-

Font: Govern
(Imports en euros)

La liquidació del pressupost de despeses financeres presenta el següent detall:

	Pressupost Inicial	Modificacions pressupostàries	Pressupost final	Liquidat exercici	Dif. Press. final i realitzat	% Liq./ pressupost	Liquidat exere. anterior	Var. Liquidat exercicis	%Var. Liq. exercicis	Pagat exercici	Reconduït a l'exercici 2018
Interessos de deute públic	6.167.458	- 742.951	5.424.507	5.424.507	-	100,00%	6.779.999	- 1.355.491	-19,99%	3.071.156	-
Interessos de préstecs	6.211.170	- 109.500	6.101.670	6.043.774	57.896	99,05%	6.490.600	- 446.826	-8,88%	4.522.363	-
Interessos de comptes corrents	2.333.869	- 708.142	1.625.727	1.124.301	501.426	68,16%	1.873.709	- 749.408	-40,00%	1.124.301	-
Interessos de dipòsits	-	-	-	-	-	-	13.441	- 13.441	-100,00%	-	-
Altres despeses financeres	1.096.751	339.000	1.437.751	1.181.105	256.646	82,15%	1.054.311	126.793	12,03%	1.181.105	219.000,00
Total	15.811.249	- 1.221.594	14.589.655	13.773.686	815.969	94,41%	16.212.060	- 2.438.373	-15,04%	9.896.924	219.000,00

Font: Govern
(Imports en euros)

Veure nota 2.3.12

Incorrecte registre pressupostari d'interessos meritats no vençuts

El Govern ha enregistrat pressupostàriament com a despesa liquidada interessos meritats no vençuts per import de 2.697.507 euros. Atenent al que disposa el principi d'annualitat, regulat a l'article 14 de la LGFP i el que disposa l'article 31.d) de la LGFP, i en no ser exigibles a l'administració fins el venciment no són susceptibles de ser reconegudes aquestes obligacions. En conseqüència, la despesa financera de l'exercici estaria sobrevalorada en l'import indicat. Així mateix, atès que, de l'import anterior, la quantitat de 1.521.411 euros figura enregistrada com a crèdits pressupostaris, el romanent de tresoreria estaria sobrevalorat en el referit import.

2.3. Estats financers

Estat de Situació Financera

a 31 de desembre del 2017

Estat de situació financera	Notes	01/01/2017	31/12/2017
Actius		1.060.847.062	1.076.613.725
Actius corrents		74.214.378	86.360.039
Efectius i equivalents a l'efectiu	3	9.686.328	21.616.107
Altres actius financers	4	16.535.597	269.215
Comptes a cobrar	5	46.144.418	62.268.973
Inventaris	6	1.714.955	2.136.209
Pagaments anticipats		133.080	69.535
Actius no corrents		986.632.683	990.253.685
Altres actius financers	4	65.297.094	82.356.875
Propietat d'inversió	9	167.527	167.527
Propietat, planta i equipament	7	914.712.169	899.845.020
Actius intangibles	8	6.455.893	7.884.263
Total general		1.060.847.062	1.076.613.725

Estat de situació financera	Notes	01/01/2017	31/12/2017
Passius		1.203.941.170	1.177.916.689
Passius Corrents		595.117.189	306.513.477
Comptes a pagar	10	64.615.535	82.095.776
Passius financers	11	530.501.654	224.417.701
Passius no corrents		608.823.981	871.403.212
Passius financers	11	433.211.166	720.789.194
Provisions a llarg termini	12	175.612.816	150.614.018
Actius nets/Patrimoni		(143.094.109)	(101.302.964)
Actius nets/Patrimoni		(143.094.109)	(101.302.964)
Patrimoni		149.766.779	130.251.764
Reserves		50.000.000	50.000.000
Resultats d'exercicis anteriors		527.307.827	326.401.321
Resultat de l'exercici		184.446.939	44.846.593
Total general		1.060.847.062	1.076.613.725

Font: Govern
(Imports en euros)

Nota: En l'apartat de resultats d'exercicis anteriors, els imports haurien de ser entre parèntesi, ja que aquests són negatius

Estat del Rendiment Financer

de l'exercici anual acabat el 31 de desembre del 2017

Estat de rendiment financer	Notes	1/01/2017 a 31/12/2017
Ingressos		508.610.926
Impostos	13	369.805.680
Quotes, multes, penalitzacions i llicències	14	13.262.046
Ingressos per transaccions amb contraprestació	16	8.258.242
Transferències d'altres entitats governamentals	15	84.994
Ingressos financers	18	29.541.260
Altres ingressos	19-17	87.658.704
Despeses		463.764.333
Sous, salaris i beneficis als treballadors	21	118.160.976
Subvencions i altres pagaments per transferències	23	206.725.807
Subministraments i material pel consum	20	(142.631)
Altres despeses de gestió ordinària	24	45.274.165
Despeses de depreciació i amortització	22	74.567.243
Deteriorament del valor de propietats, planta i equipament	22	-
Despeses financeres	25	13.924.710
Altres despeses		5.254.063
Resultat del període		44.846.593

Font: Govern
(Imports en euros)

Estat de Fluxos d'Efectiu

de l'exercici anual acabat el 31 de desembre del 2017

FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'OPERACIÓ	2017
Cobraments	
Impostos	325.129.267
Interessos rebuts	19.040.338
Altres cobraments	56.522
Pagaments	
Costos dels treballadors	(92.280.156)
Proveïdors	(31.913.826)
Interessos pagats	(9.897.284)
Altres pagaments	(189.033.428)
Fluxos d'efectiu nets de les activitats d'operació	21.101.433
FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ	
Compra de planta i equipament	(22.826.141)
Cobraments per inversions	32.037.283
Fluxos d'efectiu nets de les activitats d'inversió	9.211.142
FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT	
Efectiu rebut per préstecs	522.744.045
Reemborsament de préstecs	(541.126.841)
Fluxos d'efectiu nets de les activitats de finançament	(18.382.796)
Increment/(Disminució) neta en l'efectiu i equivalents a l'efectiu	11.929.779
Efectiu i equivalents a l'efectiu al principi del període	9.686.328
Efectiu i equivalents a l'efectiu al final del període	21.616.107

Font: Govern
(Imports en euros)

Conciliació entre comptabilitat pressupostaria i financera

a) Conciliació resultat

Capítol	Liquidació pressupost	Comptabilitat	Diferència
INGRESSOS (drets liquidats)			
Impostos directes	71.269.094	76.972.180	5.703.086
Impostos indirectes	292.923.122	292.633.500	(89.622)
Taxes i altres ingressos	26.920.006	26.957.007	37.002
Transferències corrents	56.522	84.994	28.471
Transferències de capital	-	-	-
Ingressos patrimonials	32.018.699	32.094.695	76.195
Venda d'inversions reals	166.014	166.158	144
Actius financers	5.576.742	4.707.701	(869.041)
Passius financers	522.711.135	2.339.200	(520.371.935)
Mútua Empleats	-	4.480	4.480
Diferències de canvi positives	-	84.819	84.819
Dividends cartera CAI	-	3.471	3.471
Ingrés. Provisions aplicades	-	72.362.522	72.362.522
DESPESES (oblig. liquidades)			
Despeses de personal	110.772.164	118.160.976	7.388.812
Consum de béns corrents i serveis	45.024.891	44.988.149	(36.742)
Despeses financeres	13.773.686	13.830.638	56.951
Transferències corrents	198.691.070	197.042.026	(1.649.043)
Inversions reals	39.862.326	(0)	(39.862.326)
Transferències de capital	6.147.725	5.991.409	(156.317)
Actius financers	880.481	-	(880.481)
Passius financers	541.604.286	-	(541.604.286)
Altres (immob.)	-	4.257.630	4.257.630
Variació d'existències (variació stock mat. Oficina)	-	(421.873)	(421.873)
Pèrdues en valors negociables	-	28.261	28.261
Pèrdues procedents de l'immob. Material	-	5.252.627	5.252.627
Diferències negatives de canvi	-	65.811	65.811
Despeses extraordinàries	-	1.436	1.436
Dotació amort. immob. Immaterial/material	-	45.409.052	45.409.052
Dotacions provisions	-	29.158.192	29.158.192
RESULTAT	(6.116.295)	44.846.592	61.257.732
AJUSTOS AL RESULTAT COMPTABLE			
Altes/Baixes d'immobilitzat			
Altes immobilitzat 2017		36.710.651	36.710.651
Desestimats		4.263.935	4.263.935
Convenis 2017		(28.471)	(28.471)
Altes immobilitzat amb fin.		(849.173)	(849.173)
Alta immobilitzat Cap. 9		(234.615)	(234.615)
Altes/Baixes d'actius financers			
Am. Préstecs parapúblics (AREB)		88.196	88.196
Crèdits als estudiants		28.833	28.833
Devolució de fiances (préstecs preferents)		401.198	401.198
Regularització romanents tresoreria ex. Ant.		350.670	350.670
Constitució de dipòsits (compte compensació)		452.243	452.243
Constitució d'altres dipòsits i fiances		426.238	426.238
Altes/Baixes de passius financers			
Deute Públic		518.240.000	518.240.000
Préstecs rebuts c/t de fora SP (variació pòlissa)		1.966.878	1.966.878
Fiances i dipòsits variis		165.057	165.057
Amortitzacions			
Amortització de deute públic		457.925.000	457.925.000
Amortització préstecs c/t i ll/t entitats financeres		80.713.958	80.713.958
Amortització préstecs c/t i ll/t d'empreses		848.772	848.772
Amortització préstecs ll/t sector públic (CTRSA)		2.116.556	2.116.556
Altres casuístiques Ingressos		(5.755.132)	(5.755.132)
Altres casuístiques Despeses		(5.603.661)	(5.603.661)

Font: Govern
(Imports en euros)

En data 28 de desembre de 2016 es publica el Decret d'aprovació del Reglament relatiu a l'adopció de les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic amb el caràcter de Pla marc per al sector públic estatal del Principat d'Andorra, aquest mateix decret preveu que: "S'aprova el Reglament relatiu a l'adopció de les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic amb el caràcter de Pla marc per al sector públic estatal del Principat d'Andorra, que entra en vigor el dia 1 de gener del 2017."

També es preveu en el mateix Decret, que aquest deroga totes les normes de rang igual o inferior en allò que s'oposin o contradiguin tot el que es disposa en aquest decret, el quan entra en vigor el dia 1 de gener de 2017 i s'aplica als exercicis comptables que s'iniciïn a partir d'aquesta data.

Posteriorment es va fer pública la Instrucció núm. 3/2017, del 14 de desembre del 2017, de la Intervenció General per la qual es publica el model de comptes anuals i el resum de la informació a revelar segons les NICSP.

A continuació es detalla l'impacte que els esmentats canvis han tingut sobre els comptes anual de l'exercici:

Conciliació entre la base i comptable anterior i les NICSP

Actius nets/patrimoni	Saldo a 31/12/2016	Ajust 1	Ajust 2	Ajust 3	Ajust 4	Ajust 5	Ajust 6	Saldo a 01/01/2017
Patrimoni	26.979.879	-	-	-	-	122.786.900		149.766.779
Reserves	50.000.000	-	-	-	-	-		50.000.000
Resultats d'exercicis anterior	(18.319.862)	12.000.000	(140.909.485)	20.608.986	(324.517.853)	(122.786.900)	46.617.287	(527.307.827)
Resultat de l'exercici	43.636.333	(98.879)	140.909.485					184.446.939
Total Actius nets/patrimoni	102.296.350	11.901.121		- 20.608.986	(324.517.853)			(143.094.109)

Font: Govern
(Imports en euros)

Ajust 1: S'ha ajustat el reconeixement d'ingressos financers per dividends, ja que amb l'anterior base comptable es considerava meritat quan l'ingrés es feia efectiu.

Ajust 2: Amb la base comptable anterior les correccions d'error d'exercicis anteriors en registraven al compte de resultat, amb base NICSP aquests registres es comptabilitzen a Patrimoni.

Ajust 3: Els impostos directes liquidats en l'exercici següent al qual corresponen, amb l'anterior base comptable es comptabilitzaven quan es liquidaven, amb base NICSP s'han de comptabilitzar en l'exercici al qual corresponen. Aquest ajust correspon a la retrocessió neta de l'ingrés de l'exercici anterior.

Ajust 4: L'adaptació amb base NICSP suposa diversos efectes en l'immobilitzat. Els béns històrics artístics i culturals han deixat de comptabilitzar-se, els béns d'ús general passen a depreciar-se de la mateixa manera que la resta d'elements i d'acord amb el previst per les NICSP s'ha establert un criteri de depreciació més acurat i representatiu de la vida real de l'immobilitzat. El recull d'aquests fets han generat l'ajust a resultats d'exercicis anteriors.

Ajust 5: Dins de patrimoni s'incorporaven baixes d'exercicis anteriors corresponent a elements cedits o adscrits, amb base NICSP, aquestes baixes haurien impactat en un primer moment a resultat, traspassat l'exercici següent a resultats d'exercicis anteriors i en aquest sentit s'ha traspassat els imports corresponents a aquest fets de patrimoni a resultats d'exercicis anteriors.

Al ser aquesta la primera presentació amb la normativa referenciada anteriorment, el Govern aplicant la NICSP 33 ha optat per no presentar la informació comparativa.

De la revisió d'aquests apartats es posen de manifest les observacions següents:

Estats financers consolidats

El Govern no ha presentat els seus estats consolidats tal i com obliga la NICSP 35.

2.3.1. Efectiu i equivalents d'efectiu

El detall dels saldos que componen la rúbrica d'efectius i altres equivalents d'efectiu és el següent:

Efectiu i equivalents	31/12/2017	01/01/2017
Corrent	21.616.107	9.686.328
Caixa	461.123	357.524
Banc	6.582.251	2.724.052
Efectiu pendent de pagament	(500.058)	(805.655)
Dipòsits a curt termini	15.072.791	7.410.406
Total	21.616.107	9.686.328

Font: Govern
(Imports en euros)

La composició de l'epígraf de bancs i institucions de crèdit presenta el següent detall:

Descripció	Saldo a 31/12/2017
Banca Privada d'Andorra	2.266
Banca Mora	2.395.406
Crèdit Andorrà - Tarja virtual	2.281
Crèdit Andorrà - ICAR	322.280
Andbank - Autes TC	449
Crèdit Andorrà - Borsa habitatge	2.709
Crèdit Andorrà - Autes TC	14.073
Banca Mora - Autes TC	21
Crèdit Andorrà - CAI	647.953
Crèdit Andorrà - Centre Penitenciari	49.445
MoraBanc - CAI	746
Crèdit Andorrà - Mútua empleats	1.195.166
BELFIUS (Brussel·les)	217.932
Banc Popular (Madrid)	59.326
Crèdit Andorrà - (Ambaixada Madrid)	55.602
Sogenal	30.126
Crèdit Andorrà - (Ambaixada Brussel·les)	85.799
BMBCP, SA - Ambaixada Portugal	148.615
Banc UBS (Org. intern. a Ginebra)	341.297
Bank Austria (OSCE)	154.200
UNFCU - New York	202.142
Sogenal - Amb. Paris	144.530
UBS Ginebra	5.147
Sogenal Livret Paris	101.206
BSA - Emissió Euros	126.973
Vall Banc - CAI	2.034
MoraBanc - Auditori Nacional	10.190
Banca Privada d'Andorra - SAP	-100
MoraBanc - SAP	-7.225
BancSabadell d'Andorra - SAP	-7.965
Crèdit Andorrà - SAP	-313.767
Vall Banc - SAP	5.760
Compte Compensació AB	146.216
Compte Compensació MB	441.404
Total Bancs i institucions de crèdit	6.582.237

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

La gestió comptable de tresoreria que s'ha retut és la següent:

Concepte	2017
1. Cobraments	920.612.620
(+) Operacions pressupostaries	899.270.786
Pressupost corrent	899.270.786
Pressupost tancat	
(+) Operacions extrapressupostaries	20.960.388
(+) Operacions comercials	381.446
2. Pagaments	825.823.683
(+) Operacions pressupostaries	901.816.288
Pressupost corrent	901.816.288
Pressupost tancat	
(+) Operacions extrapressupostaries	14.710.426
(+) Partides conciliants	(16.626.875)
(+) Variació de la pòlissa de crèdit	(74.076.157)
Flux de tresoreria (1+2)	94.788.937
Saldo final de tresoreria 31/12/2016	(214.462.787)
3. Saldo final de tresoreria 31/12/2017	(119.673.850)

Font: Govern
(Imports en euros)

2.3.2. Altres actius financers

El desglossament de l'epígraf altres actius financers segons l'estat de situació financera retut es resumeix en el quadre següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2017	Saldo a 01/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Crèdits a c/t a entitats del grup, multigrup i associades	-	16.535.597	-16.535.597	-100,00%
Interessos a c/t de crèdits	269.215	-	269.215	-
Total	269.215	16.535.597	-16.266.382	-98,37%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

2.3.3. Comptes a cobrar, vendes i ingressos

El desglossament de l'epígraf de comptes a cobrar segons l'estat de situació financera retut es resumeix en el quadre següent:

Comptes a cobrar	31/12/2017	01/01/2017
Deteriorament de valor de crèdits.	(83.298.210)	(94.377.349)
Altres comptes a cobrar.	(274.926)	(274.926)
Altres inversions financeres.	(2.543.015)	(2.048.539)
Operacions de gestió.	(80.480.269)	(92.053.884)
Deutors per drets reconeguts de recursos d'altres ens públics.	1.200	-
Deutors per drets reconeguts. Pressupost d'ingressos corrent.	53.477.829	68.125.782
Altres comptes a cobrar.	936.901	238.485
Operacions de gestió.	52.540.928	67.887.297
Deutors per drets reconeguts. Pressupostos d'ingressos tancats.	64.560.341	50.831.963
Deutors per ingressos meritats.	26.414.981	20.717.775
Deutors per operacions comercials. Pressupost corrent.	676.383	467.468
Deutors per operacions comercials. Pressupostos tancats.	385.982	377.011
Pagaments pendents d'aplicació.	1.768	1.768
Deutors per provisions de fons a justificar.	48.700	-
Total	62.268.973	46.144.418

Font: Govern
(Imports en euros)

El detall del càlcul és el següent:

Exercici	Taxes de comerç i vehicles	Impost de serveis indirecte	Impostos especials	Altres impostos (IAE+IGI+IS+IPI+IAC+IRNR+IRPF)	Sancions i recàrrecs	Total	%	Provisió 2017	Provisió s/comptabilitat	Diferències
2005 i anteriors	372.419	-	-	-	261.940	634.359	100%	634.359	637.016	2.657
2006	418.330	-	-	-	293.206	711.536	100%	711.535	711.535	-
2007	1.259.965	833.675	-	-	1.052.004	3.145.644	100%	3.145.644	3.145.644	-
2008	1.485.901	758.791	-	-	1.194.936	3.439.628	100%	3.439.627	3.480.643	41.016
2009	1.665.278	1.176.199	-	-	1.397.816	4.239.293	100%	4.239.293	4.239.293	-
2010	1.789.379	1.626.985	-	-	1.575.654	4.992.018	100%	4.992.018	4.992.018	-
2011	1.958.022	1.684.076	-	4.055	1.766.608	5.412.761	100%	5.412.761	5.412.761	-
2012	2.111.939	1.828.548	41	28.866	2.397.856	6.367.250	100%	6.367.250	6.367.250	-
2013	2.246.816	925.587	-	440.474	2.303.156	5.916.033	100%	5.916.033	5.916.033	-
2014	2.357.702	91.310	-	1.458.771	2.381.572	6.289.355	100%	6.289.355	6.289.355	-
2015	2.613.390	10.397	7	1.570.188	1.550.459	5.744.441	100%	5.744.440	5.744.440	-
2016	3.067.222	-	332	9.031.081	1.786.335	13.884.970	85%	11.802.224	11.802.224	-
2017	3.974.991	26.460	3.768.751	24.575.285	2.564.657	34.910.144	60%	20.946.086	21.742.055	795.969
Total s/auxiliars	25.321.354	8.962.028	3.769.131	37.108.720	20.526.199	95.687.432		79.640.625	80.480.267	839.642
Total s/comptabilitat	25.323.606	8.911.901	3.769.131	37.199.862	20.526.603	95.731.103				
Diferències	2.252	-50.127	-	91.143	404	43.671				

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Cal indicar que la prescripció d'un deute podria donar lloc a l'exigència de responsabilitats pel perjudici patrimonial causat a la tresoreria del Govern, de conformitat amb el que regula l'article 58 b) de la LGFP.

El detall del saldo de la provisió per altres comptes a cobrar i altres inversions financeres és el següent:

Descripció	Saldo 2017
Comuns	31.311
Mútua Elèctrica Sant Julià	126.889
Nord Andorra	116.725
Provisió altres inversions financeres	2.543.015
Total	2.817.940

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

Procediments de gestió, inspecció i recaptació de tributs

Determinats procediments de gestió i recaptació tributària son duts a terme sense disposar d'eines informàtiques que permetin un adequat control i que automatitzin processos que els facin eficients.

Aquestes debilitats s'han observat en el control de les actuacions inspectores, en els procediments de recaptació del departament de duanes i en els procediments de recaptació executiva dels tributs.

Per tal de dotar d'eficàcia a aquest procediment i evitar la prescripció de tributs, es recomana la implantació d'eines que automatitzin al màxim aquesta activitat i n'estableixin els oportuns controls.

Rectificació incorrecta del deteriorament del valor dels crèdits comptabilitzats per duplicat en l'exercici 2016

Els comptes de 2016 reflectien una duplicitat en el registre del deteriorament de crèdits incobrables per l'IGI donat que no es va cancel·lar la dotació corresponent l'any 2015, per import de 12.823.349 euros. Aquesta duplicitat s'ha corregit durant l'exercici 2017 si bé la regularització no s'ha efectuat mitjançant una correcció del resultat dels exercicis anteriors del patrimoni net i amb aplicació retrospectiva, provocant que el resultat de l'exercici es vegi sobrevalorat en la quantia indicada.

2.3.4. Inventaris

El quadre de moviments d'aquest epígraf es resumeix de la següent manera:

Inventaris	31/12/2017	1/01/2017
Existències Autes TC	605.362	605.362
Monedes per la venda	1.131.577	699.199
Material d'oficina	399.270	410.474
Total inventari a cost	2.136.209	1.714.955
Deteriorament d'existències	-	-
Total net inventari	2.136.209	1.714.955

Font: Govern
(Imports en euros)

2.3.5. Altres actius financers (Actius no corrents)

El quadre de moviments de l'immobilitzat financer es resumeix de la següent manera:

Descripció	Saldo a 01/01/2017	Altes	Baixes	Reclassificació	Saldo a 31/12/2017
Crèdits a llarg termini a entitats del grup, multigrup i associades.	-	-	-	16.447.402	16.447.402
Crèdits a llarg termini.	107.362	-	-29.033	-	78.329
Deteriorament de valor de valors representatius de deute a llarg termini.	-263.443	-	13.866	-	-249.557
Dipòsits constituïts a llarg termini.	474.286	485.230	-5.497	-	954.019
Fiances constituïdes a llarg termini.	15.240	153.951	-5.227	-	163.965
Interessos a llarg termini de valors representatius de deute.	-	-	-	-	-
Inversions financeres a llarg termini en instruments de patrimoni.	64.963.648	41.400	-34.126	-8.185	64.962.738
Total	65.297.094	680.581	-60.017	16.439.217	82.356.875

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Inversions financeres permanents en el capital d'empreses públiques:

Entitat pública	Percentatge de participació	Data adquisició / creació	Nr. Accions	Prevaluació	Total cost	Patrimoni net a 31/12/2017	Valor de la participació	Plusvàlua	Minusvàlua (Provisió)
Societats públiques									
Ramaders d'Andorra SA	63,04%	30/07/1999	2.837	60,10	170.507	270.455	170.495	(12)	-
Ràdio i Televisió d'Andorra SA	100,00%	21/08/2000	100	6.010,12	601.012	601.452	601.452	440	-
Centre de Tractament de Residus d'Andorra SA	28,30%	31/03/2003	283	4.023,80	1.138.736	6.464.085	1.829.337	690.600	-
Andorra Turisme SAU	100,00%	10/01/2008	1.000	100,00	100.000	1.056.116	1.056.116	956.116	-
Andorra Desenvolupament i Inversió SAU	100,00%	11/03/2009	100	600,00	60.000	224.135	224.135	164.135	-
Andorra Telecom SAU	100,00%	23/06/2015	5.000	10.000,00	50.000.000	360.909.685	360.909.685	310.909.685	-
Entitat de dret públic									
Institut Nacional Andorrà de Finances *	100,00%	12/05/1989	-	0,00	12.029.242	20.733.864	20.733.864	8.713.622	-
Societats privades amb participació pública									
Companyia d'aigües potables d'Escaldes Engordany, SA*	0,43%	25/05/1994	645	6,01	3.877	6.507.205	28.411	24.534	-
Cooperatives Andorranes de Tabacs SA	0,03%	02/06/1986	90	5,00	451	0	-	-	-
Fundacions públiques									
Fundació Tècnics	50,00%	03/05/1998	-	200.000,00	99.077	266.341	133.170	34.093	0
Fundació Ramon Llull *	26,92%	31/03/2008	-	130.000,00	35.000	147.853	39.806	4.806	(35.000)
Fundació Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra *	51,00%	02/04/2001	-	100.000,00	51.000	321.971	164.205	113.205	(51.000)
Fundació Museu Andorra	51,00%	03/12/2015	-	100.000,00	51.000	88.769	45.272	(5.728)	(51.000)
Escena Nacional d'Andorra *	34,00%	15/12/2006	-	100.000,00	34.000	120.199	40.868	6.868	(34.000)
Inversions financeres procedents de comissions									
Autes T.C. Andbank					94.196	-	-	-	(94.196)
Autes T.C. Crèdit Andorrà					195.251	-	-	-	(195.251)
Aute T.C. Banc Sabadell d'Andorra, SA					12.649	-	-	-	(12.649)
Inversions financeres procedents de donacions									
Centre d'Acolliment d'Infants la Governança					254.340	-	-	-	(254.340)
Inversions financeres ambalçades									
Ambaixada de París					41.400	-	-	-	(41.400)
TOTAL					64.962.738		385.576.817	321.612.366	(249.577)

* El valor dels fons propis és en data de tancament 31/12/2016

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió realitzada en destaquen les següents observacions:

Deteriorament dels crèdits a llarg termini

El Govern va concedir una pòlissa de crèdit a l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries de fins un màxim de 20.022.376 euros, essent el saldo a 31 de desembre de 2017 de 16.447.402 euros, que s'ha anat renovant i de la qual es podria qüestionar la seva recuperabilitat.

2.3.6. Propietats d'inversió

El quadre de moviments d'aquest epígraf es resumeix de la següent manera:

		Saldo a 01/01/2017	Ajustaments	Saldo a 01/01/2017 ajustat	Adicions	Baixes	Traspassos	Saldo a 31/12/2017
Cost	Inversions en construccions.	-	381.123	381.123	-	-	-	381.123
	Total	-	381.123	381.123	-	-	-	381.123
Depreciació Acumulada	Amortització acumulada d'inversions en construccions.	-	(213.596)	(213.596)	-	-	-	(213.596)
	Total	-	(213.596)	(213.596)	-	-	-	(213.596)
Deteriorament	Total	-	-	-	-	-	-	-
	Valor net comptable	-	167.527	167.527	-	-	-	167.527

Font: Govern
(Imports en euros)

2.3.7. Propietat, planta i equipament

Els moviments d'aquest epígraf es resumeixen de la següent manera:

	Saldo a 01/01/2017	Ajustaments	saldo 01/01/2017 ajustat	Adicions	Baixes	Traspassos	Saldo a 31/12/2017
Cost							
Terrenys i béns naturals	147.521.639	(1.184.565)	146.337.074	1.200.323	(1.372.584)	(10.060)	146.154.753
Construccions	336.084.132	7.957.974	344.042.105	910.770	(1.831.128)	1.729.450	344.851.198
Infraestructures	685.859.076	16.844.044	702.703.120	164.839	(3.684.808)	21.691.786	720.874.937
Maquinària i utilatge	5.971.138	3.989.813	9.960.951	2.379.287	(360.446)	-	11.979.792
Instal·lacions tècniques i altres instal·lacions	95.988.143	26.432.073	122.420.216	530.740	(1.135.462)	1.399.605	123.215.100
Mobiliari	16.961.021	30.195	16.991.216	564.292	(335.732)	195.295	17.415.071
Equips per a processos d'informació	5.850.251	161.225	6.011.477	626.235	(898.663)	269.954	6.009.003
Elements de transport	12.672.922	2.419.104	15.092.026	1.046.875	-	-	16.138.901
Altres propietat, planta i equipament	1.634.333	28.402	1.662.735	119.936	(48.293)	-	1.734.378
Adaptació de terrenys i béns naturals. Propietat, planta i equipament	20.040.706	-	20.040.706	-	-	-	20.040.706
Construccions en curs. Propietat, planta i equipament	4.394.016	-	4.394.016	8.709.220	-	(1.729.450)	11.373.786
Infraestructures en curs	16.879.735	(1.188.541)	15.691.194	15.710.435	(8.535)	(21.897.654)	9.495.440
Instal·lacions tècniques i altres instal·lacions en muntatge	1.279.550	-	1.279.550	977.169	-	(1.378.973)	877.746
Equips per a processos d'informació en muntatge	-	-	-	269.954	-	(269.954)	-
Total	1.351.136.662	55.489.723	1.406.626.385	33.210.076	(9.675.651)	-	1.430.160.810
Depreciació Acumulada							
Amortització acumulada de construccions	(85.538.350)	(1.340.731)	(86.879.081)	(6.762.610)	826.089	-	(92.815.603)
Amortització acumulada d'infraestructures	(298.273.907)	(7.716.995)	(305.990.902)	(27.009.925)	1.400.908	-	(331.599.919)
Amortització acumulada de maquinària i utilatge	(6.278.950)	-	(6.278.950)	(762.564)	257.325	-	(6.784.189)
Amortització acumulada d'instal·lacions tècniques i altres instal·lacions	(62.449.178)	-	(62.449.178)	(6.064.449)	790.444	-	(67.723.183)
Amortització acumulada de mobiliari	(12.660.383)	-	(12.660.383)	(779.374)	249.699	-	(13.190.057)
Amortització acumulada d'equips per a processos d'informació	(4.628.015)	-	(4.628.015)	(467.998)	856.592	-	(4.239.421)
Amortització acumulada d'elements de transport	(11.629.382)	-	(11.629.382)	(896.246)	-	-	(12.525.629)
Amortització acumulada d'altres propietat, planta i equipament	(1.398.325)	-	(1.398.325)	(87.759)	48.293	-	(1.437.791)
Total	(482.856.490)	(9.057.726)	(491.914.216)	(42.830.925)	4.429.351	-	(530.315.790)
Valor net comptable	868.280.172	46.431.997	914.712.169	(9.620.849)	(5.246.300)	-	899.845.020

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió realitzada de l'àrea es destaquen les següents incidències:

Cessió del control i transferència dels riscos i beneficis sobre elements d'immobilitzat a altres entitats

El Govern té cedit el control els riscos i beneficis d'immobles i altres actius a ens que en depenen, tot i mantenir enregistrat els mateixos en els seus estats financers.

Es recomana que es revisin els elements de propietat, planta i equipament i actius intangibles dels quals s'hagi cedit el control i transferit els riscos i beneficis amb un caràcter permanent o de durada definida i verificar l'adequat registre i valoració en els estats del Govern conforme el que disposen les normes comptables.

Principi d'especialitat qualitativa en la determinació del concepte d'inversió

D'acord amb el principi pressupostari d'especialitat qualitativa, recollit per la LGFP, les consignacions pressupostàries s'han de destinar al finançament de despeses que s'atinguin a la naturalesa de la corresponent partida pressupostària.

De la revisió efectuada, s'ha posat de manifest l'existència de diferents transaccions a les quals se'ls ha donat el tractament pressupostari d'inversions i que, atenent a la seva naturalesa econòmica, s'haurien d'haver considerat com a despeses corrents les quals no s'han registrat com a propietat, planta i equipament de la comptabilitat financera, quan els criteris per a ser considerat inversió, en l'àmbit pressupostari, i propietat, planta i equipament o actius intangibles des del punt de vista comptable, són coincidents.

D'acord amb l'anterior, els imports que s'han finançat a través de partides del capítol d'inversions i que s'han carregat a comptes de despesa del compte del rendiment financer, en l'exercici 2017, ascendeixen a un total de 819.539 euros, corresponents a liquidacions enregistrades en el Capítol VI relacionades amb reposicions i millores en l'immobilitzat, les quals no s'han activat, segons el següent detall:

Compte de despesa	Reposició/millora	Import
600	Compra de mercaderies	12.534
600	Altres subministraments i serveis	266.709
620	Investigació i serveis realitzats	286.016
622	Reparacions i conservació	192.708
629	Comunicacions i altres serveis	159
663	Interessos de préstecs, comptes corrents i altres	57.229
621	Lloguers i cànons	4.184
Total		819.539

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

2.3.8. Actius intangibles

El detall del càlcul és el següent:

		Saldo a 01/01/2017	Ajustaments	Saldo a 01/01/2017 ajustat	Adicions	Baixes	Traspassos	Saldo a 31/12/2017
Cost	Propietat industrial i intel·lectual.	7.804.107	23.447	7.827.554	268.975	(5.407.542)	-	2.688.987
	Aplicacions informàtiques.	26.163.850	46.616	26.210.465	3.441.167	(5.751.675)	-	23.899.957
	Inversions sobre actius utilitzats en règim d'arrendament o cèdits.	-	-	-	4.001	-	-	4.001
	Avançaments per a immobilitzacions intangibles.	-	-	-	298.682	-	-	298.682
	Total	33.967.956	70.063	34.038.019	4.012.824	(11.159.217)	-	26.891.626
Depreciació Acumulada	Amortització acumulada de propietat industrial i intel·lectual.	(7.549.175)	(52.299)	(7.601.474)	(123.074)	5.404.417	-	(2.320.131)
	Amortització acumulada d'aplicacions informàtiques.	(19.980.652)	-	(19.980.652)	(2.450.277)	5.748.474	-	(16.682.455)
	Amortització acumulada d'inversions sobre actius utilitzats en règim d'arrendament.	-	-	-	(4.776)	-	-	(4.776)
	Total	(27.529.827)	(52.299)	(27.582.126)	(2.578.127)	11.152.890	-	(19.007.363)
Deteriorament	Total	-	-	-	-	-	-	-
	Valor net comptable	6.438.129	17.763	6.455.893	1.434.697	(6.327)	-	7.884.263

Font: Govern
(Imports en euros)

2.3.9. Comptes a pagar

El desglossament de l'epígraf de comptes a pagar segons l'estat de situació financera retut es resumeix en el quadre següent:

	31/12/2017	01/01/2017
Altres creditors no pressupostaris	3.125.158	3.521.790
Cobraments pendents d'aplicació	4.118.947	3.340.578
Creditors per devolució d'ingressos i altres minoracions	1.092.593	1.815.603
Creditors per IGI suportat	54.378	-
Creditors per obligacions reconegudes. Pressupost de despeses corrent	54.555.170	43.521.952
Creditors per operacions pendents d'aplicar a pressupost	1.610.234	2.957.515
Organismes de previsió social, creditors	17.310.059	9.388.882
Tresor públic, creditor per diversos conceptes	229.238	69.217
Total	82.095.776	64.615.535

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió realitzada se'n desprenen les observacions següents:

Insuficient estimació del saldo de creditors per obligacions pendents d'imputar al pressupost.

La LQTC vigent en l'any 2017 preveia que les transferències als comuns es calculessin pel resultat d'aplicar el percentatge de 18% sobre els ingressos tributaris ajustats, liquidats i imputables comptablement al Pressupost de l'Administració General, efectivament realitzats en l'exercici immediatament anterior" i també que "en cas que el quàntum d'aquest percentatge del 18% dels ingressos tributaris totals fos inferior al quàntum del percentatge del 30% sobre els ingressos recaptats per l'Administració General en concepte d'Impost de Mercaderia Indirecte, de taxes d'entrada de mercaderies i de la devolució de la tarifa exterior comú (TEC) per part de la Comunitat Econòmica Europea, es procedirà a calcular l'import de la transferència d'acord amb aquest segon criteri".

L'import a transferir que deriva de la regulació anterior és de 62.149.487 euros. No obstant l'anterior, l'estat del rendiment financer de 2017 incorpora despeses per aquest concepte per l'import dels pagaments a compte efectuats pel Govern, per 54.600.000 euros, pel que el resultat de l'exercici estaria sobrevalorat i els passius corrents estarien infravalorats en 7.549.487 euros.

2.3.10. Passius financers (passius corrents)

El desglossament de l'epígraf de passius financers (passius corrents) es resumeix en el quadre següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2017	Saldo a 1/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Passius corrents				
Deutes a curt termini amb entitats de crèdit	20.395.827	69.640.930	-49.245.103	-70,71%
Deutes a curt termini amb entitats de crèdit	20.395.827	69.640.930	-49.245.103	-70,71%
Deutes representats en altres valors negociables a curt termini	200.383.040	457.607.038	-257.223.998	-56,21%
Altres valors negociables al cost amortitzat	200.383.040	457.607.038	-257.223.998	-56,21%
Dipòsits rebuts a curt termini	2.202	1.081	1.121	103,70%
Dipòsits rebuts a curt termini.	2.202	1.081	1.121	103,70%
Fiances rebudes a curt termini	575.096	464.197	110.899	23,89%
Fiances rebudes a curt termini	575.096	464.197	110.899	23,89%
Interessos a curt termini de deutes amb entitats de crèdit	113.314	351.379	-238.065	-67,75%
Interessos a curt termini de deutes amb entitats de crèdit	113.314	351.379	-238.065	-67,75%
Deutes amb entitats del grup	2.304.047	2.116.556	187.491	8,86%
Deutes amb entitats del grup	2.304.047	2.116.556	187.491	8,86%
Proveïdors d'immobilitzat a curt termini	644.176	320.472	323.704	101,01%
Proveïdors d'immobilitzat a curt termini	644.176	320.472	323.704	101,01%
Total	224.417.702	530.501.653	-306.083.951	-57,70%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

2.3.11. Passius financers (passius no corrents)

El desglossament de l'epígraf passius financers (passius no corrents) es resumeix en el quadre següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2017	Saldo a 01/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Deutes amb entitats de crèdit a ll/t	121.981.807	151.483.785	-29.501.978	-19,48%
Obligacions i bons a ll/t	568.947.097	249.721.985	319.225.112	127,83%
Deutes amb entitats del grup	29.118.747	31.422.794	-2.304.047	-7,33%
Proveïdors d'immobilitzat a ll/t	741.543	582.602	158.941	27,28%
Total	720.789.194	433.211.166	287.578.028	66,38%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

2.3.12. Endeutament

Es transcriu a continuació el compte d'endeutament formulat pel Govern:

El detall de l'endeutament presentat per Govern és com segueix:

Tipus d'endeutament	Endeutament 01/01/2017	Endeutament 31/12/2017	Total formalitzat 31/12/2017
Bons, emissió 30/03/2016 v. 30/03/2017	260.000.000	-	
Bons, emissió 30/03/2017 v. 30/03/2022	-	260.000.000	260.000.000
Bons, emissió 29/05/17 v. 29/05/2022	-	60.000.000	60.000.000
Bons, emissió 13/04/16 v. 13/04/18	100.000.000	100.000.000	100.000.000
Bons, emissió 01/06/16 v. 01/12/17	100.000.000	-	
Bons, emissió 01/12/17 v. 01/06/19	-	100.000.000	100.000.000
Bons, emissió 17/10/2017 v. 17/10/2018	100.000.000	100.000.000	100.000.000
Bons, emissió 19/12/16 v. 19/12/19	150.000.000	150.000.000	150.000.000
Pòlissa de crèdit sindicada 28/03/2012 v. 28/03/2022	107.058.237	33.994.816	59.446.030
Pòlissa de crèdit sindicada (concessió d'un préstec a l'AREB)	16.539.548	15.526.812	15.535.597
Préstec finançament obres	97.526.929	92.856.006	92.856.006
Total	931.124.714	912.377.635	937.837.634

Font: Govern
(Imports en euros)

El detall de l'endeutament presentat per Govern és com segueix:

Deute públic a llarg termini

El detall a 31 de desembre dels imports que figuren als registres comptables en concepte de deutes a llarg termini amb entitats de crèdit i d'emissions de deute públic és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2017	Saldo a 01/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Deutes amb entitats de crèdit a ll/t	121.981.807	151.483.785	-29.501.978	-19,48%
Obligacions i bons a ll/t	568.947.097	249.721.985	319.225.112	127,83%
Total	690.928.904	401.205.770	289.723.134	72,21%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Les característiques de l'endeutament a llarg termini són les següents:

- a) Deutes amb entitats de crèdit a llarg termini amb un saldo a 31/12/2017 de 121.981 milers d'euros:
  1. Línia de crèdit sindicada amb les entitats del país per un import disposat de 33.495 milers d'euros i per un import formalitzat de 59.446 milers d'euros, de tipus d'interès del 1,50%.
  2. Préstec sindicat formalitzat el 6 de juliol de 2012, per 114.887 milers euros i amb un saldo pendent a data 31/12/2017 de 87.986 milers d'euros, destinat al finançament de les obres d'infraestructures viàries (Desviació de Sant Julià i Túnel dels Dos Valires).

El detall del deute a llarg termini de la línia de crèdit es mostra en el quadre següent:

Entitats bancàries	Modalitat d'endeutament	Tipus d'interès		Data venciment	Límit	Disposat al 31/12/17
Andorra Banc Agrícol Reig, SA	Pòlissa de crèdit sindicada	Euribor a 1 any	1,50%	28/03/2022	17.943.665 €	6.126.807 €
Crèdit Andorrà, SA	Pòlissa de crèdit sindicada	Euribor a 1 any	1,50%	28/03/2022	22.754.256 €	10.369.307 €
Mora Banc Grup, SA	Pòlissa de crèdit sindicada	Euribor a 1 any	1,50%	28/03/2022	14.938.156 €	14.721.818 €
BancSabadell d'Andorra	Pòlissa de crèdit sindicada	Euribor a 1 any	1,50%	28/03/2022	2.855.946 €	1.975.240 €
VallBanc	Pòlissa de crèdit sindicada	Euribor a 1 any	1,50%	28/03/2022	954.007 €	301.645 €
Total					59.446.030 €	33.494.816 €

Font: Govern
(Imports en euros)

b) Emissions del deute públic a llarg termini, en modalitat de bons cupó, amb un saldo en data 31/12/2017 de 568.947 milers d'euros:

1. Emissió de deute públic en la modalitat de bons cupó periòdic del 29 de maig de 2017, per un import nominal de 60.000 milers d'euros amb venciment el 29 de maig del 2022.
2. Emissió de deute públic en la modalitat de bons cupó periòdic del 30 de març del 2017, per un import nominal de 260.000 milers d'euros i venciment el 30 de març del 2022.
3. Emissió de deute públic en la modalitat de bons cupó periòdic del 19 de desembre del 2016, per un import nominal de 150.000 milers d'euros i venciment el 19 de desembre del 2019.
4. Emissió de deute públic en la modalitat de bons cupó zero del 1 de desembre del 2017, per un import nominal de 100.000 milers d'euros i venciment el 1 de juny del 2019.

Deute públic a curt termini

El detall a 31 de desembre dels imports que figuren als registres comptables en concepte de deutes a curt termini amb entitats de crèdit i d'emissions de deute públic és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2017	Saldo a 01/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Deutes amb entitats de crèdit a c/t	20.395.827	69.640.930	-49.245.103	-70,71%
Obligacions i bons	200.383.040	457.607.038	-257.223.998	-56,21%
Int. de deutes amb entitats de crèdit a c/t	113.314	351.379	-238.065	-67,75%
Total	220.892.181	527.599.347	-306.707.166	-58,13%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Les característiques de l'endeutament a curt termini, són les següents:

- a) Deutes amb entitats de crèdit a curt termini amb un saldo a 31/12/2017 de 20.395 milers d'euros:
  1. Línia de crèdit sindicada amb les entitats del país per un import disposat de 15.526 milers d'euros i per un import formalitzat de 15.535 milers d'euros, de tipus d'interès del 1,50%.
  2. Préstec sindicat formalitzat el 6 de juliol de 2012, per 114.887 milers euros i amb un saldo pendent a data 31/12/2017 de 4.869 milers d'euros, destinat al finançament de les obres d'infraestructures viàries (Desviació de Sant Julià i Túnel dels Dos Valires).
- b) Emissions del deute públic a curt termini, en modalitat de bons cupó zero, amb un saldo en data 31/12/2017 de 199.208 milers d'euros, i els seus corresponents interessos pendents de pagament de 1.176 milers d'euros:
  1. Emissió de deute públic del 13 d'abril del 2016, per un import nominal de 100.000 milers d'euros amb venciment el 13 d'abril del 2018.
  2. Emissió de deute públic del 17 d'octubre del 2017, per un import nominal de 100.000 milers d'euros i venciment el 17 d'octubre del 2018.
- c) Interessos a curt termini de deutes amb entitats de crèdit per un import de 113 milers d'euros.

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

Endeutament formalitzat pendent d'aplicar a la seva finalitat

El Govern disposa de finançament formalitzat i ingressat, provinent principalment de l'endeutament, la destinació del qual eren diferents inversions i despeses, de les quals, a la data de l'informe, l'execució no s'ha completat, sent l'import total de les mateixes de 17.020.829 euros, considerant les previsions de l'entitat.

El detall és el següent:

- Per la Llei 3/2008, de 8 d'abril, s'aprovà un crèdit extraordinari de 20.489.763 euros pel finançament de les *“obres d'execució i posterior conservació i manteniment d'una galeria de serveis i evacuació paral·lela al Túnel d'Envalira”*, a finançar amb endeutament. Atenent a l'execució del projecte, al 31 de desembre de 2017 resta pendent d'aplicació la quantitat de 12.916.756 euros.
- La Llei 18/2008, de 3 d'octubre, aprovà el crèdit extraordinari pel finançament de les despeses derivades de l'execució dels projectes relatius a les obres dels trams 3 i 4 de la desviació de Sant Julià per un import de 44.100.000 euros, la qual figura com pendent d'aplicació al tancament de l'exercici per un import de 1.401.814 euros d'acord a les previsions de l'entitat.
- La Llei 21/2008, del 30 d'octubre, aprovà el crèdit extraordinari per finançar i regularitzar la situació economicoadministrativa de diverses despeses derivades de l'execució de projectes relatius a les obres de la perforació, del revestiment i de l'enllaç oest del Túnel dels Dos Valires per import de 41.318.859 euros dels quals 22.781.305 euros per a l'exercici 2008 i 18.537.554 euros amb caràcter plurianual per a l'exercici 2010. Es considera afectada i pendent d'execució una quantia de 2.702.259 euros d'acord a les previsions de l'entitat.

2.3.13. Provisions a llarg termini

El detall d'aquest epígraf és el següent:

Provisions a llarg termini	31/12/2017	01/01/2017
Provisió per retribucions a llarg termini al personal.	134.816.332	127.698.507
Provisió a llarg termini per a responsabilitats.	15.797.686	47.914.308
Total	150.614.018	175.612.816

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriva l'observació següent:

Enregistrament de contingències com a provisions

Les normes comptables diferencien entre provisions i contingències de manera que les primeres són obligacions presents que es poden quantificar de manera fiable i que existeix una probabilitat que requerirà de la sortida de recursos; mentre que la contingència és una obligació possible que, o bé està mancada d'algun dels requisits anteriors, o bé requereix, per a que es doni o no, de fets incerts futurs que no estan totalment sota el control de l'entitat.

El Govern té litigis oberts per import de, al menys, 452.780.371 euros dels quals atorga alguna probabilitat de resolució desfavorable a litigis per import de 25.736.092 euros. Sobre aquests litigis estima la provisió de responsabilitat, que al 31 de desembre de 2017 era de 10.131.006 euros, assignant a cada assumpte un percentatge en funció de l'estimació del risc de resolució desfavorable.

S'observa, per tant, que el criteri seguit pel Govern no s'ajusta estrictament a les normes comptables pel que es recomana que es diferenciï entre provisions i contingències, que es reconegui el passiu derivat del les primeres i s'inclogui a les notes als estats financers el detall de la informació que requereixen les normes comptables del sector públic.

2.3.14. Actius nets/Patrimoni

Estat de canvis en el patrimoni net de l'exercici anual acabat el 31 de desembre del 2017

	Atribuïble a propietaris de l'entitat controladora					Interessos minoritaris	Total actius nets/ patrimoni
	Capital aportat	Altres reserves	Resultats Acumulats (estalvi o desestalvi)	Resultat de l'exercici	Total		
Saldo a 1 de gener del 2017	149.766.779	50.000.000	(480.690.540)		(280.923.761)	-	(280.923.761)
Ajustaments per correccions d'exercicis anteriors	-	-	46.617.287		46.617.287		46.617.287
Saldo a 1 de gener del 2017 reexpressat	149.766.779	50.000.000	(527.307.827)	184.446.939	(143.094.109)	-	(143.094.109)
Ajustaments no reexpressats			(3.055.448)		(3.055.448)		(3.055.448)
Canvis en els actius nets/patrimoni per al 2017						-	-
Traspas del resultat 2015	(19.515.015)	-	19.515.015		-	-	-
Traspas del resultat 2016		-	184.446.939	(184.446.939)	-	-	-
Total canvis en els actius nets/patrimonials al 2017	(19.515.015)	-	203.961.954	(184.446.939)	-	-	-
Resultat estalvi/(desestalvi) del període				44.846.593	44.846.593	-	44.846.593
Saldo a 31 de desembre de 2017	130.251.764	50.000.000	(326.401.321)	44.846.593	(101.302.964)	-	(101.302.964)

Font: Govern
(Imports en euros)

2.3.15. Resultats extraordinaris

El detall dels resultats extraordinaris en l'exercici és com segueix:

Pèrdues i despeses extraordinàries

Descripció	Saldo 31/12/2017	Saldo 1/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Despeses excepcionals	1.436	57	1.379	2.419,30%
Pèrdues procedents de propietat, planta i equipament	5.252.627	199.557	5.053.070	2.532,14%
Total	5.254.063	199.614	5.054.449	2.532,11%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Beneficis i ingressos extraordinaris

Descripció	Saldo 31/12/2017	Saldo 1/01/2017	Variació absoluta	Variació relativa
Altres ingressos	9.692.036	9.928.611	-236.575	-2,38%
Beneficis procedents de propietat, planta i equipament	166.158	13.983	152.175	1.088,29%
Excés de provisions	70.538.586	315.624.558	-245.085.972	-77,65%
Ingressos excepcionals	4.711.172	897.790	3.813.382	424,75%
Ingressos per arrendaments	112.680	108.853	3.827	3,52%
Reinteguments	614.135	393.761	220.374	55,97%
Reversió del deteriorament d'existències i altres actius en estat de venda	-	4.687	-4.687	-100,00%
Reversió del deteriorament de crèdits	1.795.030	3.558.581	-1.763.551	-49,56%
Reversió del deteriorament de participacions i valors representatius de deute	28.907	91.520	-62.613	-68,41%
Total	87.658.704	330.622.344	-242.963.640	-73,49%

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

De la revisió realitzada de l'àrea es destaquen les següents incidències:

Ingressos d'exercicis anteriors. Sancions i recàrrecs

S'enregistren com a ingressos d'exercicis anteriors, amb contrapartida al compte de deutors per drets reconeguts pendents d'exercicis tancats, la variació del recàrrec del 10% al 20% pels deutes de la taxa de vehicles i taxa d'activitats comercials en aquells casos que aquest augment es merita en l'exercici següent al qual correspon la taxa. Igualment, es segueix la pràctica comptable esmentada respecte els ingressos en concepte de sanció que es deriven dels deutes impagats esmentats. Els ingressos anteriors per un import de 188.067 euros no tenen contrapartida pressupostària.

Respecte a la comptabilització dels ingressos descrits, aquests s'han de reconèixer en la comptabilitat financera com a ingressos de l'exercici en el qual es meriten i amb el reflex pressupostari corresponent.

2.4. Estat del romanent de tresoreria

El càlcul del romanent de tresoreria retut per l'entitat en l'exercici presenta el següent detall:

Conceptes	31/12/2017
1 (+) Drets pendents de cobrament	62.217.306
(+) del pressupost corrent	54.154.212
(+) de pressupostos tancats	64.946.323
(+) d'operacions no pressupostàries	26.414.981
(-) de cobrament dubtós	(83.298.210)
(-) drets cobrats pendents d'aplicació definitiva	.
2 (-) Obligacions pendents de pagament	78.324.890
(+) del pressupost corrent	54.839.256
(+) de pressupostos tancats	808.508
(+) d'operacions no pressupostàries	19.587.968
(-) obligacions pagades pendents d'aplicació definitiva	3.089.158
3 (+) Fons líquids	6.543.316
I Romanent de tresoreria afectat	1.539.717
II Romanent de tresoreria no afectat	(11.103.985)
III Romanent de tresoreria total (1-2+3)=(I+II)	(9.564.268)

Font: Govern
(Imports en euros)

La composició del romanent de tresoreria afectat a 31 de desembre de 2017 és el següent:

Romanent de tresoreria afectat	Import romanent afectat
Complement jubilació i millores socials de funcionaris de Duana	646.069
Compte de compensació Govern (0,10% del total de despeses liquidades del pressupost, d'acord amb l'article 19 de la Llei 32/2014, del 27 de novembre, de sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal)	893.647
Romanent de tresoreria afectat a 31-12-2017	1.539.717

Font: Govern
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es desprenen les següents observacions:

Càlcul del romanent de tresoreria

El Govern ha inclòs en els pendents de cobrament no pressupostaris l'import de tributs que considera meritats i que estant pendents de liquidar a la data del tancament de l'exercici, per import de 26.304.434 euros. Atès que aquests pendents de cobrament no tenen el seu origen en operacions pressupostàries, el tindran en el moment en el que aquests ingressos es liquidin i no tenen el seu origen com contrapartida a un flux de tresoreria, no poden ser considerats pendents de cobrament del Romanent de tresoreria, pel que aquest estaria sobrevalorat en el referit import.

Romanent de tresoreria afectat

L'Estat de romanent de tresoreria recull romanents de tresoreria afectats per import de 1.539.717 d'euros. Amb tot l'entitat va disposar d'ingressos finalistes en exercicis anteriors els quals no s'han destinat a la finalitat que els va motivar. Així s'ha de considerar afectat el següent:

Llei	Descripció	Import
Llei 3/2008	Ingressos finalistes pendents d'aplicació finançament galeria serveis Túnel d'Envalira	12.917
Llei 21/2008	Projecte 0027/2001 Túnel dels Dos Valires. Boca oest. Fase II	2.702
Llei 18/2008	Obres dels trams 3 i 4 de la desviació de Sant Julià de Lòria	1.402
Total		17.021

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en milers d'euros)

Cal esmentar que el Govern no ha aprovat de forma específica les anul·lacions que es van plasmar en l'exercici 2014 dels conceptes anteriorment esmentats derivats de les Lleis 3/2008, 18/2008 i 21/2008 d'un import total de 17.021 milers d'euros.

Així, el romanent afectat s'hauria de d'incrementar en el referit import i el romanent de tresoreria no afectat s'hauria de minorar en igual quantia.

Romanent de tresoreria no afectat

De l'observació que es detalla i en els diferents apartats de l'informe en sorgeixen incidències que afecten al romanent de tresoreria retut. El detall és el següent:

Ajustos romanent de tresoreria	Deutors	Creditors	Fons líquids	Efecte sobre el RT total	Afectat	Efecte sobre el RT no afectat
Deutors per ingressos meritats pendents de liquidació	-26.304.434	-	-	-26.304.434	-	-26.304.434
Interessos meritats no vençuts (nota 2.2.11)		-1.521.411		1.521.411		1.521.411
Endeutament pendent d'aplicar a la seva finalitat (notes 2.3.9 i 2.4)	-	-	-	-	17.020.829	-17.020.829
Total	-26.304.434	-1.521.411	-	-24.783.023	17.020.829	-41.803.852

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Per l'anterior, el romanent de tresoreria no afectat del Govern, a 31 de desembre de 2017, seria negatiu de 52.907.837 euros.

2.5. Contractació pública

De la revisió efectuada s'observen les incidències següents:

Registre de contractes

L'article 65 de la Llei de contractació pública de 9 de novembre de 2000, preveu la necessitat de crear un registre de contractes d'accés públic. A la data del present informe, no s'ha trobat constància de que aquest registre hagi estat creat.

Adjudicacions directes sense justificació o justificació no adequada a la LCP

S'argumenten per a la contractació directa la impossibilitat de promoure la concurrència, emparant-se en la disposició sense donar detalls dels fets que porten als tècnics a aquestes conclusions o bé perquè no s'hauria justificat d'acord amb allò que requereix la LCP.

Aquesta circumstància es posa de manifest, almenys, en les contractacions següents:

- Contracte per la prima de responsabilitat civil 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 348.561 euros, amb capital assegurat de 4.808.096 euros.
- Contracte per la prima d'accidents 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per import de 311.367 euros per un capital de 3.595.473 euros.
- Contracte per la prima d'automòbils 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 174.632 euros.

- Contracte per la prima multirisc 2017 adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 226.186 euros, per un capital assegurat de 2.288.800 euros.

Pròrroga d'un contracte no ajustada a la LCP

El contracte que es mantenia amb la COOPERATIVA INTERURBANA I HISPANO ANDORRANA Transport públic TMB, per la prestació de servei de la tarja magna i la tarja blava tenia el seu venciment el 31 de desembre de 2016. El contracte s'ha seguit prestant durant l'exercici de 2017, meritant uns compromisos 702.299 euros.

Cal indicar que el contracte no s'ha licitat fins el novembre de 2018. Aquesta pràctica és contrària al principi de concurrència que ha de regir la contractació pública.

Acta de recepció dels subministraments

Els articles 45 i 47 de la LCP reclamen que l'Administració manifesti la seva conformitat als béns i serveis rebuts mitjançant la formalització d'una acta de recepció. L'Administració general no té la pràctica de formalitzar el referit document sent substituïda per la signatura d'un responsable en la factura o altre document mercantil.

Es recomana que s'estableixin procediments que donin compliment als requeriments normatius indicats anteriorment regulant, com a mínim, el sentit, abast i responsabilitat que comporta la signatura abans indicada.

Verificació de la legitimació per a contractar amb l'entitat

De la informació revisada s'observa com Govern avalua la legitimitat per a contractar mitjançant l'obtenció d'una declaració genèrica responsable del licitador de no trobar-se en cap causa que ho impedeixi. Aquest procediment pot ser considerat poc eficaç pel que es recomana que es requereixi una declaració explícita i responsable dels empresaris conforme no es troben en cap dels supòsits tipificats, a més dels que deriven de l'article 7 de la LCP, els regulats al Capítol primer i quart dels delictes contra la funció pública de la Llei qualificada del codi penal, i implantar procediments que garanteixin que no es donen els supòsits previstos a l'article 115 del Codi de l'Administració i els relatius als delictes contra la funció pública regulats a la Llei qualificada del codi penal en allò que afecten a la legitimació per a contractar, així com dur a terme consultes en registres públics.

2.6. Sostenibilitat de les finances públiques i d'estabilitat pressupostària i fiscal

Els objectius de sostenibilitat financera, estabilitat pressupostària i fiscal per a l'exercici 2017 foren publicats al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra núm. 64/2016 de data 2 de novembre del 2016. Els corresponents a l'Administració general són:

- En relació a l'objectiu d'endeutament, el 37,2% del producte interior brut expressat en termes nominals.
- En relació a l'objectiu de despesa màxima permesa, en l'import de 440.729.883 euros.
- En relació a l'objectiu de la despesa corrent o de funcionament, una taxa de creixement del 4,0%.
- En relació a l'objectiu del pes de la tributació directa sobre el total d'impostos directes i indirectes, una ràtio del 36,4%

D'acord amb el capítol tercer de la LSEPF, l'Administració general va actualitzar en data 26 d'octubre del 2016 la revisió del marc pressupostari de l'Administració general per al mandat 2016-2019.

El Tribunal de Comptes, el 2 de novembre del 2016, va informar favorablement del marc pressupostari general revisat l'octubre del 2016, que presenta l'Administració general relatiu al mandat que comprèn els exercicis 2016 a 2019.

En la sessió del 10 de gener de 2017, el Consell General va aprovar el marc pressupostari de l'Administració general de l'Estat per al temps corresponent al mandat 2016-2019, actualitzat en data 26 d'octubre del 2016.

Segons l'apartat 2.3.12 d'aquest informe, l'endeutament d'acord a l'article 12 de la LSEPF és del 34,1% del producte interior brut expressat en termes nominals, essent el límit del 40%.

Pel que fa a la despesa màxima permesa, establerta en l'article 15 de la LSEPF, l'import liquidat ha estat de 414.271.862 euros, essent el límit de 441.681.739 euros.

L'Administració general ha liquidat una despesa corrent o de funcionament, d'acord a l'article 16 de la LSEPF, del 1,4%, essent el límit del 2,8%.

Pel que respecta al pes de la tributació directa sobre el total d'impostos directes i indirectes, d'acord amb l'article 20 de la LSEPF, la ràtio calculada és del 33,9%, essent el límit del 40%.

Cal considerar que la disposició transitòria tercera de la LSEPF, trasllada al final del primer mandat en que és d'aplicació la Llei l'obligació de l'acompliment dels límits d'endeutament, de despesa màxima permesa, de variació de despesa corrent o de funcionament, així com de limitació del pes de la imposició directa sobre el total d'impostos directes i indirectes de l'Administració general.

En relació al compliment de la resta d'aspectes formals i materials de la Llei, no s'han observat incidències significatives.

2.7. Altres aspectes a destacar

Així mateix, de la revisió efectuada s'han observat els següents aspectes a mencionar:

Economicitat i eficiència de la despesa pública

L'article 36 de la LGFP estableix com a finalitats de la gestió de la despesa pública, a més dels pretesos en les actuacions que s'impulsen, els objectius d'economicitat i eficiència, establint per a la seva supervisió i mesura els controls pressupostaris de legalitat, oportunitat econòmica, control financer, control d'eficàcia i control polític.

En relació a la mesura i control dels objectius indicats, així com aquells que deriven del pressupost aprovat pel Consell es formulen les següents observacions:

- El Govern no disposa d'elements de mesura que posin de manifest l'adequat manteniment per a determinades obres.
- No es disposa d'elements de mesura per a determinades obres que posin de manifest:
  - L'assoliment de la qualitat exigida en les obres.
  - Les causes dels sobre costos de les inversions.
  - Les causes dels endarreriments en els terminis d'execució.
- No consta que s'analitzi l'adequació del finançament a la inversió que es projecta.
- No s'observen ordres o disposicions que s'hagin dictat com a mesura correctiva que derivin directament de desviacions de costos i de terminis que s'hagin produït.
- No es disposa d'un sistema eficaç de comptabilitat de costos dels serveis i activitats que es presten que aportin informació suficient per a la presa de decisions en relació als objectius d'economia i eficiència.

En relació als objectius que figuren en l'expedient del pressupost cal indicar:

- Una part significativa són objectius genèrics i poc mesurables.
- Bona part dels mateixos depenen de factors externs o aliens al departament al qual mesuren o a l'organització.
- En general, no estan vinculats a l'avaluació de l'acompliment del personal.

D'altra banda, no consta que s'analitzin i avaluïn eficaçment els objectius i el grau de compliment dels indicadors que figuren en el projecte de pressupost.

Polítiques i pràctiques mediambientals

Les polítiques que duen a terme les administracions públiques poden tenir impacte en el medi ambient el qual, als efectes de l'abast de la fiscalització del Tribunal, pot comportar la necessitat d'introduir en els comptes que es reten, costos, passius o

provisions per atendre a les contingències derivades de les seves actuacions o poden comportar la desvalorització de béns i altres actius de l'entitat.

Igualment, en el marc de l'avaluació del compliment de les normes que li són d'aplicació, pertoca al Tribunal conèixer i analitzar les iniciatives per a prevenir, minorar o pal·liar els efectes mediambientals de les seves activitats.

En aquest sentit, el Govern, atenent a les competències legalment atribuïdes que gestiona, desenvolupa activitats que poden tenir efectes rellevants sobre el medi ambient.

En el pressupost de Govern per l'any 2017, s'inclouen 16 projectes de caire medi ambiental l'execució dels quals és responsabilitat del departament de Medi Ambient, estructurat en 3 eixos (Medi ambient i sostenibilitat, oficina de l'energia i canvi climàtic i cos de banders):

- Direcció Serveis generals de Medi Ambient.
- Desenvolupament sostenible.
- Gestió de residus.
- Gestió i protecció de la fauna.
- Gestió i protecció del medi aquàtic.
- Infraestructures i patrimoni natural.
- Serveis generals patrimoni natural.
- Seguretat en instal·lacions.
- Administració General.
- L'aigua.
- Impactes ambientals i recuperació del medi.
- Vigilància i protecció del medi atmosfèric.
- Planificació energètica.
- Dades meteorològiques.
- Programa de rehabilitació.
- Cos de banders.

El pressupost de l'exercici preveu la dotació econòmica dels projectes i els recursos humans necessaris per a dur-los a terme i objectius i indicadors.

Segons la informació facilitada pel departament de Medi Ambient, s'han realitzat diferents actuacions com ara:

- S'està duent a terme el pla de sanejament de les aigües, que és vigent fins a l'any 2020.
- S'ha realitzat la revisió del Pla Nacional de Residus pel període 2007-2011 i es va redactar el Pla pels propers 5 anys.

- També s'ha realitzat la revisió de l'estratègia del medi atmosfèric del període 2012-2016 i s'ha redactat l'estratègia fins al 2030.
- S'està duent a terme l'estratègia nacional del paisatge, aprovada a l'any 2011. A l'any 2012 es van aprovar les accions fins al 2015.
- En relació a l'estratègia nacional de la Biodiversitat d'Andorra, es va aprovar l'any 2016 amb uns objectius fixats pel 2030.

No existeixen indicadors actualitzats periòdicament excepte els que deriven dels plans anteriorment descrits.

S'efectua un balanç final, essent el darrer el de l'exercici 2014, plasmat en diversos informes, per posar de manifest les actuacions realitzades i el grau d'assoliments dels objectius fixats.

2.8. Evolució de les magnituds i ratis principals

Es presenta a continuació l'evolució de les magnituds i ratis principals de la gestió econòmicofinancera de l'entitat:

Resum pressupost inicial d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016	Pressupost 2017
1. Impostos directes	6.266.735	6.266.735	25.851.269	72.231.389	48.493.250	68.883.418	61.120.286	74.228.539
2. Impostos indirectes	312.366.657	312.366.657	276.920.957	262.213.745	277.844.213	294.796.059	278.699.279	280.828.668
3. Taxes i altres ingressos	24.838.873	24.838.873	20.346.404	20.464.886	24.424.570	24.474.760	25.343.439	25.043.496
4. Transferències corrents	78.768	78.768	22.042	-	1.500.000	-	-	-
5. Ingressos patrimonials	14.234.802	14.234.802	10.774.228	8.915.914	11.482.301	10.862.281	29.845.368	35.018.371
Ingressos corrents	357.785.835	357.785.835	333.914.900	363.825.934	363.744.334	399.016.518	395.008.372	415.119.074
8. Actius financers	149.369	149.369	60.811	53.207	72.867	1.514.415	1.640.462	3.935.024
9. Passius financers	260.023.940	260.023.940	313.060.405	608.784.567	204.769.548	389.339.484	451.211.678	490.595.414
Total actius i passius financers	260.173.309	260.173.309	313.121.216	608.837.774	204.842.415	390.853.899	452.852.140	494.530.438
Total ingressos	617.959.144	617.959.144	647.036.116	972.663.708	568.586.749	789.870.417	847.860.512	909.649.512

(*) Pròrroga pressupostària

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum pressupost inicial de despeses

Pressupost de despeses	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016	Pressupost 2017
1. Despeses de personal	92.587.393	92.672.922	96.639.608	97.320.168	96.689.102	104.422.965	107.987.838	107.798.666
2. Consum de béns corrents i serveis	46.065.839	47.116.064	45.958.927	48.188.268	48.169.838	47.922.469	50.849.183	49.743.837
3. Despeses financeres	28.085.767	27.310.241	33.931.150	27.215.248	23.047.566	19.396.512	18.217.580	15.811.249
4. Transferències corrents	77.613.881	94.414.912	133.860.715	128.420.422	123.013.817	143.151.149	191.853.938	206.863.584
Despeses corrents	244.352.880	261.514.139	310.390.400	301.144.106	290.920.323	314.893.095	368.908.539	380.217.336
6. Inversions reals (1)	57.663.742	65.612.553	35.917.104	46.930.145	50.517.604	50.261.628	48.374.244	52.023.105
7. Transferències de capital	49.506.428	49.506.428	46.313.631	55.109.285	56.298.552	59.934.641	5.952.105	8.346.942
Despeses de capital	107.170.170	115.118.981	82.230.735	102.039.430	106.816.156	110.196.269	54.326.349	60.370.047
8. Actius financers	-	-	214.678	146.252	2.116.231	1.478.621	1.944.490	953.476
9. Passius financers	-	-	254.200.303	569.333.920	168.734.039	363.302.432	422.681.134	468.108.653
Total actius i passius financers	-	-	254.414.981	569.480.172	170.850.270	364.781.053	424.625.624	469.062.129
Total despeses	351.523.050	376.633.120	647.036.116	972.663.708	568.586.749	789.870.417	847.860.512	909.649.512

(*) Pròrroga pressupostària

(1) Les inversions pressupostades en els anys de pròrroga pressupostària corresponent a crèdits plurianuals

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum pressupost inicial d'ingressos sense actius i passius financers

Pressupost d'ingressos	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016	Pressupost 2017
1. Impostos directes	6.266.735	6.266.735	25.851.269	72.231.389	48.493.250	68.883.418	61.120.286	74.228.539
2. Impostos indirectes	312.366.657	312.366.657	276.920.957	262.213.745	277.844.213	294.796.059	278.699.279	280.828.668
3. Taxes i altres ingressos	24.838.873	24.838.873	20.346.404	20.464.886	24.424.570	24.474.760	25.343.439	25.043.496
4. Transferències corrents	78.768	78.768	22.042	-	1.500.000	-	-	-
5. Ingressos patrimonials	14.234.802	14.234.802	10.774.228	8.915.914	11.482.301	10.862.281	29.845.368	35.018.371
Ingressos corrents	357.785.835	357.785.835	333.914.900	363.825.934	363.744.334	399.016.518	395.008.372	415.119.074
Total ingressos	357.785.835	357.785.835	333.914.900	363.825.934	363.744.334	399.016.518	395.008.372	415.119.074

(*) Pròrroga pressupostària

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

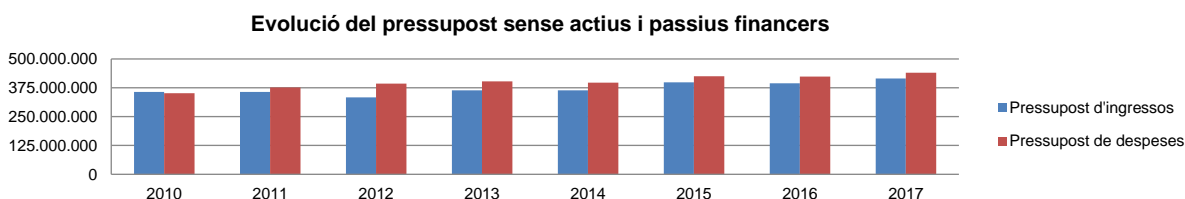
Resum pressupost inicial de despeses sense actius i passius financers

Pressupost de despeses	Pressupost 2010 (*)	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016	Pressupost 2017
1. Despeses de personal	92.587.393	92.672.922	96.639.608	97.320.168	96.689.102	104.422.965	107.987.838	107.798.666
2. Consum de béns corrents i serveis	46.065.839	47.116.064	45.958.927	48.188.268	48.169.838	47.922.469	50.849.183	49.743.837
3. Despeses financeres	28.085.767	27.310.241	33.931.150	27.215.248	23.047.566	19.396.512	18.217.580	15.811.249
4. Transferències corrents	77.613.881	94.414.912	133.860.715	128.420.422	123.013.817	143.151.149	191.853.938	206.863.584
Despeses corrents	244.352.880	261.514.139	310.390.400	301.144.106	290.920.323	314.893.095	368.908.539	380.217.336
6. Inversions reals (1)	57.663.742	65.612.553	35.917.104	46.930.145	50.517.604	50.261.628	48.374.244	52.023.105
7. Transferències de capital	49.506.428	49.506.428	46.313.631	55.109.285	56.298.552	59.934.641	5.952.105	8.346.942
Despeses de capital	107.170.170	115.118.981	82.230.735	102.039.430	106.816.156	110.196.269	54.326.349	60.370.047
Total despeses	351.523.050	376.633.120	392.621.135	403.183.536	397.736.479	425.089.364	423.234.888	440.587.383

(*) Pròrroga pressupostària

(1) Les inversions pressupostades en els anys de pròrroga pressupostària corresponent a crèdits plurianuals

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016	Liquidat 2017
1. Impostos directes	1.699.731	5.636.566	29.895.430	32.908.419	60.613.410	68.251.836	82.922.927	71.269.094
2. Impostos indirectes	248.265.571	265.758.608	301.538.696	275.997.675	271.078.124	269.069.479	290.740.248	292.923.122
3. Taxes i altres ingressos	43.119.694	27.470.856	23.622.696	31.668.543	29.124.379	28.844.463	24.684.394	26.920.006
4. Transferències corrents	21.727	44.225	266	626	50.220	54.737	67.051	56.522
5. Ingressos patrimonials	10.885.339	9.320.402	12.957.509	50.806.642	10.161.649	23.534.326	40.374.103	32.018.699
Ingressos corrents	303.992.062	308.230.657	368.014.597	391.381.905	371.027.782	389.754.841	438.788.723	423.187.443
6. Alienació d'inversions	1.021	-	1.000	6.316	10.271	4.433	13.983	166.014
7. Transferències de capital	-	-	-	750.000	500.000	1.000.000	-	-
Ingressos de capital	1.021	-	1.000	756.316	510.271	1.004.433	13.983	166.014
8. Actius financers	48.350	82.808	184.482	967.031	1.568.692	1.935.497	3.899.873	5.576.742
9. Passius financers	338.210.522	320.723.134	377.026.675	669.276.618	200.604.825	384.370.393	726.254.652	522.711.135
Total actius i passius financers	338.258.872	320.805.942	377.211.157	670.243.649	202.173.517	386.305.890	730.154.525	528.287.877
Total ingressos	642.251.955	629.036.599	745.226.754	1.062.381.870	573.711.570	777.065.164	1.168.957.231	951.641.334

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses

Pressupost de despeses	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016	Liquidat 2017
1. Despeses de personal	93.373.965	95.227.095	94.443.678	94.505.591	96.458.899	100.155.098	105.643.932	110.772.164
2. Consum de béns corrents i serveis	41.558.318	40.904.897	41.934.121	44.056.899	43.919.867	45.385.225	44.004.239	45.024.891
3. Despeses financeres	10.685.730	18.804.674	29.320.177	23.848.987	21.378.312	17.488.129	16.212.060	13.773.686
4. Transferències corrents	87.980.511	116.624.668	108.676.596	123.027.439	119.486.852	137.135.323	200.072.390	198.691.070
Despeses corrents	233.598.524	271.561.334	274.374.572	285.438.916	281.243.930	300.163.775	365.932.621	368.261.811
6. Inversions reals	57.718.355	34.137.624	135.125.049	36.675.973	40.247.252	45.963.100	44.514.642	39.862.326
7. Transferències de capital	65.617.994	53.433.605	45.423.142	54.315.218	55.397.516	57.888.262	5.749.457	6.147.725
Despeses de capital	123.336.349	87.571.229	180.548.191	90.991.191	95.644.768	103.851.362	50.264.099	46.010.051
8. Actius financers	46.422	93.209	4.673.200	1.994.002	1.349.851	9.639.799	18.979.376	880.481
9. Passius financers	246.543.700	255.922.931	294.557.571	646.148.671	168.701.093	380.039.037	694.344.042	541.604.286
Total actius i passius financers	246.590.122	256.016.140	299.230.771	648.142.673	170.050.944	389.678.836	713.323.418	542.484.767
Total despeses	603.524.995	615.148.703	754.153.534	1.024.572.780	546.939.642	793.693.973	1.129.520.138	956.756.629

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos sense actius i passius financers

Pressupost d'ingressos	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016	Liquidat 2017
1. Impostos directes	1.699.731	5.636.566	29.895.430	32.908.419	60.613.410	68.251.836	82.922.927	71.269.094
2. Impostos indirectes	248.265.571	265.758.608	301.538.696	275.997.675	271.078.124	269.069.479	290.740.248	292.923.122
3. Taxes i altres ingressos	43.119.694	27.470.856	23.622.696	31.668.543	29.124.379	28.844.463	24.684.394	26.920.006
4. Transferències corrents	21.727	44.225	266	626	50.220	54.737	67.051	56.522
5. Ingressos patrimonials	10.885.339	9.320.402	12.957.509	50.806.642	10.161.649	23.534.326	40.374.103	32.018.699
Ingressos corrents	303.992.062	308.230.657	368.014.597	391.381.905	371.027.782	389.754.841	438.788.723	423.187.443
6. Alienació d'inversions	1.021	-	1.000	6.316	10.271	4.433	13.983	166.014
7. Transferències de capital	-	-	-	750.000	500.000	1.000.000	-	-
Ingressos de capital	1.021	-	1.000	756.316	510.271	1.004.433	13.983	166.014
Total ingressos	303.993.083	308.230.657	368.015.597	392.138.221	371.538.053	390.759.274	438.802.706	423.353.457

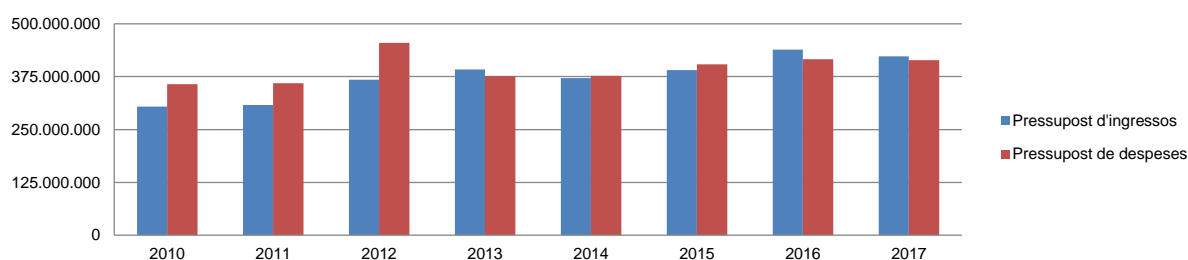
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Resum de la liquidació del pressupost de despeses sense actius i passius financers

Pressupost de despeses	Liquidat 2010	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016	Liquidat 2017
1. Despeses de personal	93.373.965	95.227.095	94.443.678	94.505.591	96.458.899	100.155.098	105.643.932	110.772.164
2. Consum de béns corrents i serveis	41.558.318	40.904.897	41.934.121	44.056.899	43.919.867	45.385.225	44.004.239	45.024.891
3. Despeses financeres	10.685.730	18.804.674	29.320.177	23.848.987	21.378.312	17.488.129	16.212.060	13.773.686
4. Transferències corrents	87.980.511	116.624.668	108.676.596	123.027.439	119.486.852	137.135.323	200.072.390	198.691.070
Despeses corrents	233.598.524	271.561.334	274.374.572	285.438.916	281.243.930	300.163.775	365.932.621	368.261.811
6. Inversions reals	57.718.355	34.137.624	135.125.049	36.675.973	40.247.252	45.963.100	44.514.642	39.862.326
7. Transferències de capital	65.617.994	53.433.605	45.423.142	54.315.218	55.397.516	57.888.262	5.749.457	6.147.725
Despeses de capital	123.336.349	87.571.229	180.548.191	90.991.191	95.644.768	103.851.362	50.264.099	46.010.051
Total despeses	356.934.873	359.132.563	454.922.763	376.430.107	376.888.698	404.015.137	416.196.720	414.271.862

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

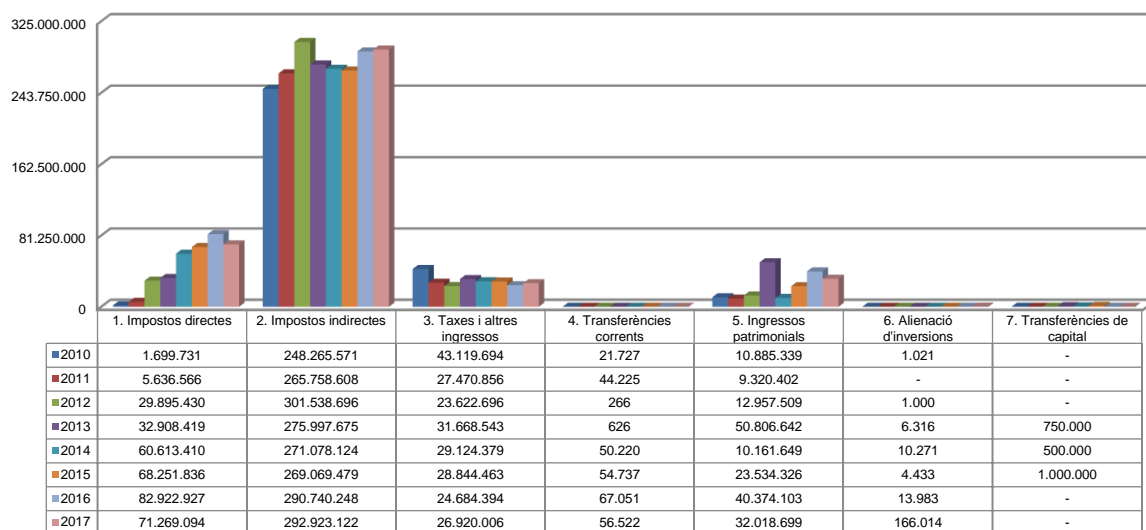
Evolució liquidació del pressupost sense actius i passius financers

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

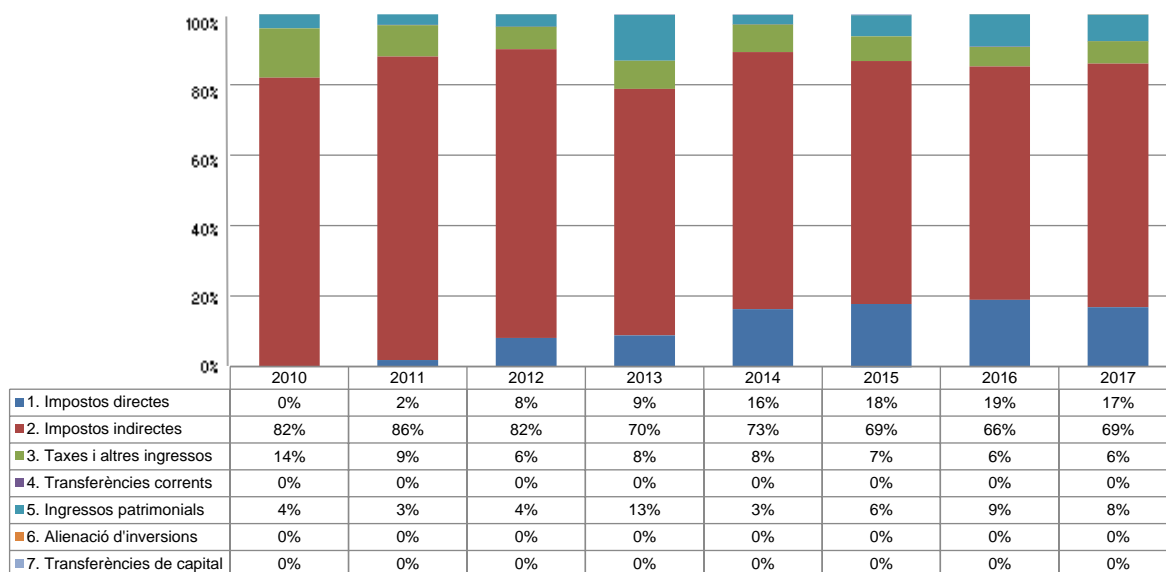
La distribució de les liquidacions sense els actius i passius financers d'ingressos i despeses dels darrers exercicis es representa gràficament en els quadres següents:

Liquidació pressupost ingressos sense actius i passius financers valor absolut

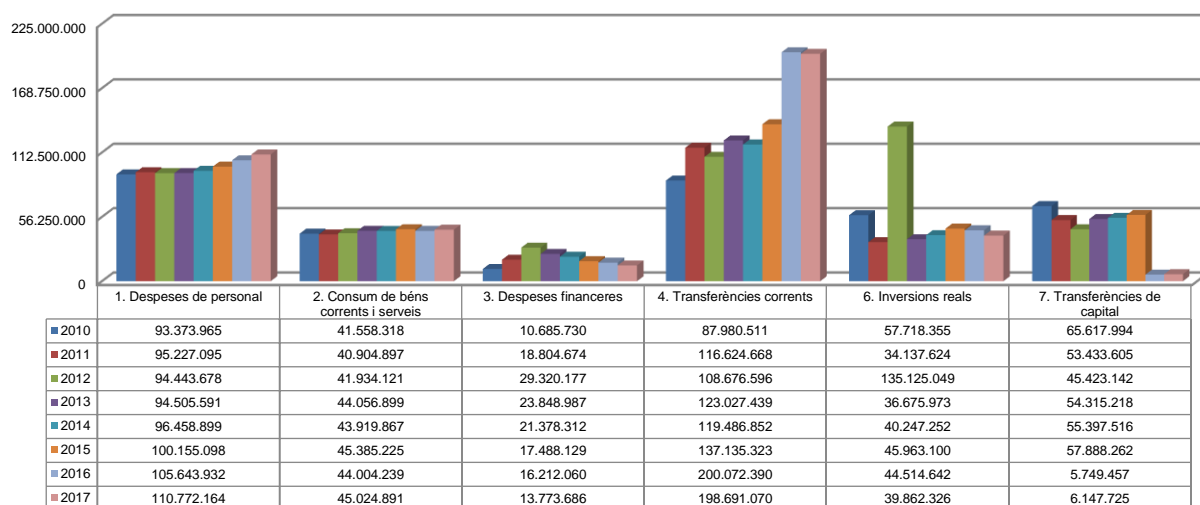
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Liquidació pressupost ingressos sense actius i passius financers valor relatiu

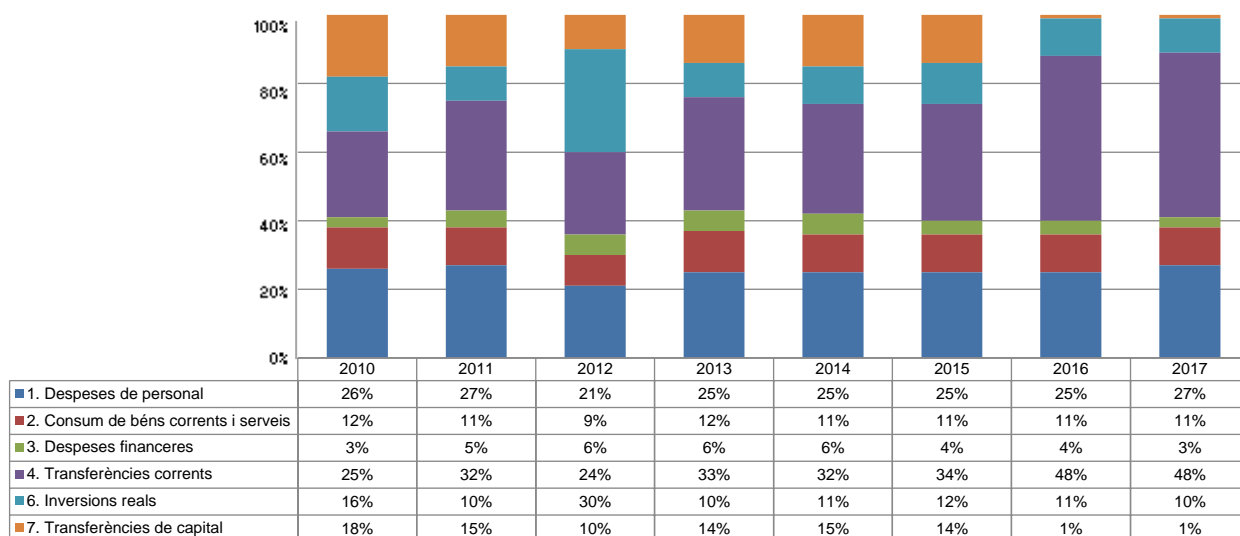
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern

Liquidació pressupost despeses sense actius i passius financers valor absolut

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Liquidació pressupost despeses sense actius i passius financers valor relatiu

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern

Resultat pressupostari, variació d'actius i passius financers i romanent de tresoreria

Es presenta a continuació l'evolució del resultat pressupostari i la variació d'actius i passius financers:

Descripció	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total ingressos liquidats	642.251.955	629.036.599	745.226.754	1.062.381.870	573.711.570	777.065.164	1.168.957.231	951.641.334
Total despeses liquidades	603.524.995	615.148.703	754.153.534	1.024.572.780	546.939.642	793.693.973	1.129.520.138	956.756.629
Resultat pressupostari	38.726.960	13.887.896	-8.926.780	37.809.090	26.771.928	-16.628.809	39.437.093	-5.115.295

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Descripció	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Actius i passius financers liquidats (ingressos)	338.258.872	320.805.942	377.211.157	670.243.649	202.173.517	386.305.890	730.154.525	528.287.877
Actius i passius financers liquidats (despeses)	246.590.122	256.016.140	299.230.771	648.142.673	170.050.944	389.678.836	713.323.418	542.484.767
Variació d'actius i passius financers	91.668.750	64.789.802	77.980.386	22.100.976	32.122.573	-3.372.946	16.831.107	-14.196.890

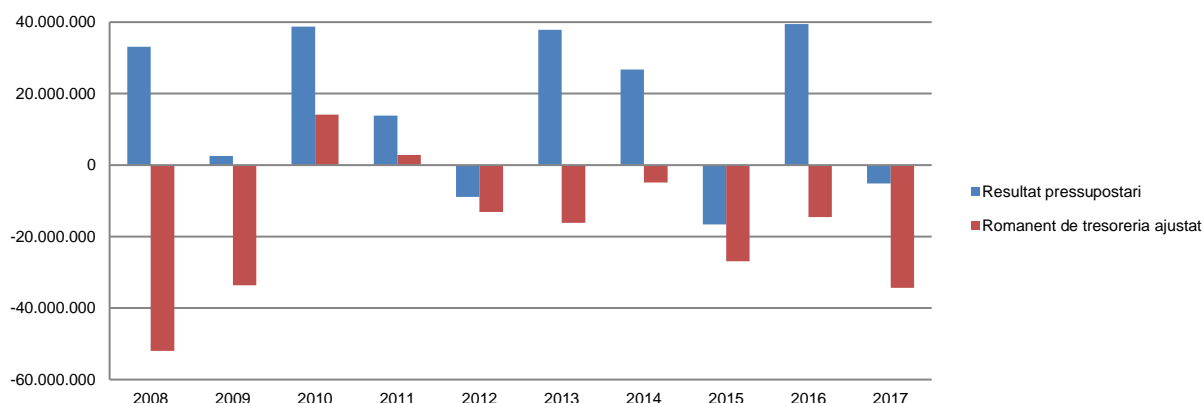
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

La variació i evolució del romanent de tresoreria considerant, en cas que n'hi hagi, aquelles incidències més significatives detectades i indicades en els corresponents informes de fiscalització presenta el següent detall:

Descripció	RT Ajustat 2010	RT Ajustat 2011	RT Ajustat 2012	RT Ajustat 2013	RT Ajustat 2014	RT Ajustat 2015	RT Ajustat 2016	RT Ajustat 2017
1. (+) Drets pendents de cobrament	39.439.000	34.819.000	39.245.000	30.594.000	51.908.000	29.769.000	38.357.013	35.912.872
2. (-) Obligacions pendents de pagament	-32.827.000	-35.422.000	-55.822.000	-50.129.000	-60.926.000	-62.446.000	-59.526.304	-76.803.479
3. (+) Fons líquids	7.519.000	3.404.000	3.482.000	3.404.000	4.121.000	5.768.000	6.661.928	6.543.316
Romanent de tresoreria total (1-2+3)	14.131.000	2.801.000	-13.095.000	-16.131.000	-4.897.000	-26.909.000	-14.507.363	-34.347.291
I. Romanent de tresoreria afectat	63.498.000	90.671.000	33.219.000	36.756.000	27.879.000	28.054.000	18.839.552	18.560.546
II. Romanent de tresoreria no afectat	-49.367.000	-87.870.000	-46.314.000	-52.887.000	-32.776.000	-54.963.000	-33.346.915	-52.907.837
Romanent de tresoreria total (1-2+3)=(I+II)	14.131.000	2.801.000	-13.095.000	-16.131.000	-4.897.000	-26.909.000	-14.507.363	-34.347.291

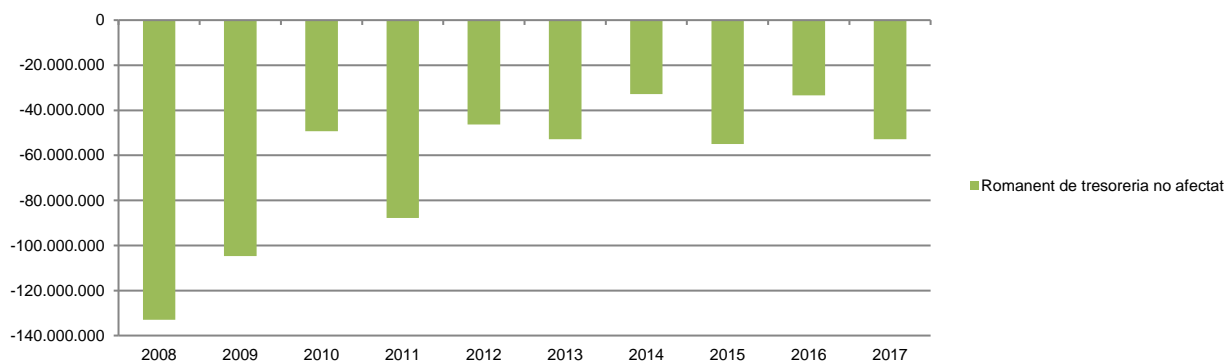
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Evolució resultat pressupostari i romanent de tresoreria

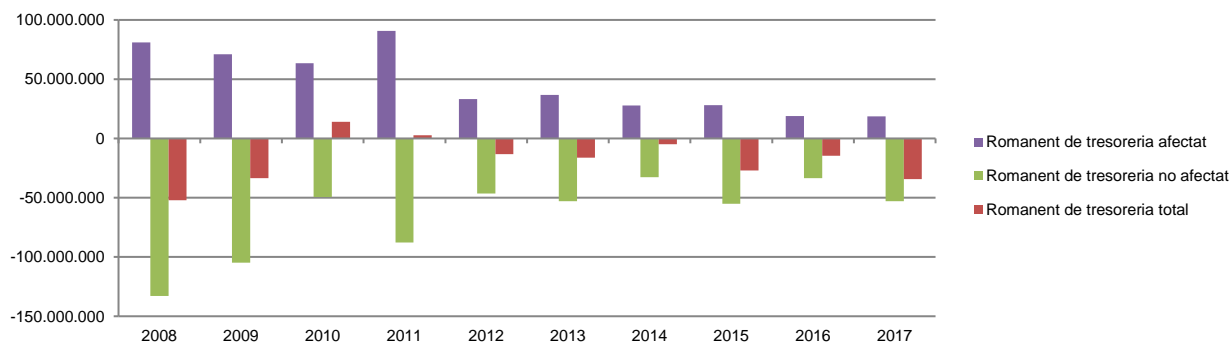
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Evolució romanent de tresoreria no afectat

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Evolució detallada romanent de tresoreria

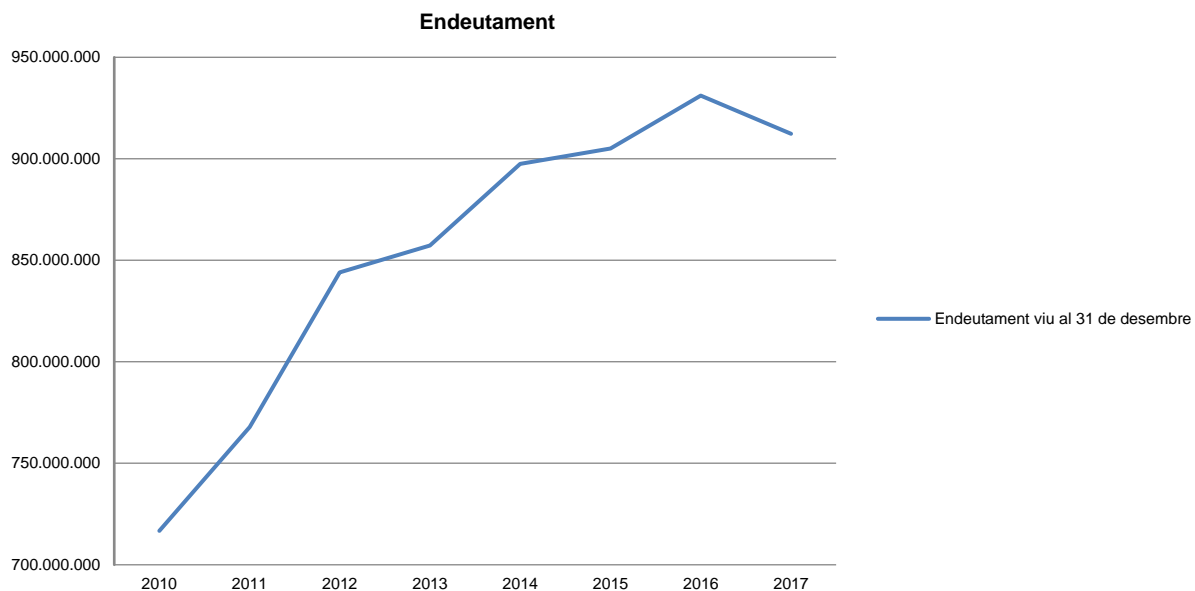
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Endeutament

Es presenta a continuació l'evolució de l'endeutament:

Concepte	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Endeutament viu al 31 de desembre	716.722.146	767.880.855	844.083.450	857.276.390	897.495.000	905.065.869	931.124.714	912.377.635

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

Indicadors i ratis

Indicadors pressupostaris		Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017
Grau de modificacions del pressupost (La proximitat al 0% mostra una menor necessitat de modificar les previsions inicials estimades)	= $\frac{\text{Modificacions del pressupost}}{\text{Previsions inicials}}$	11,5%	6,1%	12,6%	38,5%	9,3%
Grau de liquidació de drets (Mostra el grau de realització dels ingressos previstos. La proximitat al 100% indica una bona previsió d'ingressos)	= $\frac{\text{Drets liquidats}}{\text{Previsions definitives d'ingressos - Incorporació del romanent de tresoreria}}$	109,2%	100,9%	98,4%	137,9%	104,6%
Grau de liquidació d'obligacions (Mostra el grau de realització de les despeses previstes. No hauria d'excedir el 100%)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades}}{\text{Previsions definitives de despeses}}$	94,4%	90,7%	89,3%	96,2%	96,2%
% que representen les despeses de personal (% que representen les despeses de personal sobre el total de despeses de l'exercici. Caldria considerar que un valor superior al 40% podria ser indicatiu d'una possible estructura de personal sobredimensionada)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 1}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	9,2%	17,6%	12,6%	9,4%	11,6%
% que representen les despeses corrents (% que representen les despeses en béns corrents i serveis de titularitat de l'entitat sobre el total de despeses de l'exercici)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 2}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	4,3%	8,0%	5,7%	3,9%	4,7%
% que representen les despeses per transferències corrents	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 4}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	12,0%	21,8%	17,3%	17,7%	20,8%
Esforç inversor (% de despeses que corresponen a la realització d'inversions en l'exercici. La realització d'inversions es troba relacionada amb l'adquisició, ampliació, conservació o millora de les infraestructures i béns de capital)	= $\frac{\text{Obligacions liquidades capítol 6}}{\text{Obligacions liquidades totals}}$	3,6%	7,4%	5,8%	3,9%	4,2%
Estalvi brut (El seu valor ha de ser positiu. Capacitat dels ingressos corrents per finançar despeses de capital)	= $\frac{\text{Drets liquidats operacions corrents - Obligacions liquidades operacions corrents}}{\text{Drets liquidats operacions corrents}}$	27,1%	24,2%	23,0%	16,6%	13,0%
Estalvi net (El seu valor ha de ser positiu. Un valor negatiu indica que no es disposa de recursos corrents suficients per finançar l'amortització del deute formalitzat)	= $\frac{\text{Drets liquidats operacions corrents - Obligacions liquidades operacions corrents - Passius financers}}{\text{Drets liquidats operacions corrents}}$	-138,0%	-21,3%	-74,5%	-141,6%	-115,0%
Autonomia (Capacitat de finançament sense transferències externes. No inclosos capítols 4 i 7)	= $\frac{\text{Drets liquidats totals - Transferències}}{\text{Drets liquidats totals}}$	99,9%	99,9%	99,9%	100,0%	100,0%
Autonomia fiscal (Capacitat de finançament amb els tributs liquidats)	= $\frac{\text{Drets liquidats tributs (cap. 1, 2 i 3)}}{\text{Drets liquidats totals}}$	32,1%	62,9%	47,1%	34,1%	41,1%
Finançament endeutament (Representa el % dels ingressos finançats amb endeutament)	= $\frac{\text{Drets liquidats passius financers (cap. 9 ingressos)}}{\text{Drets liquidats totals}}$	63,0%	35,0%	49,5%	62,1%	54,9%
Ratis per habitants		Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017
Població: nombre d'habitants	Segons departament d'Estadística	76.098	76.949	78.014	78.264	80.209
Ingressos tributaris per habitant	= $\frac{\text{Drets liquidats tributs (cap. 1, 2 i 3)}}{\text{Població}}$	4.475	4.689	4.694	5.090	4.876
Despeses per habitant	= $\frac{\text{Obligacions reconegudes}}{\text{Població}}$	13.464	7.108	10.174	14.432	11.928
Endeutament per habitant	= $\frac{\text{Endeutament total}}{\text{Població}}$	11.265	11.664	11.601	11.897	11.375
Càrrega financera per habitant	= $\frac{\text{Càrrega financera total}}{\text{Població}}$	313	278	224	207	172
Ratis de liquiditat		Exercici 2013	Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017 (*)
Fons de maniobra (Hauria de tenir valor positiu)	= $\frac{\text{Actiu corrent - Passiu corrent}}{\text{Passiu corrent}}$	-203.642.000	-377.468.000	-735.745.000	-555.805.880	-220.153.438
Rati de liquiditat (El valor hauria de fluctuar entre el 150% i 200%)	= $\frac{\text{Actiu corrent}}{\text{Passiu corrent}}$	14,9%	13,3%	5,8%	8,8%	28,2%
Rati de tresoreria (Valor pròxim al 100%)	= $\frac{\text{Efectiu i altres actius líquids equivalents}}{\text{Passiu corrent}}$	1,7%	1,1%	0,7%	1,6%	7,1%

(*) Els estats financers estan basats en les Normes Internacionals de Comptabilitat per al Sector Públic (NICSP)
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació del Govern
(Imports en euros)

3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

Relatives a la comptabilitat pública

- Durant l'exercici 2017, s'han aprovat diferents transferències entre crèdits que afecten a despeses financeres per un import total de 328.500 euros, fet que pot contravenir l'article 26.2.b.) de la LGFP. (nota 2.1.2)
- El Govern ha enregistrat pressupostàriament despeses financeres meritades i no vençudes per import de 2.697.507 euros quan, atès que no eren exigibles a l'entitat al tancament de l'exercici, no era procedent fer-ho, contravenint el principi d'anualitat regulat a l'article 14 de la LGFP. (nota 2.2.11)
- El Govern no ha presentat els seus estats financers consolidats tal i com obliga la NICSP 35. (nota 2.3)

Relatives a la contractació pública

- El contracte que es mantenia amb la COOPERATIVA INTERURBANA I HISPANO ANDORRANA Transport públic TMB, per la prestació de servei de la tarja magna i la tarja blava tenia el seu venciment el 31 de desembre de 2016. El contracte s'ha seguit prestant durant l'exercici de 2017, meritant uns compromisos 702.299 euros. Aquesta pràctica és contrària al principi de concurrència que ha de regir la contractació pública. (nota 2.5)

Altres observacions

- El Govern va concedir una pòlissa de crèdit a l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries de fins un màxim de 20.022.376 euros, essent el saldo a 31 de desembre de 2017 de 16.447.402 euros. Aquesta operació tenia data de venciment del 15 de març de 2017 que s'ha anat renovant i de la qual es podria qüestionar la seva recuperabilitat. (nota 2.3.5)

4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS

Les observacions i recomanacions formulades en exercicis anteriors, que deriven de fets que segueixen pendents o de pràctiques que s'han mantingut en aquest exercici, amb les corresponents matisacions o actualitzacions en el cas que n'hi hagi, es recullen a continuació:

Relatives a la comptabilitat pública

- La normativa bàsica en relació a la gestió econòmicofinancera de les entitats públiques d'àmbit estatal es recull en la LGFP, les NICSP i la Llei del pressupost vigent per a l'exercici. Cap d'aquests textos defineix una estructura pressupostària. Es recomana que s'aprovi una estructura pressupostària d'obligat compliment, que hauria de definir de forma clara els comptes pressupostaris que s'han d'utilitzar en l'elaboració del pressupost, tant per ingressos com per despeses, i la correlació amb els comptes definits en les normes comptables. (nota 2.1.1)

- Contràriament al disposat en la LGFP, el Govern no enregistra comptablement les operacions que afecten a l'estat d'ingressos de les modificacions pressupostàries i igualment no es registren en les previsions pressupostàries d'ingressos les operacions que es deriven de les modificacions que s'aproven. (nota 2.1.2)
- El Govern ha aprovat modificacions pressupostàries per import de 3.501.623 euros en dates properes al tancament de l'exercici, quan, en el moment d'adquirir els compromisos, no existia la consignació pressupostària adequada i suficient per atendre'ls, la qual cosa seria contrària a l'article 15.2 de la LGFP. (nota 2.1.2)
- En l'elaboració del pressupost general es modifiquen els imports de les anualitats per despeses plurianuals aprovades en exercicis anteriors a les quanties que es preveuen per al pressupost de l'exercici que es tramita sense que la memòria del pressupost ho justifiqui adequadament en els termes que requereix l'article 29.7 de la LGFP. (nota 2.1.3)
- S'enregistren pressupostàriament amb càrrec a partides del capítol d'inversions, transaccions que, per contra, no reben el tractament comptable d'inversió, quan els criteris per a ser considerat inversió, en l'àmbit pressupostari, i propietat, planta i equipament o actius intangibles des del punt de vista comptable, són coincidents. El total d'aquestes transaccions, en l'exercici 2017, ascendeix a la quantitat de 819.539 euros. (nota 2.3.7)
- L'Estat del romanent de tresoreria incorpora pendents de cobrament per import de 26.304.434 euros, inclou saldos creditors que no son pressupostàriament exigibles al tancament de l'exercici per import de 1.521.411 euros i no recull romanents de tresoreria afectats per import de 17.020.289 euros l'aplicació dels quals faria que el romanent de tresoreria no afectat al 31 de desembre de 2017 fos negatiu de 52.907.837 euros. (nota 2.4)

Relatives a la contractació pública

- S'ha detectat l'existència de personal eventual el qual, atenent a la seva durada o la funció que desenvolupen, la seva contractació podria contravenir el que disposa l'article 87.2 de la LFP. (nota 2.2.6)
- L'article 65 apartat 3 de la LCP preveu la creació d'un registre de contractes d'accés públic i determina la informació bàsica que ha de contenir. Aquest registre no ha estat creat. (nota 2.5)
- S'han detectat diverses adjudicacions directes sense que s'hagi justificat l'ús d'aquesta modalitat de contractació. (nota 2.5)

Altres observacions

- La liquidació de l'exercici presenta un estalvi net negatiu de 486.679 milers d'euros. Aquest estalvi net pressupostari negatiu obliga al Govern al refinançament permanent del seu endeutament. Per la seva part, donat que aquestes operacions es formalitzen majoritàriament a curt termini, com s'observa a la nota 2.4, comporten romanents de tresoreria negatius que es

tradueixen en una liquiditat supeditada a la formalització d'operacions de tresoreria en el molt curt termini. (nota 2.2)

- En l'exercici 2017, 54 treballadors han excedit el nombre d'hores extres previst pel Reglament de sistemes de compensació, les quals, a més de contràries a la norma esmentada, són indicadors de debilitats i ineficiències organitzatives. (nota 2.2.6)
- No ha estat dictat el reglament previst en l'article 13 de la Llei de la funció pública, regulant el registre de la funció pública que s'ha de crear d'acord amb el que determina el mateix article. (nota 2.2.6)
- S'observen pagaments per conceptes retributius dels quals no consta una regulació normativa que els empari, com és el cas dels complements de guàrdies forenses, prima secció canina i especificitat policia, permanència al Pas educació, activitats hivern Pas i Pas bombers. (nota 2.2.6)
- El reglament de control pressupostari limita la fiscalització de les entitats privades que reben subvencions, préstecs, avals i altres ajuts a càrrec del pressupost, als supòsits que la intervenció consideri oportú, i no de forma sistemàtica. Tot i que els departaments implicats amb la despesa han realitzat determinades actuacions, es posa de manifest que aquests procediments no han estat generalitzats ni sistemàtics, contràriament al requerit en els articles 15 a 17 del Reglament del procediment per a la concessió i el control de les subvencions i transferències públiques i l'article 39 de la LGFP. Aquest fet, a més de comportar l'incompliment normatiu referit, no permet garantir els fets que són objecte del control financer com són l'adequada i correcta obtenció dels ajuts, l'acompliment de les obligacions de gestió i aplicació dels mateixos per part dels beneficiaris, l'adequat i correcte finançament de les activitats subvencionades i la realitat i regularitat de les operacions que s'han finançat amb els ajuts. (nota 2.2.8)
- L'article 36 de la LGFP estableix com a finalitats de la gestió de la despesa pública, a més dels pretesos en les actuacions que s'impulsen, entre altres, els objectius d'economicitat i eficiència, establint per a la seva supervisió i mesura diferents controls. El Govern no disposa dels mecanismes adequats per dur a terme el control del compliment d'aquests objectius. (nota 2.7)

5. CONCLUSIONS

De les verificacions efectuades d'acord amb procediments d'auditoria es desprèn que, excepte per les conseqüències que es deriven de les observacions contingudes en els apartats 3 i 4, els comptes anuals sotmesos a fiscalització expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Govern a 31 de desembre de 2017, dels resultats de les seves operacions i dels recursos obtinguts i aplicats, i de l'execució del pressupost d'ingressos i despeses corresponents a l'exercici anual acabat en la mateixa data i contenen, juntament amb la memòria que els acompanya, la informació necessària i suficient per la seva interpretació i comprensió adequada, de conformitat amb els principis i normes comptables generalment acceptats recollits a la LGFP i a les NICSP.

També es desprèn que, excepte pels aspectes descrits en el cos de l'informe, el Govern ha complert de forma raonable amb la legislació bàsica relativa a l'administració i control dels fons públics que li és aplicable per l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2017.

6. AL·LEGACIONS

D'acord amb allò que preveuen els articles 3 i 10 de la Llei del Tribunal de Comptes es va trametre al Govern el present informe per tal que pogués presentar les al·legacions que considerés oportunes.

Es transcriu a continuació la resposta rebuda:

TRIBUNAL DE COMPTES
REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada: 12/6/19
Hora d'entrada: 15'05h
Núm.: 122-19

Andorra la Vella, 12 de juny del 2019

Sr. Francesc d'Assís Pons Tomàs
President
Tribunal de Comptes
C/ Dr. Vilanova, núm. 15, planta -3
AD500 Andorra la Vella

Distingit senyor,

D'acord amb el que disposa l'article 10.3 de la Llei del Tribunal de Comptes, em plau trametre l'informe "Resposta a les observacions efectuades pel Tribunal de Comptes a l'informe sobre la liquidació dels comptes del Govern corresponent a l'exercici 2017", que ha estat elaborat per la Intervenció General del Ministeri de Finances.

Atentament,

Xavier Espot Zamora

TRIBUNAL DE COMPTES
REGISTRE D'ENTRADA
Data d'entrada: 12/6/19
Hora d'entrada: 15:05h
Núm.: 122-19

Resposta a les observacions efectuades pel Tribunal de Comptes a l'informe sobre la liquidació dels comptes del Govern corresponent a l'exercici 2017

Vist l'informe del Tribunal de Comptes referent a la liquidació dels comptes del Govern corresponent a l'exercici 2017, rebut el 21 de maig del 2019, i un cop analitzades les observacions que conté, es presenten les consideracions següents (per esquematitzar, s'exposa cadascuna de les observacions del Tribunal de Comptes del cos de l'informe i la resposta corresponent, seguint la mateixa estructura).

OBSERVACIONS I RECOMANACIONS

Pressupost inicial (2.1.1)

1. Mancances en l'expedient d'elaboració del pressupost (pàg. 8)

La LGFP reclama que l'expedient contingui informació que complementa o justifica la continguda al pressupost que s'aprova. En relació a aquesta informació, l'expedient del pressupost del Govern no conté el pressupost consolidat a efectes informatius, tal i com preveu l'art.12.3 de la LGFP. El pressupost del Govern inclou una agregació de pressupostos; en cap cas hi consten eliminacions i ajustaments de consolidació.

Resposta

Efectivament, el pressupost de l'Administració de l'Estat per a l'exercici 2017 consisteix en l'agregació dels pressupostos de l'Administració general, de les entitats de dret públic i de les societats públiques.

Per tant, es tindrà en consideració l'observació del Tribunal de Comptes per als exercicis següents.

2. Estructura pressupostària (pàg 8)

La normativa bàsica en relació a la gestió econòmicofinancera de les entitats públiques d'àmbit estatal es recull en la LGFP, les NICSP i la Llei del pressupost vigent per a l'exercici. Cap d'aquests textos defineix una estructura pressupostària. Es recomana que s'aprovi una estructura pressupostària d'obligat compliment, que hauria de definir de forma clara els comptes pressupostaris que s'han d'utilitzar en l'elaboració del pressupost, tant per ingressos com per despeses, i la correlació amb els comptes definits en les normes comptables.

Resposta

L'estructura pressupostària d'obligat compliment està definida a la Llei de pressupost, entenem que de forma clara. Tot i això, som conscients que cal desenvolupar el Pla comptable pressupostari, i s'hi ha estat treballant en els darrers exercicis.

En aquest sentit, en el darrer quadrimestre de l'exercici 2014 el ministeri encarregat de les finances va iniciar els treballs d'avaluació de la implementació d'una reforma normativa amb l'objectiu de facilitar la gestió econòmicofinancera del Govern, així com d'implementar una normativa actual que es correspongui amb les demandes d'una societat moderna.

En el marc d'aquesta reforma normativa, el ministeri encarregat de les finances ha desenvolupat, pel que fa a la comptabilitat financera, un nou Pla de comptabilitat pública –que va entrar en vigor l'1 de gener del 2017–, així com ha finalitzat els treballs per a la implantació del Pla comptable pressupostari. A la data d'emissió d'aquest informe l'estructura pressupostària està pendent de sotmetre's a l'aprobació del Govern i a la posterior publicació al BOPA.

Modificacions pressupostàries (2.1.2)

3. Comptabilització de les modificacions pressupostàries dels ingressos (pàg. 11)

Contràriament al disposat en la LGFP, el Govern no enregistra comptablement les operacions que afecten a l'estat d'ingressos de les modificacions pressupostàries i igualment no es registren en les previsions pressupostàries d'ingressos les operacions que es deriven de les modificacions que s'aproven.

Resposta

Aquesta observació del Tribunal de Comptes es podrà considerar amb vista als propers tancaments comptables del Govern un cop s'hagi parametritzat en els programes informàtics el compte 007. Pressupost d'ingressos: modificació de les previsions.

4. Modificacions de pressupost en dates properes al tancament de l'exercici (pàg. 11)

El Govern ha aprovat modificacions pressupostàries per import de 3.501.623 euros en dates properes al tancament de l'exercici, quan, en el moment d'adquirir els compromisos, no existia la consignació pressupostària adequada i suficient per atendre'ls, la qual cosa seria contrària a l'article 15.2 de la LGFP.

Resposta

El Consell Directiu del SAAS i el Consell d'Administració de la CASS van acordar la signatura d'un conveni per regular la cobertura de les despeses originades per l'atenció sanitària, dels beneficiaris de la CASS prestats en l'àmbit del SAAS, el dia 27 d'abril del 2017.

L'1 de juny del 2017 es va signar una primera addenda a aquest conveni, i el dia 27 de setembre del 2017 se'n va signar una segona.

L'article 5 d'aquest mateix conveni estableix que la participació de la CASS en el finançament de les despeses del SAAS s'efectuarà exclusivament mitjançant les tarifes de responsabilitat i els altres procediments regulats en el mateix document.

Amb aquest conveni s'estableix un canvi significatiu en el finançament de les despeses d'atenció sanitària, atès que introdueix un model de contraprestació per estimular l'esforç en la millora de l'eficiència, contràriament al que s'havia vingut fent anteriorment (pagaments per actes).

Tot i que la tendència del nou model ha d'apuntar cap a la compra de processos assistencials altament diferenciats (DRG per exemple), el desenvolupament dels sistemes d'informació, tant assistencials com econòmics (comptabilitat analítica) del 2017 feien inviable encara l'aplicació d'aquest model i va obligar a plantejar un model de segmentació més genèrica.

Això comporta que les tarifes per procés es van haver de fixar sense disposar d'un sistema de comptabilitat analítica, el que hauria permès tenir una informació molt més acurada alhora de fixar-les.

Per aquest motiu també, es va preveure en la pròpia normativa mecanismes que permetin anar-se adaptant al nou model de finançament de l'atenció sanitària. En aquest sentit, l'article 3.7 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2019 preveu el següent:

"El Govern pot autoritzar, a proposta del ministre corresponent, transferències de crèdit entre els subconceptes "41111 SAAS" i "41112 Caixa Andorrana de Seguretat Social".

El que va succeir el 2017 va ser que va ser necessari seguir amb el finançament en termes de pressupost prospectiu, mitjançant pagaments per dotzaves, com s'havia fet amb el conveni anterior.

Mitjançant l'addenda del 27 de setembre del 2017, s'estableix que, a efectes de garantir l'estabilitat financera i de tresoreria d'ambdues institucions, s'acorda que la CASS abonarà al SAAS una quantitat equivalent a la dotzava part del Pressupost general prospectiu establert per al període del 2017, fins el desembre de 2017 inclòs. Així mateix, es va preveure que el diferencial entre la facturació real del SAAS, en aplicació del nou conveni, i la quantitat abonada per la CASS, tindria consideració d'avançament a compte que hauria de ser regularitzada i conciliada, durant un període no superior al primer trimestre del 2018.

Aquest és el motiu pel qual, a l'espera de conèixer les xifres de tancament del SAAS, el Govern va procedir segons el que estableix l'article 3.7 de la Llei del pressupost del 2017, veient que la CASS no requeriria de la totalitat de la transferència pressupostada, i que, en canvi, en el cas del SAAS, en tota probabilitat es produiria un dèficit pressupostari que requeriria un increment de la transferència corrent del Govern.

Aquest és doncs, el motiu de la transferència de crèdits a la que fa referència el Tribunal de Comptes, que va acordar el Govern, de conformitat amb l'article esmentat.

Aquesta transferència no es va aprovar fins el 27/12/2017, d'una banda, per tenir la certesa que la CASS no requeriria d'aquest finançament, i, d'altra banda, quan es va tenir coneixement que es produiria un dèficit en l'execució pressupostària del SAAS, del que encara no es coneixia l'import cert, atès que no es pot determinar fins a la completa revisió de la facturació que el SAAS envia a la CASS.

Un cop es va tenir coneixement d'aquests dos fets, es va presentar per aprovació al Govern la transferència de crèdits, així com l'autorització i el compromís de despesa en favor del SAAS, per poder reconduir el crèdits i transferir-los al SAAS, si escau, quan el Govern tingués coneixement del dèficit pressupostari d'aquesta entitat.

Per tant, no es tracta d'una transferència de crèdits destinada a cobrir una despesa concreta i determinada durant l'exercici, sinó que s'havia de destinar a cobrir el dèficit del SAAS, que no es va poder determinar amb exactitud fins el 2018.

Tenint en compte l'anterior exposat, no estem d'acord amb l'observació del Tribunal de Comptes.

5. Transferències de crèdit que afecten a crèdits de despeses financeres (pàg. 11)

Durant l'exercici 2017, s'han aprovat diferents transferències entre crèdits que afecten a despeses financeres per un import total de 328.500 euros, fet que pot contravenir l'article 26.2.b.) de la LGFP.

Resposta

Vist l'article 26.2 apartat b de l'LGFP: "Les transferències que concerneixen despeses corrents, amb les finalitats expressades a l'article 23.4 i a l'article 24.3, poden ser acordades pel Govern o el Consell d'Administració corresponent amb les limitacions següents: b) No poden afectar els crèdits per a remuneracions de personal, ni les despeses financeres, ni els crèdits aprovats per lleis de crèdits extraordinaris o suplement de crèdit."

D'aquest article se'n desprèn que els crèdits pressupostats en concepte de despeses financeres no poden destinar-se a fer front a altres obligacions.

Vist que no s'ha modificat la dotació inicial prevista pel capítol de despeses financeres i que les transferències de crèdit que afectaven aquests crèdits de despeses financeres modificaven el subconcepte però conservaven el mateix capítol, el resultat generat d'aquesta manera és neutre i, per tant, no es contravé la normativa vigent.

Despeses plurianuals (2.1.3)

6. Reajustaments d'annualitats de les despeses plurianuals (pàg. 11)

En l'elaboració del pressupost general es modifiquen els imports de les anualitats per despeses plurianuals aprovades en exercicis anteriors a les quanties que es preveuen per al pressupost de l'exercici que es tramita sense que la memòria del pressupost ho justifiqui adequadament en els termes que requereix l'article 29.7 de la LGFP.

Resposta

La memòria de la Llei de pressupost per a l'exercici 2017 informa sobre els reajustaments tant en positiu com en negatiu dels crèdits aprovats en les lleis de pressupostos anteriors amb afectació a l'exercici 2017. Aquesta informació està continguda en les pàgines que van de la 168 a la 170, ambdues incloses, que s'adjunten a l'annex núm. 2 del llibre 1 del Projecte de pressupost per a l'exercici 2017 que es tramet al Consell General. Vegeu l'annex núm. 1 *Informe sobre la proposta de crèdits negatius a càrrec de crèdits plurianuals*.

Per tant, no podem compartir aquesta observació del Tribunal de Comptes.

Liquidació del pressupost (2.2)

7. Estalvi net pressupostari negatiu (pàg. 13)

La liquidació de l'exercici presenta un estalvi net negatiu de 486.679 milers d'euros. Aquest estalvi net pressupostari negatiu obliga al Govern al refinançament permanent del seu endeutament. Per la seva part, donat que aquestes operacions es formalitzen majoritàriament a curt termini, com s'observa a la nota 2.4, comporten romanents de tresoreria negatius que es tradueixen en una liquiditat supeditada a la formalització d'operacions de tresoreria en el molt curt termini.

Resposta

L'evolució del resultat de gestió i del resultat de caixa del Govern d'ençà l'exercici 2003 fins a l'exercici 2017 constata una tendència alcista del resultat de gestió, situant-se a un saldo primari o resultat de gestió neutre (22.855 milers d'euros), sent el resultat de caixa de l'exercici 2017 de 9.081 milers d'euros. Per tant, el Govern està complint els objectius de política pressupostària fixats al 2011 amb una clara tendència a l'equilibri i és conscient que en cap cas no es pot produir un relaxament en el rigor i l'ajust pressupostari.

El Govern manté l'objectiu de no créixer en l'endeutament i iniciar un procés d'amortització i és conscient que en cas contrari es podria ofegar més la capacitat de finançament a empreses i particulars i s'encariria el cost del finançament. Tot i que l'estalvi net pressupostari negatiu obliga el Govern a refinançar el seu endeutament –excepte el préstec sindicat a 20 anys que l'està amortitzant–, aquestes operacions es formalitzen a mitjà i llarg termini –i no a curt termini–, d'acord amb la línia iniciada fa un temps amb la finalitat de diversificar les fonts de finançament de l'Estat i els seus venciments i de gestionar el deute públic. En aquest sentit, es fa avinent que en la data de tancament de l'exercici 2017 la maturitat del deute era de 3,8 anys –l'any 2010 era de 1,5 anys– i que el deute bancari havia passat de representar l'any 2010 el 86% del deute total a representar-ne el 54% al 2015.

8. Duplictat d'ingressos per al finançament d'inversions (pàg 18)

El conveni subscrit el 2007 entre el Govern i les societats FEDA, STA i "Túnel d'Envalira, S.A.", per a "l'execució i posterior conservació i manteniment d'una galeria de serveis i evacuació paral·lela al Túnel d'Envalira", preveu que la inversió es finançarà en un 35% a càrrec de Govern, un 15% a càrrec del STA i un 50% a càrrec de FEDA. Si bé les entitats parapúbliques han transferit la seva participació, el Govern ha formalitzat i disposat endeutament per al total del pressupost del projecte. En conseqüència, les obres esmentades disposen d'un excés de finançament que ascendeix a 12.916.756 euros.

Resposta

L'excés de finançament que ascendeix a 12.916.756 euros i que prové de l'ingrés de la participació de FEDA i de STA en el finançament de l'obra esmentada, d'acord amb el conveni formalitzat el 2007 i els pactes signats el 16 de juliol del 2008, havia de servir per amortitzar l'endeutament formalitzat, d'acord amb la Llei 3/2008.

Fins avui no ha estat possible amortitzar aquest endeutament –malgrat la tendència alcista del resultat de gestió d'ençà l'exercici 2003 fins a l'exercici 2017–, pel fet que les liquidacions dels exercicis 2017 i anteriors, presenten un estalvi net pressupostari negatiu que obliga el Govern a refinançar el seu endeutament –excepte el préstec sindicat a 20 anys que l'està amortitzant–.

Despeses de personal (2.2.6)

9. Enregistrament comptable de les fases de despesa (pàg. 20)

Les despeses de personal al servei del Govern es registren pressupostàriament acumulant en un sol acte les fases ACLOP.

En conseqüència la pràctica seguida, a més de ser contrària al disposat a l'article 31 de la LGFP, provoca que el pressupost no s'utilitzi com a l'eina de gestió que garanteix l'acompliment del principi d'especialitat quantitativa.

Resposta

L'article 15.5 de la Llei de pressupost per a l'exercici 2017 determina, textualment:

"5. Les despeses del capítol 1 "Despeses de personal" en concepte de retribucions del personal previstes en el pressupost inicial, les quals es comptabilitzen en el moment del pagament en un sol acte que agrupa les diverses fases d'execució pressupostària anomenat ACLOP (autorització, compromís, liquidació, ordenament del pagament i pagament efectiu) i estan sotmeses a les comprovacions de control oportunes prèvies als pagaments."

Aquest article suposa una excepció al procediment administratiu de l'execució de les despeses que preveu l'article 31 de l'LGFP. D'altra banda, cal fer avinent que, considerant que l'LGFP i la Llei del pressupost són normes del mateix rang normatiu i que a més tenen una especificitat en matèria pressupostària similar, ha de prevaldre la llei posterior, que és la del pressupost per a l'exercici 2017, sobre l'anterior.

Consegüentment, no podem estar d'acord amb aquesta observació del Tribunal de Comptes.

10. Hores extraordinàries (pàg 20)

En l'exercici 2017, 54 treballadors han excedit el nombre d'hores extres previst pel Reglament de sistemes de compensació, les quals, a més de contràries a la norma esmentada, són indicadors de debilitats i ineficiències organitzatives. (nota 2.2.6)

Resposta

El màxim d'hores extraordinàries està regulat a la disposició addicional segona del Decret del 31-12-2003 d'aprovació de la modificació del Reglament de sistemes de compensació, i el punt 3 diu textualment:

"Aquests límits no es poden excedir excepte en casos puntuals, degudament justificats, després de l'informe del director del Departament o del secretari d'Estat i amb l'aprovació de la Secretaria d'Estat de Funció Pública."

Les hores extraordinàries estan motivades i conformades amb les signatures del ministre o del secretari d'Estat i del director del Departament, tal com acrediten els documents que acompanyen cada expedient. Vegeu els dits documents a l'annex núm. 2 *Cartes de la Secretaria d'Estat de la Funció Pública i informes dels departaments*.

Finalment, en relació amb aquest punt pensem que aquesta observació del Tribunal de Comptes és molt genèrica perquè no indica el detall dels expedients als quals es refereix, i a més, no té en consideració els controls que s'estan efectuant mensualment de totes i cadascuna de les variables de nòmina per part del ministeri encarregat de les finances (Departament de Pressupost i Patrimoni i Intervenció General).

11. Registre de personal (pàg 21)

No ha estat dictat el reglament previst en l'article 13 de la Llei de la funció pública, regulant el registre de la funció pública que s'ha de crear d'acord amb el que determina el mateix article.

Resposta

Efectivament, l'article 13 del text refós de la Llei de la funció pública, del 15 de desembre del 2000, preveia que s'ha de crear el Registre de la Funció Pública, dependent de la Secretaria d'Estat de Funció Pública, en el qual s'inscriguin els llocs de treball, els funcionaris, els agents de l'Administració de caràcter indefinit o eventual i el personal de relació especial.

Per reglament s'han de determinar les dades que han de constar en aquest Registre de la Funció Pública, les quals s'han de referir exclusivament a la vida administrativa.

Així mateix la nova Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública –que va entrar en vigor a partir de l'1 de febrer de 2019– en la secció tercera, article 30, regula el registre de personal. En l'article 30.2 es diu que per reglament el Govern determina les dades personals i de vinculació amb l'Administració que han de constar en el Registre de personal, les quals s'han de referir exclusivament a la vida administrativa, i la relació del personal i els llocs de treball a l'Administració.

Actualment existeix, com no pot ser d'altra manera, el Registre físic de la Funció Pública en format paper, que conté tota la informació històricament associada a cada empleat.

De fet, per a cada empleat de l'Administració general hi ha un dossier personal en què es recullen les diverses dades relacionades amb la seva vida administrativa com ara el contracte, les formacions realitzades (i que li poden servir en futurs processos de promoció), les situacions administratives diverses (atorgament d'excedències, permisos administratius, etc.) i les anotacions pròpies relacionades amb la gestió de la nòmina.

Aquest Registre s'ha mantingut actualitzat des de fa molts anys i existeix una classificació general dels dossiers personals en funció de la situació administrativa concreta dels empleats (servei actiu, excedència) i de la seva tipologia (funcionari / agent de l'Administració de caràcter indefinit; agent de l'Administració de caràcter eventual; relació especial; alts càrrecs i nomenaments polítics).

D'acord amb el procés de desenvolupament reglamentari de la Llei de la funció pública que es va iniciar en el 2004, es va demanar la col·laboració de l'Àrea d'Arxius del Departament de Cultura, experta en la gestió, la creació i el manteniment d'arxius, la qual va contractar una persona al Departament d'Arxius per redefinir, actualitzar, digitalitzar i mantenir el sistema d'arxius dels expedients de personal.

Aquest projecte de reglamentació del Registre de la Funció Pública està previst que es porti a terme al llarg de l'any 2019 i va paral·lel al disseny i la implantació del sistema informàtic SAP, amb els mòduls d'organització administrativa, que facilitarà que es generin els fitxers que compondran el registre de personal, per tal de recollir les dades del personal de l'Administració general, com els llocs de treball, així com les dades corresponents a la vida administrativa i la carrera professional, segons com determini el reglament.

De totes maneres, cal dir que la inexistència del reglament pròpiament dit no afecta de cap manera la gestió pròpia de les dades dels empleats de l'Administració general que es custodien en el Registre físic de la Funció Pública en relació amb la seguretat, la confidencialitat i el rigor professional.

Qualsevol empleat es pot adreçar lliurement a la Secretaria d'Estat de Funció Pública i sol·licitar vista i còpia del seu dossier personal, així com demanar la inclusió de les dades que cregui oportunes.

La gestió del Registre físic de la Funció Pública està subjecta a la normativa qualificada sobre protecció de dades personals, segons la Llei 15/2003, del 18 de desembre. En tot cas, els empleats de l'Administració general poden exercir els drets d'accés, rectificació i supressió previstos en relació amb els dossiers personals que són al Registre físic de la Funció Pública. En data 17 de maig de 2017 s'aprovà el decret pel qual es regulen els fitxers de dades personals de la Secretaria d'Estat de Funció Pública.

12. Conceptes retributius no regulats (pàg. 21)

S'observen pagaments per conceptes retributius dels quals no consta una regulació normativa que els empari, com és el cas dels complements de guàrdies forenses, prima secció canina i especificitat policia, permanència al Pas educació, activitats hivern Pas i Pas bombers.

Resposta

Aquesta observació del Tribunal de Comptes s'ha esmenat gairebé en la seva totalitat amb l'aprovació i l'entrada en vigor del Decret de l'11-07-2018 d'aprovació del Reglament de sistemes de compensació.

Aquest Decret regula les compensacions pel que fa a les guàrdies dels metges forenses, la permanència del personal del Cos Especial d'Ensenyament al Pas de la Casa, la implantació de tecnologies de la informació i comunicació a les escoles per part del personal del Cos d'Educació, la responsabilitat addicional, la viabilitat hivernal i els formadors. S'adjunta aquest decret a l'annex núm. 3 *Decret de l'11 de juliol del 2018 d'aprovació del Reglament de sistemes de compensació.*

En l'article 8 es regula la guàrdia forense:

1. La guàrdia forense és la circumstància per la qual el personal mèdic de l'Àrea Legal i de Medicina Forense del ministeri encarregat de l'interior presta el servei a l'Administració general i a l'Administració de Justícia tots els dies de l'any de forma continuada.
2. La guàrdia forense es compensa segons s'estableix en l'annex I.
3. La compensació per aquesta circumstància no és compatible amb la compensació per la resta de circumstàncies estructurals ni amb la compensació per les circumstàncies no estructurals, ni tampoc amb la compensació pels conceptes organitzatius no salarials.

En l'annex I del reglament s'estableix que la compensació de la guàrdia forense és de 640 euros setmanals.

En l'article 18 es regula la Permanència del personal del Cos Especial d'Ensenyament al Pas de la Casa:

1. La compensació per la permanència del personal del Cos Especial d'Ensenyament al Pas de la Casa té per objectiu propiciar l'estabilitat necessària per al bon desenvolupament dels infants i afavorir la relació entre les famílies, l'alumnat i el cos docent, així com assegurar que el personal educatiu segueix l'evolució de l'alumne al llarg de les etapes de maternal i primera ensenyança.
2. Aquesta compensació s'atorga per la permanència al centre educatiu del Pas de la Casa per un període de tres anys consecutius prorrogables per períodes de tres anys més. La compensació s'abona de forma anticipada i mensual des del primer mes d'estada al centre, segons estableix l'annex I.

3. En cas que la persona no compleixi la totalitat dels tres cursos escolars consecutius perquè no ha superat el període de prova o per accés voluntari a un altre lloc de treball en una altra localitat, dins o fora de l'Administració, es compromet a retornar a l'Administració la totalitat de la contraprestació percebuda fins al moment de finalitzar el contracte. El període de retorn de la contraprestació no pot excedir els tres anys a partir de la data en què finalitzi el contracte.

4. En cas que la persona es trobi en període de prova la compensació té lloc al final del període de prova de forma retroactiva.

5. En cas que la persona no compleixi la totalitat dels tres cursos escolars consecutius per una força major, amb l'anàlisi i l'aprovació prèvies del Govern, a proposta conjunta del ministeri encarregat de l'educació i el ministeri encarregat de la funció pública, no haurà de retornar a l'Administració la totalitat de la contraprestació percebuda fins al moment de finalitzar el contracte.

6. En cas que l'Administració consideri, per raons organitzatives, de força major, o amb motiu de mesures cautelars o de suspensió acordades en un procediment disciplinari, que la persona no ha de continuar prestant els seus serveis al Pas de la Casa, li assegurarà la compensació econòmica fins a la data de la decisió per part del Ministeri d'Ensenyament.

Segons l'annex I "la compensació per la permanència del personal del Cos Especial d'Ensenyament al Pas de la Casa és de 283,15 euros mensuals per un període de tres anys consecutius i, en cas de pròrroga, de 311,95 euros mensuals per un nou període de tres anys".

En l'article 10 es regula la disponibilitat del personal per garantir la viabilitat hivernal:

"1. La compensació per la disponibilitat del personal per garantir la viabilitat hivernal té per objecte compensar aquesta disponibilitat durant tots els dies que dura la campanya hivernal, i inclou les hores de treball que s'han de dedicar a la treia de neu per garantir que la xarxa viària sigui transitable, així com les dietes que es generin per aquest concepte.

2. La compensació per aquesta circumstància no és compatible amb la compensació per la resta de circumstàncies estructurals ni no estructurals, ni tampoc amb la compensació pels conceptes organitzatius no salarials.

3. Aquesta circumstància es compensa econòmicament amb l'import que s'estableix en l'annex I".

En l'annex I consta la "compensació per la disponibilitat per garantir la viabilitat hivernal:

	Imports mensuals
Encarregat del sector nord i sud	1.863,25 euros
Sector nord, sud i orient	882,59 euros
Encarregat refugi sector orient	3.049,85 euros
Refugi sector orient	2.951,78 euros
Refugi sector orient - sense nits	2.461,45 euros
Mecànics	1.262,72 euros"

Pel que fa als altres conceptes als que es fa referència en l'observació del Tribunal de Comptes, la prima secció canina, especificitat policia i Pas bombers no estan encara regulats. El Govern però està estudiant la regulació de les compensacions que són específiques dels cossos especials i que perceben per altres circumstàncies que les fixades al Reglament de sistemes de compensació. Aquest estudi entraria dins del marc de la reforma de la Llei de la funció pública.

13. Contractacions de personal eventual no ajustades a la LFP (pàg 22)

S'ha detectat l'existència de personal eventual el qual, atenent a la seva durada o la funció que desenvolupen, la seva contractació podria contravenir el que disposa l'article 87.2 de la LFP.

Resposta

L'article 87 del text refós de la Llei de la funció pública del 27 de juliol del 2017 estableix els supòsits per a la contractació d'agents de l'Administració de caràcter eventual. El punt 2 d'aquest article concreta la possibilitat de "proveir temporalment una plaça vacant o de nova creació, quan aquesta hagi de ser coberta per un funcionari i fins que sigui proveïda definitivament pel procés selectiu previst en aquesta llei".

Les particularitats temporals d'aquest tipus de contractació s'exposen en l'article 88.2, on s'indica que *"La contractació per ocupar una plaça vacant o de nova creació subjecta a procés selectiu, pot dur-se a terme, per un període màxim de nou mesos, i en tot cas, fins a la cobertura de la plaça vacant o de nova creació corresponent."* Per tant, es limita a *"un període de 9 mesos, i en tot cas, fins a la cobertura de la plaça vacant o de nova creació corresponent."*

El personal eventual contractat per cobrir una plaça vacant o de nova creació no té una data certa de finalització del contracte, aquest s'extingeix quan la plaça vacant o de nova creació queda coberta definitivament pel procés de selecció que correspongui a la convocatòria.

Entenem que fins que no s'inicia el procés de selecció no es computen els nou mesos previstos a la norma, per tant un eventual podria estar contractat en una vacant més temps dels nou mesos si el procés de licitació de la plaça no l'ha iniciat el departament contractant.

Hem de recordar que els processos de cobertura de les places de Govern han estat aturats durant uns anys per les lleis de reactivació econòmica i per les limitacions previstes en les lleis del pressupostos, i per tant els processos de cobertura de les places no s'han pogut dur a terme en els terminis desitjats.

Entenem que el Tribunal de Comptes extreu la seva interpretació de la literalitat estricta de la norma, concloent que existeix un límit temporal màxim que s'estableix en 9 mesos. S'ha d'esdevenir, en tot cas, la finalització de la relació laboral si abans d'aquest termini es cobreix la plaça vacant o de nova creació pel procés selectiu corresponent.

La interpretació que efectua el Tribunal de Comptes s'ajusta doncs a la literalitat del text redactat. Text que empra la conjunció "i" (addició) en lloc d'"o" (opció). Aquesta apreciació és significativa perquè varia importantment el significat jurídic.

No obstant això, però, també pot ser motiu d'una interpretació diferent que avala l'actuació de l'Administració, i més si tenim en compte les particularitats pressupostàries actuals i els principis informadors de la funció pública, i conforme a la qual la conjunció "i" té també un significat d'addició, i pot introduir dos o més possibilitats totes vàlides.

D'acord amb la interpretació que efectua el Govern, l'excepcionalitat al període de 9 mesos permet la possibilitat d'allargar el termini, això sí, únicament fins a la cobertura de la plaça. Aquesta interpretació es fonamenta en la vocació i finalitat de la norma i del supòsit establert a l'article 87.2, en el qual es regula expressament la possibilitat de proveir temporalment aquesta plaça "fins que sigui proveïda definitivament". També es fonamenta en el principi d'eficiència, com a principi informador de la funció pública establert a l'article 2 de l'LFP, i és que no té sentit haver d'estar formant personal cada nou mesos en casos de manca de cobertura d'una plaça vacant o de nova creació, i més quan és la mateixa legislació pressupostària la limita expressament la creació de noves places i la cobertura de les places vacants respectivament.

Per tant, no podem estar d'acord amb aquesta observació del Tribunal de Comptes, atès que l'actuació de l'Administració es justifica en la teoria de la interpretació de la veritable vocació de la norma, l'addició d'ambdues possibilitats en la redacció de l'article 88.2, en consonància amb la garantia del principi d'eficiència, i els manaments restrictius de la normativa pressupostària i de mesures de contenció de la despesa pública.

Transferències i subvencions atorgades (2.2.8)

14. Control financer de les subvencions (pàg. 26)

El reglament de control pressupostari limita la fiscalització de les entitats privades que reben subvencions, préstecs, avals i altres ajuts a càrrec del pressupost, als supòsits que la Intervenció consideri oportú, i no de forma sistemàtica. Tot i que els departaments implicats amb la despesa han realitzat determinades actuacions, es posa de manifest que aquests procediments no han estat generalitzats ni sistemàtics, contràriament al requerit en els articles 15 a 17 del Reglament del procediment per a la concessió i el control de les subvencions i transferències públiques i l'article 39 de la LGFP. Aquest fet, a més de comportar l'incompliment normatiu referit, no permet garantir els fets que són objecte del control financer com són l'adequada i correcta obtenció dels ajuts, l'acompliment de les obligacions de gestió i aplicació dels mateixos per part dels beneficiaris, l'adequat i correcte finançament de les activitats subvencionades i la realitat i regularitat de les operacions que s'han finançat amb els ajuts.

Resposta

En relació amb aquest puntensem que l'afirmació del Tribunal de Comptes és subjectiva, pel fet que s'emet una opinió molt genèrica que manca del detall dels expedients, i a més, no té en consideració els controls que s'estan efectuant per part dels departaments gestors de les subvencions i dels controls que efectua el Departament d'Intervenció amb les liquidacions que donen lloc posteriorment als pagaments de les subvencions.

La Intervenció informa que els controls financers de les subvencions no són exclusius de la Intervenció General, sinó que els departaments també realitzen revisions exhaustives tant en el moment d'atorgar les subvencions, com en el moment de revisar-ne l'execució. Per aquest motiu, tot i que s'emeten informes puntuals de fiscalització de les subvencions, els documents i els expedients justificatius de totes les subvencions es troben als departaments corresponents, i el seu seguiment està documentalment justificat.

Per tant, el fet que no s'emetin informes de control financer per a la totalitat de les ajudes atorgades no significa que no existeixin controls: pel que fa a les ajudes atorgades per convocatòria pública, les bases preveuen la documentació que ha de rebre el departament en el moment de la presentació de la sol·licitud, i en el moment dels diferents pagaments. (En el cas de les adjudicacions directes també s'especifiquen aquests requeriments amb la formalització d'un contracte o d'un conveni entre el Govern i l'entitat beneficiària.)

Aquests controls es fan: en el moment en què els diferents departaments reben la documentació, que efectuen el control sobre la recepció correcta de la documentació i analitzen si la justificació que se'n desprèn s'adequa al motiu pel qual es va atorgar la subvenció; i en el moment en què es trameta el document de liquidació de la subvenció al Departament d'Intervenció General, juntament amb la documentació justificativa.

En el cas que manqui algun document justificatiu o bé hi hagi algun import no justificat o que la justificació no correspongui amb la finalitat de la subvenció, el Departament d'Intervenció General retorna la liquidació al departament per tal que s'esmeni la incidència o bé perquè es redueixi la subvenció per tal que l'import liquidat correspongui amb l'import degudament justificat.

D'altra banda, tenint en compte la situació econòmica actual i les incidències que s'han produït en algunes entitats que han rebut subvencions a càrrec del pressupost de l'Administració general, es van adjudicar el 2013 els treballs de diagnòstic dels procediments de control intern i de la situació patrimonial, financera i econòmica de les entitats esportives que reben ajudes públiques del Govern de tipus subvencions o transferències (edicte publicat al BOPA núm. 43, any 25, de l'11 de setembre del 2013). Aquests treballs han permès detectar les incidències de control intern existents a les entitats esmentades, i les recomanacions que se'n poden desprendre s'estan fent extensibles a les altres entitats que reben subvencions, amb les especificitats de cadascuna.

Es va considerar que aquesta adjudicació era necessària i prioritària abans que adjudicar auditories individuals, per la necessitat de detectar les mancances que hi pugui haver en els procediments de control intern de les entitats que reben les subvencions. Per tant, aquest és un pas més que ha de permetre millorar el control de les subvencions atorgades per l'Administració general.

Adicionalment, cal fer avinent que d'acord amb la Llei 6/2014 i les seves modificacions posteriors, les aportacions públiques que reben les entitats de serveis social i sociosanitàries resten sotmeses a una auditoria financera i de gestió. Les esmentades entitats poden optar per aportar l'auditoria o perquè l'efectuï el Govern. L'auditoria és si les aportacions públiques rebudes són iguals o superiors a 25.000 € o quadriennal si les quantitats percebudes són inferiors a 25.000€. En aquest sentit el Govern en la sessió de l'1 d'agost del 2018 va adjudicar els treballs d'auditoria financera i de gestió de les entitats que han suscirit un conveni de col.laboració amb el Govern en el marc dels serveis socials i sociosanitaris que reben aportacions públiques.

En conseqüència del que s'ha esmentat anteriorment, s'informa que la Intervenció és conscient de la necessitat de control sobre les entitats que reben subvencions des de l'Administració general, i per això té en compte les consideracions del Tribunal de Comptes i continuarà treballant en aquest sentit, però també manifesta que el Tribunal de Comptes no ha tingut en consideració els canvis o les millores que s'estan portant a terme en aquest àmbit.

15. *Explotació concessió bus exprés (pàg 26)*

No tenim constància de la justificació de les obligacions contractuals del concessionari i la seva revisió per part del Govern, especialment les recollides en l'article 11 de l'explotació del servei

Resposta

Amb referència a la justificació de les obligacions contractuals del concessionari recollides en l'article 11 del contracte inicial, el Departament de Transports verifica o actua quan es produeix algun incident (queixes per no respectar les freqüències establertes, pel mal funcionament de la targeta d'abonament, etc.) algun dia puntual. El Departament de Transports no realitza inspeccions d'ofici.

Quant als punts de l'apartat A):

- a), b), e), f), l), r), t): la línia del bus exprés es realitza amb 7 vehicles i 1 de reforç (en cas d'avaría d'un vehicle), per complir amb els horaris i les freqüències autoritzats tots els dies de l'any. L'empresa disposa d'un taller mecànic propi per realitzar el manteniment preventiu dels vehicles i les reparacions necessàries (manteniment correctiu). L'empresa concessionària disposa d'una empresa pròpia d'assistència en carretera per poder arrossegar els vehicles fins al taller mecànic en cas d'avaría. Els autobusos estan al corrent de la ITV.

- c), d), g), i), m), p), o), q), s), u), v): l'empresa concessionària compleix amb les seves obligacions quant a personal, assegurances dels vehicles i propietat dels mateixos vehicles (ja estan pagats). El Departament de Transports no ha rebut mai cap queixa d'un tercer que es derivi del funcionament del servei. Pel que fa a la informació, la publicitat i la imatge corporativa, es respecten des de l'inici de la concessió i es compleix amb la Llei d'ordenació de la llengua oficial. L'empresa concessionària compleix amb les obligacions derivades de l'oferta, dels plecs i del contracte.

- h), j), k), n): els vehicles disposen d'un sistema de control de billetatge, que permet enviar mensualment les dades dels viatgers transportats (en funció dels títols de transport que aquests utilitzen) al Departament de Transports. El Departament de Transports no ha tingut mai cap queixa d'un usuari a qui no li hagi estat permès l'accés al servei. L'empresa concessionària sempre ha col·laborat i ha facilitat la inspecció dels seus equips a l'Administració quan ha estat necessari verificar dades.

Quant al punt B): els vehicles es van posar a disposició de la concessió a l'inici de la mateixa concessió i per tant aquest punt no té lloc en el nou contracte.

D'altra banda, tindrem en compte l'observació del Tribunal de Comptes d'enregistrar la subvenció al dèficit d'aquest servei concessionat amb càrrec al capítol IV de l'estat de despeses.

Actius financers (2.2.10)

16. Enregistrament pressupostari dels excedents de subvenció i aportació que es reintegren (pàg. 28)

Les Lleis del pressupost general dels diferents exercicis estableixen l'obligació de reintegrar els ingressos obtinguts per transferències del Govern i no utilitzats durant l'exercici pressupostari.

[...]

El Govern ha de registrar aquests retorns com una operació corrent o de capital de l'estat d'ingressos del pressupost, segons quin fos la naturalesa de la transferència inicial, en conceptes diferents dels reservats per a les variacions de les operacions financeres.

Resposta

L'article 16.1 de la Llei 3/2017, del 9 de febrer, del pressupost per a l'exercici 2017 diu que "un cop aprovada la liquidació de comptes de les entitats beneficiàries de transferències nominatives per part dels òrgans competents de les dites entitats, i sempre que no s'hagi compromès el total de la despesa pressupostada, aquests organismes han de retornar al Govern els ingressos obtinguts amb la transferència i no utilitzats durant l'exercici pressupostari".

Atenent aquest article de la norma, les entitats beneficiàries retornen els excedents de transferències en exercicis pressupostaris posteriors a la seva concessió un cop aprovada la liquidació de comptes.

L'estructura pressupostària que estableix la Llei del pressupost per a l'exercici 2017 determina, pel que fa als ingressos, la partida 870 (Romanents de tresoreria) per enregistrar l'import de l'excés de finançament generat en exercicis anteriors destinats a finançar els respectius pressupostos de despesa exclusivament per operacions no financeres. Es tracta de recursos generats i liquidats de manera que no comporten un nou reconeixement de drets.

D'altra banda, la normativa vigent de països veïns del nostre considera també la partida 870 per enregistrar excedents de transferències d'exercicis anteriors. En el cas d'excedents de transferències rebudes en exercicis anteriors, considerem correcta la pràctica del Govern de registrar-ho pressupostàriament en el capítol 8 com un actiu financer. En tot cas, i pel que fa a excedents de transferències registrades en l'exercici corrent, estem d'acord a enregistrar-los, com diu el Tribunal de Comptes, com una operació corrent o de capital de l'estat d'ingressos del pressupost segons quina sigui la naturalesa de la transferència inicial.

Per tant, no podem compartir aquesta observació del Tribunal de Comptes donat que les operacions enregistrades en la partida 870 corresponen en tots els casos a excedents de transferències concedides en pressupostos d'exercicis tancats.

Passius financers i despeses financeres (pàg. 29)

17. Incorrecte registre pressupostari d'interessos meritats no vençuts (pàg. 30)

El Govern ha enregistrat pressupostàriament despeses financeres meritades i no vençudes per import de 2.697.507 euros quan, atès que no eren exigibles a l'entitat al tancament de l'exercici, no era procedent fer-ho, contravenint el principi d'annualitat regulat a l'article 14 de la LGFP.

Resposta

La base de registre o base comptable utilitzada en l'elaboració i l'execució de l'estat de despeses del pressupost del Govern està regulada als articles 14 i 15 de l'LGFP.

El principi d'annualitat (article 14 de l'LGFP) té un doble aspecte: d'una banda, es refereix a l'aprovació del pressupost, i de l'altra, a l'execució. En el primer aspecte, l'annualitat significa que la Llei del pressupost té limitada la vigència a un any, i, per tant, l'òrgan legislatiu ha d'aprovar el pressupost cada any. En el segon aspecte, l'annualitat significa que les operacions d'execució del pressupost s'han de realitzar dintre del període anual, i s'imputen als seus comptes només els que compleixin aquesta condició.

El principi d'especialitat (article 15 de la LGFP) expressa que l'habilitació a l'executiu no té un abast genèric o il·limitat i ofereix tres aspectes: qualitatiu, quantitatiu i temporal.

Per tant, d'acord amb el principi d'anualitat, les despeses financeres en concepte d'interessos de deute públic i de préstec per un import de 2.697.507 euros, es pressuposten i es registren a la liquidació del pressupost en el moment que es produeixen o es meriten, independentment del moment en què es produeix el pagament.

Sobre la base de l'article 31.1 d de l'LGFP, la liquidació d'aquestes despeses és practicada per l'òrgan gestor corresponent (ministeri encarregat de les finances) en compliment d'una obligació legal. Amb relació a la despesa financera, l'obligació legal correspon als diversos decrets d'emissió de deute públic aprovats pel Govern i al contracte del préstec de 115 milions d'euros que el Govern va formalitzar el 6 de juliol del 2012 destinat al finançament de les obres d'infraestructures viàries (tram II i IV del projecte Desviació de Sant Julià i fases II, III i IV del projecte Túnel de les Dos Valires).

Val a dir que aquest criteri de registre, que es basa en el principi d'anualitat –i que és el que s'aplica per a la generalitat de les despeses, principalment– és homogeni amb els criteris de registre de la informació relatius a la comptabilitat financera i a la nacional. El sistema d'informació sobre la comptabilitat nacional que serveix com a base de càlcul de les xifres de dèficit i de deute insta a presentar la liquidació pressupostària d'acord amb criteris SEC 2010, que determina pel que fa amb aquest capítol de despesa que la base de registre és la meritació.

Consegüentment, per tot el que s'ha exposat anteriorment, no podem estar d'acord amb aquesta observació del Tribunal de Comptes.

Estats financers (2.3)

18. Estats financers consolidats (pàg. 36)

El Govern no ha presentat els seus estats financers consolidats tal i com obliga la NICSP 35. (nota 2.3)

Resposta

Les NICSP s'han d'entendre com les normes generals d'informació financera per aplicar a entitats del sector públic i estableixen els principis per al reconeixement, la mesura, la presentació i la informació a revelar de transaccions i fets en els estats financers.

En concret, l'NICSP 35 defineix els principis per presentar i preparar els estats financers consolidats quan una entitat controla una o més entitats distintes, però en cap cas no defineix el procediment a emprar per aprovar-los o presentar-los a certs òrgans.

La Llei general de les finances públiques preveu en els articles 34 i 49 els terminis per presentar al Consell General els estats pressupostaris i financers del Govern d'Andorra però en cap cas no determina terminis per ultimar els estats financers consolidats. Com tampoc no ho fa explícitament la Llei del Tribunal de Comptes.

Cal tenir en consideració la impossibilitat de retre els estats financers consolidats del Govern simultàniament amb els estats financers individuals del Govern ja que els terminis legals de presentació coincideixen amb els dels estats financers de les entitats dependents del Govern.

Finalment volem fer saber al Tribunal de Comptes que el Govern està realitzant els estats financers consolidats de l'exercici 2017, que es troben en l'última fase del treball. També volem posar de manifest el fet que el Govern disposa dels comptes consolidats de l'exercici 2016, tot i no estar-hi obligats per la normativa, i que es van facilitar durant els treballs de fiscalització dels comptes de l'exercici 2017.

Comptes a cobrar, vendes i ingressos (2.3.3)

19. Procediments de gestió, inspecció i recaptació de tributs (pàg. 41)

Determinats procediments de gestió i recaptació tributària son duts a terme sense disposar d'eines informàtiques que permetin un adequat control i que automatitzin processos que els facin eficients.

Aquestes debilitats s'han observat en el control de les actuacions inspectores, en els procediments de recaptació del departament de duanes i en els procediments de recaptació executiva dels tributs.

Per tal de dotar d'eficàcia a aquest procediment i evitar la prescripció de tributs, es recomana la implantació d'eines que automatitzin al màxim aquesta activitat i n'estableixin els oportuns controls.

Resposta

El Departament de Tributs i de Fronteres, en la data d'emissió d'aquest informe té gairebé la totalitat dels seus procediments informatitzats, es pot parlar d'un 90%, ja que des de l'exercici 2017 i fins a la data d'avui s'ha treballat en aquest sentit.

Pel que fa a Gestió Tributària, tots els procediments estan actualment informatitzats, i s'ha finalitzat la informatització dels processos de comprovació, que avui ja estan incorporats a la plataforma SAP.

Quant als procediments d'inspecció, el 27 de desembre del 2018 el Govern va adjudicar el desenvolupament d'una eina informàtica que ajudi a realitzar aquestes tasques per ser més eficients (BOPA 79, any 2018, del 27 de desembre). Està previst que el desenvolupament d'aquest programa finalitzi durant el 2019, i per tant, en el decurs del 2019 estarà operatiu i els procediments d'inspecció estaran automatitzats.

Aquesta informatització permetrà evitar que cohabitin dos sistemes i que sigui necessària una acció manual (comunicació entre les diferents àrees) per tal que els deutes existents a l'AS400 siguin incorporats a SAP i s'iniciï el procediment executiu.

Aquestes accions han de permetre una millor eficàcia en la recaptació dels deutes tributaris i resoldre les mancances constatades en l'informe del Tribunal de Comptes, tot i que actualment la gestió d'aquests procediments es controla en la seva totalitat, i en aquest sentit no hi ha risc que prescriguin els expedients.

20. Rectificació incorrecta del deteriorament del valor dels crèdits comptabilitzats per duplicat en l'exercici 2016 (pàg. 41)

Els comptes de 2016 reflectien una duplictat en el registre del deteriorament de crèdits incobrables per l'IGI donat que no es va cancel·lar la dotació corresponent l'any 2015, per import de 12.823.349 euros. Aquesta duplictat s'ha corregit durant l'exercici 2017 si bé la regularització no s'ha efectuat mitjançant una correcció del resultat dels exercicis anteriors del patrimoni net i amb aplicació retrospectiva, provocant que el resultat de l'exercici es vegi sobrevalorat en la quantia indicada.

Resposta

El 22 de desembre del 2016 s'aprova el Reglament relatiu a l'adopció de les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic, amb el caràcter de Pla marc per al sector públic estatal del Principat d'Andorra, i entra en vigor l'1 de gener del 2017.

Així mateix, en la web de Finances es publica el document "Definicions i relacions comptables", que recull el pla comptable i la descripció dels comptes comptables. En aquest document, pel que fa al compte 121 (Resultats d'exercicis anteriors), en l'apartat c es diu que "s'ha de carregar o abonar amb abonament o càrrec a la contrapartida que correspongui pels ajustos en els actius nets/patrimoni de l'entitat derivats de canvis de criteri comptable o errors d'exercicis anteriors, [...]".

En el Pla general de comptabilitat pública del 27 de gener de 1999, vigent fins a l'entrada en vigor del Pla marc per al sector públic estatal del Principat d'Andorra, les correccions per errors es realitzaven en l'exercici en què eren detectats i es reflectien en el compte de resultats de l'exercici.

Per tant, es tindrà en compte la dita observació del Tribunal de Comptes en els exercicis futurs.

Altres actius financers –Actius no corrents– (2.3.5)

21. Deteriorament dels crèdits a llarg termini (pàg. 42)

El Govern va concedir una pòlissa de crèdit a l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries de fins un màxim de 20.022.376 euros, essent el saldo a 31 de desembre de 2017 de 16.447.402 euros. Aquesta operació tenia data de venciment del 15 de març de 2017 que s'ha anat renovant i de la qual es podria qüestionar la seva recuperabilitat.

Resposta

Com bé es diu en l'observació, hi ha un contracte de pòlissa de préstec entre el Govern i l'AREB que s'ha anat renovant anualment des que es va formalitzar. El Govern finança aquest préstec concedit a l'AREB amb una pòlissa de crèdit sindicat que es va formalitzar el 15 de març del 2016 amb venciment el 15 de març de 2017 i que s'ha renovat els anys 2018 i 2019, d'acord amb el que preveuen les lleis dels pressupostos dels anys respectius.

Pel que fa als recursos dels quals preveu disposar l'AREB per atendre la devolució del deute, cal tenir en compte el següent.

Que mitjançant la Llei 1/2016, del 21 de gener, de modificació de la Llei 7-2015, del 15 de gener, del pressupost per a l'exercici del 2015 i de crèdit extraordinari i de suplement de crèdit per finançar despeses diverses de l'exercici 2015 de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries s'aprova el pressupost d'ingressos i el pressupost de despeses per a l'exercici 2015 de l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries que s'annexa a la Llei 7/2015. Aquest pressupost preveu, pel que fa als ingressos, un préstec de 20 milions d'euros destinat a finançar les despeses del procés de resolució de l'entitat Banca Privada d'Andorra, SA.

A l'article 21, apartat 4, de la Llei 8/2015, del 2 d'abril, de mesures urgents per implantar mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries, s'estableix: "els ingressos eventuais derivats de la venda o del cessament de les activitats de l'entitat pont corresponen a l'AREB, que els ha d'aplicar en primer lloc a la recuperació de tota despesa raonable en què hagi incorregut com a conseqüència de la utilització de qualsevol instrument de resolució o de l'exercici de les seves competències de resolució."

Així doncs, d'acord amb aquest article, l'AREB destinarà a la devolució del préstec esmentat la totalitat dels recursos obtinguts de la venda de l'entitat pont.

El preu de venda de Vall Banc, SAU està format per diversos components. Un primer component anomenat "preu final" i pel qual l'entitat adquirent ja ha pagat la quantitat de 3,8 milions euros, ingressos que han estat utilitzats per l'AREB per retornar de manera parcial el préstec obtingut del Govern, reduint l'import del mateix préstec el 31 de desembre del 2017 a una quantitat de 16,4 milions d'euros.

A aquest preu final cal afegir-hi un preu variable posterior a la data de tancament o *earn out* que té dos components. El primer component correspon al 50% dels dividends que Vall Banc, SAU pagui al comprador durant els primers 5 anys després de l'adquisició, amb un màxim de 7 milions d'euros. El segon component correspon al 50% del preu de venda que el comprador obtingui de la venda total o parcial de les accions de Vall Banc amb un límit màxim de 15 milions d'euros, tenint en compte que si el comprador no ha pagat cap import en concepte de dividends dels 5 primers anys, aquest límit es podrà incrementar en la proporció no pagada d'aquests dividends fins a un màxim de 22 milions d'euros.

Així doncs, avui l'AREB té una expectativa d'ingressos derivats de la distribució de dividends i de la venda de l'entitat Vall Banc, SAU que, en el cas de produir-se en la seva integritat, permetria retornar al Govern la totalitat del préstec.

22. Cessió del control i transferència dels riscos i beneficis sobre els elements d'immobilitzat a altres entitats (pàg. 45)

El Govern té cedit el control els riscos i beneficis d'immobles i altres actius a ens que en depenen, tot i mantenir enregistrat els mateixos en els seus estats financers.

Es recomana que es revisin els elements de propietat, planta i equipament i actius intangibles dels quals s'hagi cedit el control i transferit els riscos i beneficis amb un caràcter permanent o de durada definida i verificar l'adequat registre i valoració en els estats del Govern conforme el que disposen les normes comptables.

Resposta

En el tancament de l'exercici 2017 el Govern té activats, tant en el seu inventari de béns com en la comptabilitat financera, els actius cedits i adscrits en contra preveient-se com si fossin de propietat plena malgrat que en aquests casos el control, els riscos i els beneficis sobre aquests béns recauen sobre els ens que en depenen.

En l'aplicació de l'inventari de béns del Govern d'Andorra que manté actualitzat el Departament de Pressupost i Patrimoni es troben identificats els béns cedits i adscrits en contra, així com els seus valors quant a cost i amortització acumulada. Al tancament de l'exercici 2018, i aplicant la política comptable definida pel Govern en la guia d'implementació per a l'adaptació de les normes comptables a les NICSP publicada en la web de Finances, es van realitzar en l'àmbit comptable les regularitzacions pel que fa a aquests béns.

Cal dir, però, que aquests béns es mantenen en el registre auxiliar d'inventari de béns de Govern perquè el Departament de Pressupost i Patrimoni en pugui fer el seguiment, tot i que el Govern té cedit el control i transferits els riscos i beneficis a altres ens.

Els béns cedits i adscrits lliurats pel Govern regularitzats en el tancament de l'exercici 2018 ascendeixen a un import total de 46.737.621 euros quant a valor d'adquisició i de 16.601.154 euros quant a amortització acumulada; en resulta un valor net de 30.136.467 euros. Vegeu el detall dels béns cedits i adscrits en contra en l'Informe del tancament de l'immobilitzat 2018 – Govern d'Andorra, de data 1 d'abril de 2019, que s'adjunta a l'annex núm. 4 *Informe del tancament de l'immobilitzat 2018 – Govern d'Andorra*.

Per tant, aquesta observació del Tribunal de Comptes ja s'ha esmenat en el tancament de comptes del Govern de l'exercici 2018.

23. Principi d'especialitat qualitativa en la determinació del concepte d'inversió (pàg. 45)

S'enregistren pressupostàriament amb càrrec a partides del capítol d'inversions, transaccions que, per contra, no reben el tractament comptable d'inversió, quan els criteris per a ser considerat inversió, en l'àmbit pressupostari, i propietat, planta i equipament o actius intangibles des del punt de vista comptable, són coincidents. El total d'aquestes transaccions, en l'exercici 2017, ascendeix a la quantitat de 819.539 euros.

Resposta

Les transaccions a les quals s'ha donat tractament pressupostari d'inversió i que no s'han registrat a l'immobilitzat de la comptabilitat financera són les que no han estat incorporades a l'inventari de béns i drets de patrimoni d'acord amb els criteris fixats pel Departament de Pressupost i Patrimoni, quant a l'especificitat de les inversions i d'acord amb les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic (NICSP).

Així doncs, si bé el tractament pressupostari i comptable de les inversions parteix d'un mateix criteri, que és el de permanència en l'Administració general (un any), d'acord amb l'article 15 de l'LGFP relatiu al principi d'especialitat, a l'hora d'incorporar aquestes inversions en el patrimoni s'introdueix el criteri de l'especificitat del bé que serveix de filtre per tal d'activar solament els béns i drets que es creuen oportuns, seguint les definicions establertes en el Decret d'aprovació del Reglament relatiu a l'adopció de les Normes internacionals de comptabilitat del sector públic, del 22 de desembre de 2016.

Quant a la tipologia de béns o inversions de reposició, s'activen sempre que segueixin el que estableixen les normes de valoració del pla de comptabilitat del sector públic, en el qual s'indica que els costos de renovació, ampliació o millora dels béns d'immobilitzat material seran incorporats a l'actiu, com a major valor del bé, en la mesura que impliquin un augment de la seva capacitat o productivitat, o un allargament de la seva vida útil i sempre que sigui possible saber o estimar raonablement el valor net comptable dels elements que, per haver estat substituïts, hagin de ser donats de baixa de l'inventari. D'acord amb aquests criteris s'activaran com a major valor de l'immobilitzat les despeses que s'ajustin a la norma de valoració esmentada anteriorment i sempre que es pugui valorar de manera fiable i correcta la part de l'element que es vol substituir per poder-lo donar de baixa.

Segons la naturalesa de la despesa les liquidacions s'imputen financerament com s'indica en la pàgina 45 de l'informe del Tribunal de Comptes:

Compte de despesa	Reposició/millora	Import
600	Compra de mercaderies	12.534
600	Altres subministraments i serveis	286.709
620	Investigació i serveis realitzats	286.016
622	Reparacions i conservació	192.708
629	Comunicacions i altres serveis	159
663	Interessos de préstecs, comptes corrents i altres	57.229
621	Lloguers i cànon	4.184
Total		819.539

Val a dir que, malgrat que es realitza una anàlisi exhaustiva en el moment de proposar els crèdits en l'elaboració de l'Avantprojecte de llei del pressupost, la idoneïtat d'adscriure partides d'inversió real depèn de les justificacions que els departaments fan arribar al Departament de Pressupost i Patrimoni. Una vegada s'entra en la fase d'execució del pressupost aprovat pel Consell General, es constata que la descripció de la despesa no s'adequa a la justificació de la despesa en el moment de l'elaboració del pressupost. És evident que encara cal ser més estricte amb aquest fet, però val a dir que finalment el percentatge de crèdits dotats com a inversió real que hauria d'haver estat despesa de l'exercici és del 2% (desestimat / inversió real).

Cal concloure, que el quadre que el Tribunal incorpora a la pàgina 45 del seu informe, l'elabora el Departament de Pressupost i Patrimoni en el tancament del Patrimoni de cada exercici i l'hi ho facilita. Aquest quadre recopilador és el resultat de verificar factura per factura totes les liquidacions d'inversió i les transferències de capital que s'esdevenen durant l'exercici a tractar.

Comptes a pagar (2.3.9)

24. Insuficient estimació del saldo de creditors per obligacions pendents d'imputar al pressupost (pàg. 47)

La LQTC vigent en l'any 2017 preveia que les transferències als comuns es calculessin pel resultat d'aplicar el percentatge de 18% sobre els ingressos tributaris ajustats, liquidats i imputables comptablement al Pressupost de l'Administració General, efectivament realitzats en l'exercici immediatament anterior" [...]

L'import a transferir que deriva de la regulació anterior és de 62.149.487 euros. No obstant l'anterior, l'Estat del rendiment financer de 2017 incorpora despeses per aquest concepte per l'import dels pagaments a compte efectuats pel Govern, per 54.600.000 euros, pel que el resultat de l'exercici estaria sobrevalorat i els passius corrents estarien infravalorats en 7.549.487 euros

Resposta

En l'exercici 2017 es van liquidar transferències als comuns per l'import total de 54.600.000 euros, que corresponia als crèdits inicials aprovats a la Llei de pressupost de l'exercici 2017.

En virtut de l'article 3.5 de la Llei qualificada de transferències als comuns, del 4 de novembre del 1993, el Govern tenia que ajustar o regularitzar l'import de les transferències als comuns un cop el Consell General aprovés la liquidació de comptes de l'Administració general de l'exercici 2016.

En aquest sentit, la memòria i els informes corresponents a les fiscalitzacions dutes a terme pel Tribunal de Comptes durant l'any 2017 van ser aprovats per assentiment en la sessió ordinària del Consell General del dia 13 de setembre del 2018.

Per tant, un cop el Consell General va haver aprovat la liquidació de comptes del Govern de l'exercici 2016, el ministeri encarregat de les finances va efectuar el càlcul de l'import que s'havia de transferir als comuns; l'import de la regularització per a l'exercici 2017 va ser de 7.549.487 euros.

El Govern va liquidar i pagar aquest import en l'exercici 2018 i en concret amb càrrec al crèdits habilitats d'acord amb la Llei 28/2018, del 22 de novembre, de suplement de crèdit per fer front a les despeses derivades de la regularització de l'import de les transferències als comuns de l'exercici 2017 (BOPA núm. 78, any 2018, del 19 de desembre del 2018).

D'acord amb el que s'ha exposat, en la data de tancament de l'exercici 2017 encara no estaven aprovats els comptes del Govern de l'exercici anterior i, per tant, no es disposava de l'import total definitiu a transferir als comuns. És per aquest motiu que, degudament, no es va registrar aquest import en la liquidació del pressupost per a l'exercici 2018 si bé és cert que, tal com diu el Tribunal de Comptes, esqueia registrar en la comptabilitat financera la provisió per un import estimat.

Endeutament (2.3.12)

25. Endeutament formalitzat pendent d'aplicar a la seva finalitat (pàg. 51)

El Govern disposa de finançament formalitzat i ingressat, provinent principalment de l'endeutament, la destinació del qual eren diferents inversions i despeses, de les quals, a la data de l'informe l'execució no s'ha completat sent l'import total de les mateixes de 17.020.829 euros, considerant les previsions de l'entitat.

Resposta

Les despeses a les quals estava destinat el finançament provinent principalment de l'endeutament autoritzat per les lleis de crèdit extraordinari que es detallen en la pàgina 52 de l'informe del Tribunal de Comptes, ja es van realitzar en la seva totalitat, contràriament a l'observació del tribunal de Comptes

Val a dir, però, que es tindrà en compte la recomanació del Tribunal de Comptes d'aprovar per Govern i de forma específica l'anul·lació o la regularització d'aquest excés de finançament.

Provisions de llarg termini (2.3.13)

26. Enregistrament de contingències com a provisions (pàg. 53)

Les Normes comptables diferencien entre provisions i contingències de manera que les primeres són obligacions presents que es poden quantificar de manera fiable i que existeix una probabilitat que requerirà de la sortida de recursos; mentre que la contingència és una obligació possible que, o bé està mancada d'algun dels requisits anteriors, o bé requereix, per a que es doni o no, de fets incerts futurs que no estan totalment sota el control de l'entitat.

El Govern té litigis oberts per import de, al menys, 452.780.371 euros dels quals atorga alguna probabilitat de resolució desfavorable a litigis per import de 25.736.092 euros. Sobre aquests litigis estima la provisió de responsabilitat, que al 31 de desembre de 2017 era de 10.131.006 euros, assignant a cada assumpte un percentatge en funció de l'estimació del risc de resolució desfavorable.

S'observa, per tant, que el criteri seguit pel Govern no s'ajusta estrictament a les normes comptables pel que es recomana que es diferenciï entre provisions i contingències, que es reconegui el passiu derivat del les primeres i s'inclogui a les notes als estats financers el detall de la informació que requereixen les normes comptables del sector públic.

Resposta

D'acord amb les normes comptables, el Govern enregistra la provisió per responsabilitats corresponent als litigis pendents de resolució desfavorable en la data de tancament de l'exercici d'acord amb la resposta del Gabinet Jurídic en què, d'acord amb el seu criteri, manifesta la probabilitat del risc d'obligacions que generin una sortida de recursos per al Govern.

El criteri establert per Govern és el següent:

1. Si hi ha més d'un 50% de probabilitats que hi hagi un desenllaç desfavorable dels litigis en curs el risc s'ha considerat probable i es provisiona en la comptabilitat financera en un 50% l'import de la despesa.
2. Si hi ha entre un 15% i un 50% de probabilitats de desenllaç desfavorable es considera un risc possible i es provisiona en la comptabilitat financera en un 25% l'import de la despesa.
3. En el cas que hi hagi menys del 15% de probabilitats de desenllaç desfavorable el risc es considera remot.

Pel que fa als punts 1 i 2 s'informa en les notes explicatives dels estats pressupostaris i financers del Govern d'Andorra en l'apartat de compromisos i contingències de l'import total de 25.736.092 euros al que podria ascendir el total de la despesa en cas de resolució desfavorable. Pel que fa al punt 3, l'import dels litigis ascendeix a 426.728.010 euros però no s'informa en la memòria donat que el risc és remot.

Cal dir també que com ja s'explica en la memòria dels comptes anuals de l'exercici i d'acord amb la NICSP19 les provisions es reconeixen quan el Govern té l'obligació present com a resultat de successos passats, la cancel·lació de la qual és probable que origini una sortida de recursos, però que resulta indeterminada en quant al seu import i/o moment de cancel·lació i que es pot realitzar una estimació fiable de l'import de l'obligació.

D'altra banda, Govern no reconeix els passius contingents, però presenta els detalls de qualsevol contingència a les notes dels estats financers, excepte en cas que la possibilitat d'una sortida de recursos que incorporin beneficis econòmics o potencial de servei sigui remota.

Val a dir, també, que aplicant la recomanació del Tribunal de Comptes l'import a provisionar en els casos amb risc probable seria de 9.997.247 euros i que l'import a informar en la memòria incloent els litigis amb risc probable i possible seria de 25.736.092 euros, tal i com ja s'informa en els estats pressupostaris i financers.

En conclusió, es tindrà en compte la recomanació del Tribunal de Comptes en els propers exercicis.

Resultats extraordinaris (2.3.15)

27. Ingressos d'exercicis anteriors (pág. 55)

S'enregistren com a ingressos d'exercicis anteriors, amb contrapartida al compte de deutors per drets reconeguts pendents d'exercicis tancats, la variació del recàrrec del 10% al 20% pels deutes de la taxa de vehicles i taxa d'activitats comercials en aquells casos que aquest augment es merita en l'exercici següent al qual correspon la taxa. Igualment, es segueix la pràctica comptable esmentada respecte els ingressos en concepte de sanció que es deriven dels deutes impagats esmentats. Els ingressos anteriors per un import de 188.067 euros no tenen contrapartida pressupostària.

Respecte a la comptabilització dels ingressos descrits, aquests s'han de reconèixer en la comptabilitat financera com a ingressos de l'exercici en el qual es meriten i amb el reflex pressupostari corresponent.

Resposta

Contràriament a l'observació del Tribunal de Comptes, les sancions i recàrrecs de deutes d'exercicis tancats es meriten en l'exercici corrent i tenen el reflex pressupostari corresponent en l'exercici corrent. En l'annex núm. 5 *Relació recàrrecs constrenyiment 10% al 20% exercici 2017* s'inclou el detall de les liquidacions de recàrrecs que han passat del 10% al 20% en l'exercici 2017. En aquests casos pressupostàriament s'han enregistrat en la tarifa 34300 02 Recàrrec de constrenyiment del 20%, essent la correspondència al compte financer (777430) Recàrrecs amb contrapartida al compte de deutors de l'exercici corrent (430).

Vegeu a l'annex núm. 5 *Relació recàrrecs constrenyiment 10% al 20% exercici 2017* uns exemples que ho acrediten.

Per tant, no estem d'acord amb l'observació del Tribunal de Comptes.

Estat del romanent de tresoreria (2.4)

28. *Càlcul del romanent de tresoreria, romanent de tresoreria afectat i no afectat (pàg. 57 i 58)*

L'estat del romanent de tresoreria incorpora pendents de cobrament per import de 26.304.434 euros, inclou saldos creditors que no son pressupostàriament exigibles al tancament de l'exercici per import de 1.521.411 euros i no recull romanents de tresoreria afectats per import de 17.020.289 euros l'aplicació dels quals faria que el romanent de tresoreria no afectat al 31 de desembre de 2017 fos negatiu de 52.907.837 euros.

Resposta

El finançament d'un import total de 17,02 milions d'euros que el Govern va rebre per finançar les despeses detallades al quadre de la pàgina 57 de l'informe del Tribunal de Comptes¹ no es troba afectat d'ençà l'any 2014 al finançament de despeses compromeses pendents de liquidar, atès que les despeses a les quals estava destinat el dit finançament ja es van realitzar en la seva totalitat. Per aquest motiu, a la data de tancament del 2014 es va procedir a anul·lar aquest finançament i no escau considerar-lo com a afectat dins l'estat del romanent de tresoreria del Govern.

¹ Galeria de serveis Túnel d'Envalira (12,9 milions); projecte 027/2001 (2,7 milions); obres dels trams 3 i 4 de la desviació de Sant Julià (1,4 milions).

Per tant, no podem compartir aquesta observació. Val a dir però que es tindrà en compte la recomanació del Tribunal de Comptes d'aprovar per Govern i de forma específica l'anul·lació d'aquest finançament.

Contractació pública (2.5)

29. Registre de contractes (pàg. 58)

L'article 65 apartat 3 de la LCP preveu la creació d'un registre de contractes d'accés públic i determina la informació bàsica que ha de contenir. Aquest registre no ha estat creat.

Resposta

Donant compliment al que estableixen l'article 20.4 de l'LCP i l'article 11 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2017, totes les adjudicacions definitives superiors a 7.500 euros, així com les modificacions dels contractes d'aquest import, es publiquen al BOPA.

Cal fer avinent que la Junta de Contractació Administrativa va realitzar la primera junta el 19 de febrer del 2003. Ha classificat 41 empreses d'obra pública i 57 empreses de subministraments, a més de resoldre dubtes dels òrgans de contractació.

30. Adjudicacions directes sense justificació o justificació no adequada a la LCP (pàg. 58)

S'han detectat diverses adjudicacions directes sense que s'hagi justificat l'ús d'aquesta modalitat de contractació.

Aquesta circumstància es posa de manifest, almenys, en les contractacions següents:

- *Contracte per la prima de responsabilitat civil 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 348.561 euros, amb capital assegurat de 4.808.096 euros.*
- *Contracte per la prima d'accidents 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per import de 311.367 euros per un capital de 3.595.473 euros.*
- *Contracte per la prima d'automòbils 2017, adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 174.632 euros.*

- *Contracte per la prima multirisc 2017 adjudicat a la Companyia andorrana d'assegurances per un import de 226.186 euros, per un capital assegurat de 2.288.800 euros.*

Resposta

Els contractes de prestacions adjudicats a *Companyia andorrana d'assegurances* corresponen al contracte d'assegurança subscrit en data 18/05/88, que preveu una durada fins al 31/12/88 i la seva pròrroga tàcita per anys naturals a comptar de l'1/1/89, que ha estat objecte de pròrroques successives fins ara.

L'especificitat de les clàusules que s'estableixen en un contracte d'aquestes característiques comporta l'anàlisi de quines són les cobertures més adients a l'activitat del Govern d'Andorra, motiu pel qual en l'actualitat s'està en procés de revisió de la totalitat de les clàusules del contracte esmentat. La finalitat és poder aprovar un plec de bases que incorpori unes clàusules en consonància amb el temps actual i que garanteixi les prestacions futures per tal de poder procedir a una nova licitació.

En aquest sentit, es fa avinent que el Govern, en la sessió del dia 25 de setembre del 2013, va adjudicar el contracte de prestació de serveis per a l'estudi del mapa de riscos i la preparació de la contractació de les pòlisses d'assegurança, de manera que es va preveure que amb el resultat d'aquests treballs el Govern podria formalitzar el plec de condicions administratives i el plec de prescripcions tècniques en funció de l'anàlisi de riscos i publicar un concurs públic amb vista a adjudicar el nou contracte d'assegurances.

Val a dir que, el Govern ha posat de manifest a través, entre d'altres, de l'adjudicació dels treballs d'anàlisi i diagnosi dels riscos actuals, la seva voluntat d'adoptar, a mitjà termini, les recomanacions en matèria de cobertura de riscos.

31. Pròrroga d'un contracte no ajustada a la LCP (pág. 59)

El contracte que es mantenia amb la COOPERATIVA INTERURBANA I HISPANO ANDORRANA Transport públic TMB, per la prestació de servei de la tarja magna i la tarja blava tenia el seu venciment el 31 de desembre de 2016. El contracte s'ha seguit prestant durant l'exercici de 2017, meritant uns compromisos 702.299 euros. Aquesta pràctica és contrària al principi de concurrència que ha de regir la contractació pública.

Resposta

El dia 14 de juliol del 2010, el Govern va acordar l'adjudicació de la prestació de serveis per assegurar el transport públic a les persones posseïdores de la Targeta Magna i de la Targeta Blava, a Cooperativa Interurbana, i a la Hispano Andorrana.

El responsable de la Secretaria d'Estat i de Salut d'aquell moment va justificar en la proposta d'adjudicació presentada al Govern que calia adjudicar directament aquest servei, perquè les dos empreses (Cooperativa Interurbana i la Hispano Andorrana) eren les dos úniques que podien realitzar el servei de referència.

Per tant, es va justificar la contractació directa segons el que estableix l'article 46.2 apartat f) de la Llei de la contractació pública, i d'acord amb la Disposició addicional cinquena de la Llei 5/2008, del 15 de maig, d'acompanyament del Projecte de llei del pressupost 2008 sobre les noves formes de contractació i finançament d'obres públiques.

Es va establir un contracte amb data d'inici l'1 de gener del 2010, renovable tàcitament de forma anual, fins a un màxim de 6 anys incloses les prorroques.

Per un error d'interpretació del termini del contracte, l'òrgan contractant va entendre que es podia renovar el contracte per al 2016, tot i que l'aprovació d'aquesta renovació no es va regularitzar fins el dia 14 de juny del 2017, data de la sessió en què es va acordar l'adjudicació del nou contracte, signat el dia 15 de juny del 2017, amb efectes des del dia 1 de gener del 2016 fins el 31 de desembre de 2016, renovable mensualment fins a l'adjudicació per concurs del nou contracte.

Conseqüentment, en l'informe d'adjudicació, la Intervenció va constatar dos incidències: la primera, relacionada amb el fet de contractar la despesa sense haver formalitzat la reserva pressupostària prèvia, segons estableix l'article 31.1 de la Llei general de les finances públiques, i la segona, per no respectar el principi pressupostari de l'annualitat, establert a l'article 14 de la mateixa Llei.

Entretant, el dia 1 de juny del 2017 el Govern va acordar publicar l'edicta per convocar un concurs per a la concessió de les línies del transport nacional regular de viatgers (Edicta publicat al BOPA núm. 35 del 8 de juny del 2016).

L'adjudicació d'aquest concurs no va ser possible, atès que el dia 27 de setembre del 2017 el Govern va acordar declarar-lo desert (BOPA núm. 63 del 4 d'octubre del 2017), pels motius exposats en l'informe de l'òrgan de contractació, i per tant es va tornar a demorar la nova licitació (Edicta del 14-11-2018 pel qual es convoca un concurs per a la concessió de les línies del transport nacional regular de viatgers, publicat al BOPA núm. 69 del 21 de novembre del 2018) i l'adjudicació del concurs públic (edicta del 8-5-2019 pel qual es fa pública l'adjudicació definitiva de la concessió de les línies de transport nacional regular de viatgers, publicat al BOPA núm. 43 del 15 de maig del 2019).

És evident que la licitació del nou concurs s'ha demorat en el temps, tal com la Intervenció ja va alertar en els informes corresponents, informant que calia licitar el concurs el més aviat possible.

No obstant això, per les dificultats en el plantejament del plec de bases per part de l'òrgan contractant, el Govern no va poder acordar la licitació fins a la data abans esmentada. Entretant, per motius d'interès públic no era possible interrompre aquest servei. Conseqüentment, per un termini de temps tant curt i per tenir la seguretat que el servei es continuaria executant amb les mateixes garanties que fins aquell moment, l'única opció a l'espera de la nova adjudicació era tornar a contractar aquestes empreses mentre durava el nou procés de licitació, amb les mateixes condicions del contracte anterior.

32. Acta de recepció de subministraments (pàg 59)

Els articles 45 i 47 de la LCP reclamen que l'Administració manifesti la seva conformitat als béns i serveis rebuts mitjançant la formalització d'una acta de recepció. L'administració general no té la pràctica de formalitzar el referit document sent substituïda per la signatura d'un responsable en la factura o altre document mercantil.

Es recomana que s'estableixin procediments que donin compliment als requeriments normatius indicats anteriorment regulant, com a mínim, el sentit, abast i responsabilitat que comporta la signatura abans indicada.

Resposta

Tal com manifesta el Tribunal de Comptes a l'informe, l'Administració general, per donar conformitat a la recepció d'un bé o d'un servei, comprova la signatura d'un responsable en la factura o altre document mercantil. No obstant això, el Tribunal de Comptes no fa referència a una altra part del procediment, que consisteix a verificar, quan arriben les liquidacions de despesa al Departament d'Intervenció, l'existència del segell de comprovació de les factures que inclou les informacions següents:

- Comprovació de les operacions aritmètiques
- Preus unitaris
- Recepció del bé o del servei
- Afectació pressupostària (Departament/Projecte/Subconcepte)

Aquest segell ha de figurar a la globalitat de les factures dels diferents departaments de l'Administració general i els responsables de fiscalització del Departament de la Intervenció General comproven l'existència d'aquest segell degudament omplert. Per tant, existeix un procediment que garanteix els camps que han d'haver estat revisats pels responsables de la despesa prèviament al pagament de les factures. Aquest procediment es va notificar el 2009 a tots els departaments de l'Administració general recordant que les factures que es trameten al Departament d'Intervenció General per ser fiscalitzades han d'anar degudament conformades: amb el segell en què consten les comprovacions oportunes (operacions aritmètiques, preus i recepció del bé o servei) i l'assignació pressupostària de la mateixa factura, degudament signada pels responsables.

No obstant això, es tindrà en compte la recomanació del Tribunal de Comptes en el sentit de formalitzar el procediment en forma d'instrucció de servei o de circular interna per homogeneïtzar aquesta mesura amb la resta de procediments de control intern emesos per la Intervenció General.

33. Verificació de la legitimació per a contractar amb l'entitat (pàg. 59)

De la informació revisada s'observa com l'entitat avalua la legitimitat per a contractar mitjançant l'obtenció d'una declaració genèrica responsable del licitador de no trobar-se en cap causa que ho impedeixi. Aquest procediment pot ser considerat poc eficaç pel que es recomana que es requereixi una declaració explícita i responsable dels empresaris conforme no es troben en cap dels supòsits tipificats, a més dels que deriven de l'article 7 de la LCP, els regulats al Capítol primer i quart dels delictes contra la funció pública de la Llei qualificada del codi penal, i implantar procediments que garanteixin que no es donen els supòsits previstos a l'article 115 del Codi de l'Administració i els relatius als delictes contra la funció pública regulats a la Llei qualificada del codi penal en allò que afecten a la legitimació per a contractar, així com dur a terme consultes en registres públics.

Resposta

A banda de la declaració genèrica a la qual fa referència el Tribunal de Comptes, que es requereix sistemàticament en totes les licitacions, atès que així ho estableix la Llei de contractació Pública, la Intervenció General va posar en marxa el mes d'agost del 2011 un procediment intern mitjançant una aplicació informàtica amb el qual per a cada licitació es revisa, sistemàticament, que les persones físiques o jurídiques que es presenten a les licitacions o que volen contractar amb l'Administració no es trobin en cap dels supòsits que determina l'article 7 de la Llei de contractació pública: que aquestes persones no tinguin deutes envers l'Administració, que no existeixi alguna sentència d'acord amb la qual aquestes persones hagin de satisfer alguna sanció o similar envers l'Administració, que aquestes persones estiguin autoritzades per realitzar l'activitat que l'Administració necessita contractar...etc.

Aquestes comprovacions es fan mitjançant el Departament de Tributs i Fronteres, de Suport, de Gabinet Jurídic, d'Economia i d'Interior, que són els que tenen accés a les dades necessàries per obtenir aquesta informació.

En quant a la l'article 7 de la Llei de contractació pública, el contingut del qual es reprèn dins de la declaració requerida en els plecs de bases, entenem que el contingut d'aquesta declaració jurada compleix amb la seva finalitat. Amb la signatura del document, els licitadors manifesten formalment complir amb les exigències legals per poder contractar amb l'Administració pública. L'engany o la falsedat expressada no està exempta de responsabilitats.

Ni tan sols l'absència, en el referit document, d'un advertiment sobre les conseqüències jurídiques de la falsedat en la declaració eximeix de les responsabilitats que podrien derivar-se de la seva comprovació (essent la primera, l'anul·lació del contracte, per aplicació de l'apartat 2 de l'article 7 de la Llei de contractació pública).

Davant l'evidència que en alguns casos els licitadors han signat la declaració jurada malgrat l'existència de deutes pendents que els havia d'impedir presentar-se al concurs, el Govern ha resolt contractes.

El Tribunal de Comptes considera poc eficaç el contingut de la declaració jurada que redacta l'Administració General. Creu que s'hauria d'exigir una declaració "més explícita i responsable dels empresaris conforme no es troben en cap dels supòsits tipificats". La Intervenció no comparteix aquesta opinió, atès que els supòsits inclosos en la declaració jurada recull tots els supòsits "tipificats", i aquests supòsits que han de signar estan correctament detallats.

Les declaracions que conté la declaració jurada són concretes i explícites. A l'entendre de la Intervenció general la proposta del Tribunal de Comptes no aportaria cap millora qualitativa, ni més garanties en quant al compliment de l'article 7 de la LCP.

En relació amb la conveniència d'incloure una menció a l'article 115 del Codi de l'Administració en les declaracions jurades, remarcuem que aquest article es refereix als supòsits en què els funcionaris han d'inhibir-se del coneixement de qualsevol procediment. La nostra opinió és que no es pot incloure la referència a aquest article en els plecs de bases adreçats als licitadors.

El contingut d'aquest article ha d'ésser conegut i observat per la pròpia administració. L'abstenció que estableix aquest article no es revela d'aplicació als administrats. L'absència del seu recordatori en els documents que regeixen les contractacions públiques no resten eficàcia a la disposició que ha de ser coneguda per les autoritats i pels funcionaris. La seva aplicació és d'obligat compliment en tots els procediments administratius.

Conseqüentment, la nostra opinió és que la inclusió d'una menció a l'article 115 en els procediments de contractació pública no pot modificar la legitimació per contractar dels licitadors.

Finalment, en relació amb la inclusió en les declaracions jurades dels capítols primer i quart dels delictes contra la funció pública de la Llei qualificada del Codi penal, no queda clar com el Tribunal de Comptes pretén que la declaració jurada esdevingui més eficaç, per avaluar la legitimació dels licitadors que contractin amb l'Administració gràcies a la inclusió d'aquests articles. Els articles citats tipifiquen delictes que poden ésser comesos tant per autoritats i funcionaris, com per particulars que cometin alguna de les actuacions previstes.

La menció d'aquest article únicament pot advertir sobre les conseqüències jurídiques de cometre qualsevol de les conductes tipificades, però no té efectes sobre la legitimació per contractar dels empresaris.

La nostra opinió és que la capacitat dels licitadors de contractar amb l'Administració pública en els termes previstos a l'article 7 de la LLCP no pot canviar per la presència o l'absència d'aquestes disposicions en la declaració jurada o a la resta de la documentació.

Igualment l'absència d'aquest recordatori tampoc modifica la responsabilitat d'aquells que cometin qualsevol d'aquests delictes. La finalitat de la inclusió de la remissió al Codi penal no afecta a la legitimació per contractar del licitador.

Altres aspectes a destacar (2.7)

34. Economicitat i eficiència de la despesa i polítiques i pràctiques mediambientals (pàg. 61 i 62)

L'article 36 de la LGFP estableix com a finalitats de la gestió de la despesa pública, a més dels pretesos en les actuacions que s'impulsen, entre altres, els objectius d'economicitat i eficiència, establint per a la seva supervisió i mesura diferents controls. El Govern no disposa dels mecanismes adequats per dur a terme el control del compliment d'aquests objectius.

Resposta

El Govern disposa d'una aplicació de gestió pressupostària que facilita informació detallada pel que fa a les classificacions econòmica, administrativa i funcional. Concretament, el control d'eficiència es fa a partir dels documents següents que facilita el programa d'elaboració del pressupost de despesa: document en format Word dels objectius, activitats i indicadors per projecte; llista en format Excel de seguiment de l'execució dels objectius i de les activitats dels projectes pressupostaris; i llista en format Excel de la situació pressupostària de l'exercici. Els mecanismes de què disposa el Govern i que estan condicionats pel sistema informàtic permeten fer el control d'eficiència amb l'objecte de verificar:

D'una banda, la correspondència entre les directrius polítiques per a l'exercici amb les directrius tècniques del Departament i la mesura amb la qual es van reflectir en l'elaboració del pressupost per a l'exercici, mitjançant la definició dels projectes, objectius, activitats i indicadors. Aquest primer estudi es fa sota la premissa que, conceptualment, els projectes corresponen a les finalitats del Departament, les quals s'identifiquen com les seves directrius. Dels projectes es deriven els objectius i dels objectius les activitats. De manera que el compliment de les activitats d'un objectiu comporta el seu assoliment, i amb el compliment dels objectius d'un mateix projecte s'assoleix la finalitat del Departament.

I d'altra banda, l'assoliment de les directrius mitjançant l'anàlisi de l'execució pressupostària de l'exercici i dels indicadors fixats per a cada objectiu que componen cadascun dels projectes del Departament. La valoració de la idoneïtat i dels indicadors fixats es fa sota la premissa que han de permetre mesurar el grau d'assoliment dels objectius.

En conseqüència, el Govern disposa de mecanismes per dur a terme el control del compliment dels objectius d'economicitat i eficiència de la despesa pública.

No obstant això, aquests mecanismes necessiten millores que a la vegada estan condicionades a una millora important del sistema informàtic per tal que el resultat dels controls d'eficiència i eficàcia siguin vinculants i determinin la presa de decisions tant del dia a dia com a mitjà i més llarg termini.

Andorra la Vella, 11 de juny del 2019

Meritxell Bonell Tuset
Interventora general

Nota del Tribunal:

Els annexos que es citen en les al·legacions, que no s'han reproduït per raons tècniques, consisteixen en fotocòpies de documents en formats diversos i no homogenis. La seva correlació amb la descripció que es fa dins del text de les al·legacions ha estat contrastada pel Tribunal.

7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES

El Tribunal de Comptes ha analitzat les al·legacions presentades i entén que no modifiquen els plantejaments evocats en el cos de l'informe, ni aporten cap informació complementària que permeti modificar les observacions i conclusions a les quals ha arribat el Tribunal després de l'examen de la documentació aportada durant els treballs de camp.